

K. Gornik

STALIŠČA 6. SEJE MESTNE KONFERENCE ZVEZE KOMUNISTOV LJUBLJANA

POLITIKA IZVAJANJA DRUŽBENEGA PLANA

Mestna konferenca Zveze komunistov Ljubljane je na svoji 6. seji dne 11. 12. 1978 obravnavala predlog smernic o politiki izvajanja družbenega plana razvoja Ljubljane v letu 1979, ki jih je pripravil izvršni svet skupščine mesta Ljubljane, in sprejela naslednja stališča:

Konferenca ugotavlja, da predložene smernice obravnavajo ključna vprašanja gospodarskega in družbenega razvoja Ljubljane v letu 1979, izpostavljajo prioritete naloge na posameznih področjih s konkretno opredeljenimi nosilci in predstavljajo realno osnovo za nadaljnje uresničevanje nalog, zastavljenih v srednjeročnem načrtu Ljubljane 1976-80.

Smernice morajo s svojo vsebino predstavljati temelj za celotno družbeno akcijo vseh subjektivnih sil pri uresničevanju njihovega programa dela ter sintezo političnih, samoupravnih, izvršilnih in upravnih ukrepov pri uresničevanju opredeljenih nalog. Smernice predstavljajo osnovo za uresničevanje idejnopolitičnih izhodišč Zveze komunistov Slovenije in Jugoslavije o:

— dinamičnem razvoju v stabilnejših pogojih gospodarskega oziroma družbenoekonomskega razvoja in

— nadaljnjem razvijanju socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov s posebnim poudarkom na uveljavljanju dohodkovnih odnosov in krepitvi obnovitvene sposobnosti združenega dela.

• **Priprava smernic o politiki izvajanja družbenega plana v letu 1979 je potekala pravočasno** in v široki frontni sestavi, kar nedvomno predstavlja novo kvaliteto, kljub temu pa ugotavljamo, da bi se morale smernice občin in mesta v vsebinskem smislu bolj dopolnjevati, da bi bilo gradivo manj obsežno, po vsebini manj resolucijsko ter bi se bolj mobiliziralo za višjo produktivnost, večjo izvozno usmerjenost ter uresničevanje dogovorjene politike na področju zaposlovanja.

• **Leto 1979 sicer lahko pričakujemo z dokajšnjim optimizmom, ki temelji na dosežkih v letu 1978**, vendar ne z nekritičnim odnosom do doseženega stanja ter znanih problemov, temveč s spoznanji, da le s konkretnimi delovnimi nalogami lahko zagotovimo stabilen in dinamičen ter celovit družbeni razvoj Ljubljane. Tu mislimo predvsem na naloge pri uresničevanju dogovorjene politike zaposlovanja, na ukrepe zoper razdrobljeno investicijsko politiko, ki temelji še vedno pretežno na kreditnih osnovah namesto na združevanju, na slabo pokrivanje uvoza z izvozom, itd. Le dosledno uresničevanje dogovorjenih nalog nam lahko zagotavlja stabilno in dinamično gospodarsko rast, ki jo bomo dosegli z usklajenim delovanjem vseh subjektov od temeljnih organizacij združenega dela do skupščine mesta Ljubljane.

— **Stabilnejša dinamična gospodarska rast** je možna na osnovah povečane produktivnosti dela. To moramo doseči z boljšo organizacijo dela, večjo uporabo znanja, hitrejšim uvajanjem tehnologije, novih znanstvenih dosežkov, domačimi inovacijami, z modernizacijo delovnih sredstev in delovnih postopkov, večjo ekonomičnostjo poslovanja, z boljšim izkoristkom delovnega časa, z varčevanjem pri surovinah in reprodukcijem materialu, s poenostavljanjem in racionalizacijo režijskih opravil, boljšimi rešitvami v delitvi dohodka in osebnih dohodkov po rezultatih dela ter menjavi dela na novih družbenoekonomskih osnovah.

• **V te kvalitativne dejavnike razvoja so usmerjene naloge iz politike smernic.** Na njih morajo zasnovati svoje delovne programe vsi samoupravni organi, samoupravne interesne skupnosti, socialistična zveza delovnega ljudstva, sindikati in zveza so-

cialistične mladine. V vseh teh subjektih imajo posebno odgovornost komunisti, ki morajo delovati na strateških nalogah, kot so: večja produktivnost, večji dohodek, racionalno gospodarjenje z dohodkom in delitev osebnih dohodkov, ki temelji na doseženi produktivnosti dela.

• **Smernice o politiki družbenega razvoja v letu 1979 pomenijo stvaren projekt nadaljnega razvijanja in spreminjanja družbenoekonomskih odnosov.** Na tej osnovi mora vsaka organizacija združenega dela pripraviti lasten program dela in ukrepov za večjo produktivnost v dohodkovni povezanosti z drugimi subjekti v delovnem procesu ali načrtovanju novih razvojnih usmeritev ter vključiti v delo razmišljanja in prakso, kaj z vidika dohodka pomeni posamezna racionalizacija in njeno praktično uvajanje.

• **Nujen je spopad vseh subjektivnih sil z miselnostjo**, da je možno le s spremembami predpisov zagotoviti drugačen družbenoekonomski položaj delovnih ljudi, brez polnega angažiranja lastnih sil sleherne temeljne organizacije združenega dela, samoupravne in delovne skupnosti.

• **Gospodarjenje v temeljnih organizacijah združenega dela**, pa tudi širše, je treba ocenjevati po kazalcih, ki jih določa zakon o združenem delu, ker realneje in nazorneje prikazujejo družbenoekonomske odnose ter uspešnost poslovanja organizacij združenega dela (dohodek na delavca, dohodek v primerjavi s povprečno vloženi sredstvi, čisti dohodek na delavca, akumulacija v primerjavi s čistim dohodkom in povprečno uporabljenimi sredstvi, osebni dohodek in sredstva za skupno porabo na delavca, čisti osebni dohodek na delavca). Da bo to možno uresničiti, je nujno doseči, da bo Služba družbenega knjigovodstva tudi na ravni mesta obdelovala podatke po panogah, saj bo le tako lahko vsaka temeljna organizacija združenega dela primerjala svojo uspešnost in rezultate poslovanja z drugimi.

• **Sprejeti temelji planov srednjeročnega družbenega razvoja narekujejo obveznost** za ocenjevanje tekočega operativnega poslovanja z vidika, ali se sprejete obveznosti izvršujejo in ali se sproti sprejemajo ustrezni

ukrepi, ki zagotavljajo izpolnjevanje obveznosti in doseganje planiranih ciljev.

• **Zaradi vsega tega, tudi razprava o zaključnih računih ne more in ne sme biti le formalno knjigovodsko dejanje**, temveč osnova za temeljito analizo gospodarskih dosežkov temeljnih organizacij združenega dela, delovnih organizacij in sestavljenih organizacij združenega dela, občin in mesta ter osnova za konkretne samoupravne in družbenopolitične akcije za spremembo obstoječega stanja. Zato mora vsebinska priprava na razpravo o zaključnih računih potekati že v času nastajanja zaključnih računov in se nadaljevati ob njihovem sprejemanju oziroma po predložitvi Službi družbenega knjigovodstva.

V delovno podkrepitev usmeritve smernic družbenega razvoja v letu 1979 je razprava na konferenci opozorila na nujnost organizirane akcije pod geslom: **Človek — delo — produktivnost.** Vanjo se morajo vključiti vsi samoupravni organi, družbenopolitične organizacije, znanost, vsa sredstva javnega obveščanja ter drugi.

Bistveni pogoj za nadaljnji razvoj materialne baze samoupravljanja in socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov je nujno **odločnejše združevanje dela in sredstev** ter specializacija na osnovah samoupravnega združevanja dohodka in delitve novoustvarjene vrednosti v povezavi proizvodnja-trgovina ter še izrazitejše spreminjanje odnosov v bančništvu in denarnih tokovih. Na tem zahtevnem področju moramo izkoristiti prednost Ljubljane v znanju in hotelnih močnega kadrovskega potenciala, in sicer s smotnim usmerjanjem in združevanjem znanja, ki jih zahteva uresničevanje sedanjih nalog ter za pripravo novih razvojnih usmeritev za doseganje višje produktivnosti, kvalitete izdelkov ter večje prodornosti v izvozu in doma. To pa narekuje več investicijskih naložb v znanje in tehnologijo ter manj »v beton«.

Med aktualnimi delovnimi nalogami za leto 1979 v izvajanju politike smernic družbenega razvoja Ljubljane mestna konferenca zveze komunistov Ljubljane opozarja na sprejete sklepe prejšnjih sej, zlasti 3. seje (uresničevanje srednjeročnega družbenega načrta Ljubljane 1976-80) in (5. seje idejnopolitična izhodišča za urejanje prostora in okolja). Na osnovi teh stališč in sklepov, ki temeljijo na obsežni razpravi v zve-

31. januar — rojstvo prve ustave

Januarja 1946 je bila na skupni seji obeh zborov ustavodajne skupščine sprejeta prva ustava Federativne ljudske republike Jugoslavije. Prvič v zgodovini Jugoslavije je bilo s tem uzakonjeno načelo ljudske oblasti, ki so jo občani lahko uveljavljali prek svojih predstavniških teles (ljudskih odborov in ljudskih skupščin).

Naša prva ustava je potrdila družbene in politične spremembe, ki so bile rezultat narodnoosvobodilne borbe in ljudske revolucije. S to ustavo je nekdanja centralistična kraljevina tudi pravno postala federacija s šestimi republikami in ljudsko skupščino, sestavljeno iz Zveznega sveta in Sveta narodov. Vsem jugoslovanskim narodom je priznala in zagotavljala enakopravnost ter pravico samoodločbe do odcepitve. Določila je dolžnost federacije in njene odnose s federativnimi republikami. Enakopravnost republik je državnopravno izrazila z dvodomno skupščino z enakim številom predstavnikov republik v Svetu narodov ne glede na število njihovega prebivalstva in z določenim številom predstavnikov obeh avtonomnih pokrajin.

Volilno pravico so dobile tudi polnoletne ženske, ki jim je ustava zajamčila neokrnjeno politično in družbeno enakopravnost.

V tej ustavi so bila tudi vsa rudna bogastva, vsi energetski viri, določena prometna in proizvodna sredstva razglašena za splošno ljudsko premoženje in tako za temelj socialističnega gospodarstva države. Poleg državnega gospodarskega sektorja kot temelja družbenogospodarskega sistema je ustava dala vidno mesto zadružnemu sektorju, jamčila pa je tudi določeno zasebno lastnino pod kontrolo države. Potrdila je in pravno določila pravico državnih organov, da nacionalizirajo in razlastijo privatno lastnino v splošne družbene namene.

Tej ustavi so sledile še druge, prav tako pomembne za vse jugoslovanske narode in narodnosti. Kljub temu pa je bila ustava iz leta 1946 prva, resnično naša demokratična ustava, s katero se je Jugoslavija predstavila svetu in dokazala, da naša borba ni bila zaman.

zi komunistov v Ljubljani, obvezuje mestna konferenca zveze komunistov vse komuniste, da z demokratično razpravo in aktivnim delovanjem v sindikalni organizaciji, socialistični zvezi delovnega ljudstva, zvezi socialistične mladine, delegatski sestavi skupščin občin in mesta ter v vseh delovnih okoljih, upravnih in izvršnih organih dosežejo realizacijo zastavljene politične usmeritve.

Konferenca predlaga, da se v nadaljnjem postopku sprejemanja in izvajanja smernic proučijo še naslednja vprašanja:

— kako dosledno zagotoviti, da bo rast osebnih dohodkov v skladu z rastjo produktivnosti dela, vendar pod rastjo doseženega dohodka, da bi dosegli večjo akumulacijo,

— kakšne ukrepe sprejeti, da bodo samoupravni sporazumi v letu 1979 tudi dejansko izvajani,

— ali obstajajo možnosti, da bi stopnja rasti družbenega proizvoda namesto zastavljenih 6 odstotkov znašala 6,5 odstotka, stopnja zaposlovanja pa namesto 2,5 odstotka le 2 odstotka,

— kakšni ukrepi so potrebni za znižanje materialnih stroškov ter racionalizacijo in večje varčevanje,

— kako zagotoviti, da se bosta skupna in splošna poraba skozi vse leto gibali v dogovorjenih okvirih; kako zagotoviti dvig produktivnosti od 3,5 odstotka na 4,5 odstotka,

— kako nadomestiti nekatera področja, ki so v smernicah opredeljena ekstenzivno (na primer ljudska obramba) s temeljnimi družbenim vprašanji, v katerih bod usmerjene akcije vseh subjektivnih dejavnikov v letu 1979.

Knjiga vredna pozornosti

Stanko Ilić: **INFORMISANJE U UDRUŽENOM RADU**

— Humanizacija delovne sredine —

Avtor: Stanko Ilić, recenzorja: dr. Danilo Marković in dr. Ivan Turk, izdajatelj: NIGP »Privredni pregled« Beograd

Pred kratkim je izšla knjiga Stanka Ilića »Informisanje u udruženom radu«, delo magistra sociologije dela. To je eden od prispevkov maloštevilnih avtorjev, ki so se spopadli s tematiko čim uspešnejšega uresničevanja delovnih in družbenih nalog v organizacijah združenega dela in s tem z nadaljnjim razvojem samoupravljanja.

V tej knjigi avtor v prvem delu na razumljiv in dokumentiran način razpravlja o sistemu samoupravnega informiranja v osnovni organizaciji združenega dela. Izhaja iz informiranja kot družbene potrebe, podrobno govori o virih podatkov in načinih uporabe le-teh, razpravlja o informativnem centru in njegovem delovanju, o razširjenju informacij, njihovem učinkovanju in o povratni informaciji. Cilj njegovega razpravljanja je ugotoviti, v kolikšni stopnji lahko takšno informiranje pomaga pri razvijanju samoupravljanja in razvoju medsebojnih odnosov.

V drugem delu govori o humanizmu in konkretni humanizaciji, to je o humanizaciji dela in medsebojnih odnosov, zatem proučuje posledice pomanjkljivega sistema informiranja, na koncu pa podrobno opisuje prispevek sistema samoupravnega informiranja k humanizaciji delovne sredine kot osnove za humanizacijo vseh ostalih področij družbenega življenja.

V svojem delu obravnava avtor delovnega človeka celovito; nanj gleda kot na subjekt delovne sredine, kot na soustvarjalce družbene sredine in kot na člana družine.

»Informiranje v združenem delu« je v prvi vrsti namenjeno delovnemu človeku — samoupravljalcu, obenem pa tudi vsem tistim, ki se ukvarjajo z informiranjem v organizacijah združenega dela. Gotovo pa bo v veliko pomoč tudi sociologom in psihologom, delegatom v samoupravnih organih, individualnim poslovnim organom, družbenopolitičnim delavcem in vsem drugim, ki želijo izpopolniti svoje znanje in tako še bolj prispevati k nadaljnjemu razvoju samoupravljanja, kjer more biti človek najvišja vrednota.

Del s tega področja ni veliko, to knjigo pa še posebej odlikuje jasen, točno določen in enostaven stil, dopolnjena pa je tudi z uporabnimi skicami za lažje razumevanje teksta. Knjigo, ki jo lahko kupite pri izdajatelju za 150 din, vam toplo priporočamo, saj boste v njej našli gotovo kaj uporabnega tudi zase.

Uredništvo

Veliko radovednih oči, polnih pričakovanja, je sledilo prihodu dedka Mraza

OBISKAL NAS JE DEDEK MRAZ

V soboto, 23. decembra 1978 so si naši najmlajši v kinodvorani Šiška ogledali »Novoletni tobogan«, ki so ga pripravili pionirji — člani kulturno umetniškega društva Treh herojev »Oder mladih« iz Pirniča po vodstvu Petra Militarova. Po končani predstavi je otroke obiskal dedek Mraz in jih obdaril.

KAM IN KAKO SMO IZVAŽALI

Cilj našega pospešenega vključevanja v svetovno gospodarstvo naj bi bil — poleg ostalega — skrbeti za uravnoteženo menjavo v celoti, dvigniti kvaliteto raven izvoza in drugih oblik gospodarskega sodelovanja, doseči enakovrednejše mesto v odnosih z razvitem svetom ter razvijati sodelovanje v novih oblikah in na novih zemljepisnih področjih.

Za jugoslovansko zunanjetrgovinsko menjavo v tem desetletju je posebej značilen rastoči primanjkljaj v zunanjetrgovinski bilanci in nizka stopnja pokrivanja uvoza z lastnim izvozom. Edini svetli točki sta bili leti 1972 in 1976, ko smo pokrivali celo 70 odstotkov uvoza z izvozom, leta 1974

res, da se je izvoz povečal, vendar pa je bil tudi uvoz neverjetno velik. Pretežni del povečanega uvoza odpade sicer na večje nabave reprodukcijskega materiala in pogonskega goriva, prav tako pa tudi za investicijsko opremo, stroje in naprave. To je bil sicer dober znak za ožvitev gospodarske dejavnosti v domovini, ki je prinesla tudi naši organizaciji nekaj bistvenih novih naročil. Žal pa je ta ožvitev prišla v času, ko na zahodu že jenjuje, s tem pa se ožijo tudi možnosti za naš izvoz.

Naša delovna organizacija v tem obdobju ni točno sledila težnjam, ki so veljale za celotno gospodarstvo v okviru skupne zunanjetrgovinske menjave, in sicer predvsem zato, ker smo poleg našega izvoza v industrijsko razvite države, ki najbolj vplivajo na nihanje menjave, usmerjali naš izvoz v precejšnji meri tudi v socialistične države in predvsem v države v razvoju.

V obdobju 1973—1978 smo povečali naš izvoz za skoraj triinpolkrat, istočasno pa smo skrbeli, da smo bili devizno vedno pozitivni, se pravi, da smo vse svoje potrebe po uvozu reprodukcijskega materiala, dodatne opreme za kompletiranje naših projektov in neblagovnih plačil pokrivali sami ter morebitne viške oziroma pravice odstopali tudi sorodnim organizacijam v okviru ZPS.

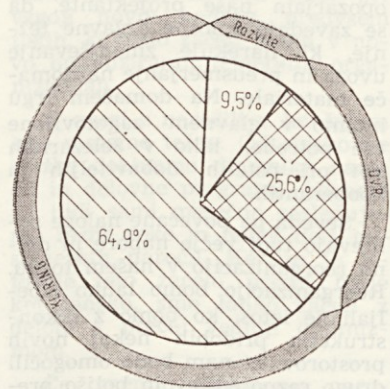
Iz pregleda realiziranega izvoza v primerjavi s pridobljenimi naročili v istem obdobju se nam kaže izreden skok v letu 1976, ko smo pridobili novih naročil za skoraj 40 milijonov dolarjev.

Tedaj smo naredili polarne žerjave, pridobili večja naročila iz metalurškega programa, prodali večje število hidravličnih preoblikovalnih strojev ter podpisali pogodbo za HE Hemren Dam. Z ozirom na ciklus proizvodnje in pogodbene roke pa se bo realizacija precejšnjega dela teh naročil nadaljevala tudi še v letošnjem letu.

Izvoz, ki smo ga realizirali v preteklem letu, znaša nekaj nad 18 milijonov dolarjev, področja

plasmaja pa nam kaže krožni grafikon. Ocenjujemo, da bo imel naš izvoz v tekočem letu podobne težnje. Bolj problematična je struktura novih naročil glede usmerjenosti, ki se je v letu 1977 v primerjavi z letom poprej resno poslabšala, isto stanje pa se je nadaljevalo tudi v preteklem letu. Zmanjševanje naročil iz konvertibilnega področja (razvite države in DVR) v korist klirinškega področja je za našo delovno organizacijo in normalno poslo-

Izvoz na posamezna področja v 1978

vanje v naslednjem obdobju skrajno neugodno in napeti bo potrebno vse sile, da se ta razmerja spremenijo. Ta naloga pa še zdaleč ne more sloneti na ramenih same prodaje in celo peščice delavcev v omenjenem tozdu, temveč bi morala biti skrb vseh odgovornih dejavnikov celotne delovne organizacije.

Menimo, da bi bilo treba iskati ukrepe, potrebne za pospeševanje izvoza, zlasti na konvertibilna področja, v sami proizvodnji in pa v zunanjetrgovinskem instrumentarju.

Lahko rečemo, da moramo s povečanjem akumulacije in vlaganjem v modernizacijo proizvodnje dvigniti njeno tehnološko raven in s tem vplivati na kvaliteto in ceno proizvodov. Hitra rast cen surovin in repromateriala povzroča veržno reakcijo dvigovanja cen v naslednjih proizvodnih fazah. Podražitev pa ne spremlja povečanje produktivnosti, zato te ne prinašajo dolgoročnih rešitev. Prizadevati bi si morali za zmanjševanje visokega deleža najrazličnejših režijskih stroškov v struk-

turi lastne cene, res pa je tudi, da proizvodnja in trgovina v večini primerov nista dohodkovno povezani in ne delujeta vedno v skupnem interesu (izvozne cene, nošenje rizika).

Potrebno je tudi poudariti, da izvozne premije niso dovolj selektivne, zlasti glede na vrsto proizvodov. Izvozne stimulacije bi morale biti tudi bolj diferencirane glede na oddaljenost in pogoje trgovanja v posameznih deželah. Prav tako bi se morale znižati carinske stopnje pri uvozu repromaterialov in pomožnih surovin, ki jih pri nas ni na razpolago v zadostni količini in kvaliteti, še posebej če jih uporabljajo izvozne panoge. Zlasti pa je dinar v primerjavi z nekaterimi konvertibilnimi valutami gledena višjo stopnjo inflacije pri nas, kot pri večini naših zunanjetrgovinskih partnerjev, vse bolj precenjen in s tem zavira izvoz. To velja tudi za tečaj dinar-dolar, kljub temu, da tudi dolar izgublja vrednost v razmerju do drugih zahodnoevropskih valut.

F. Bahar

Skupni proizvod v letu 1978

ČEPRAV JE VREDNOST REALIZACIJE kot gospodarska postavka pomembnejša, saj nam dejansko pokriva naše skupne potrebe, pa vendar ta vrednost izhaja iz realiziranih količin, tako imenovanih skupnih proizvodov.

Če se ozremo tri leta nazaj, moramo ugotoviti, da količinska realizacija v letu 1978 presega takrat realizirane količine skupnih proizvodov. Kljub temu pa ne moremo reči, da smo dosegli predvideni količinski plan, saj smo v zaostanku za približno enomesečno realizacijo. Vzroke za ta zaostanek moramo iskati v spremljajočih težavah uvajanja nove dokumentacije in iskanju proizvodnega optimuma v naši novi samoupravni organiziranosti po tozdi, ki smo jo na osnovi zakona o združenem delu izvedli v sredini poslovnega leta. V sklopu težav pri uvajanju nove dokumentacije je imela na količinsko realizacijo največ vpliva kasnitev dokumentacije in to na vseh nivojih njene obdelave v pripravljalnem delu proizvodnega procesa. Posledice so se čutile predvsem v zapozneli ali celo prepozni oskrbi proizvodnje z materialom in informacijami.

V prihodnje se moramo poleg

gornjega otresti tudi našega zakoninjenega mišljenja, da je realizacijo možno doseči šele v drugi polovici poslovnega leta. Ugotovimo lahko, da je bilo v preteklih letih, kot tudi v letu 1978, zadnje četrtletje glede na količinsko realizacijo, najbolj uspešno. Ugotovimo tudi lahko, da je kot vedno bila direktna proizvodnja tista, ki je v zadnjem trimesečju največ prispevala h količinski realizaciji. Takšnega ravnanja si v letu 1979 ne moremo privoščiti. Načrtovane količine in sprejeta naročila zahtevajo vsa naša prizadevanja za realizacijo že takoj prvi mesec — torej v samem začetku poslovnega leta.

Oba pregleda nam nazorno prikazujeta, v katero proizvodno vejo usmeriti prizadevanja za boljši rezultat. Žal pa niso razvidni vzroki, zaradi katerih dejanski rezultat ni enak načrtovanemu.

V tem poročilu nimamo namena analizirati vzroke, ampak kolektiv samo seznaniti s fizični-

mi rezultati njegovega vlaganja in dela. Omenili pa bomo nekaj stvari, katerim moramo za uspešno realizacijo v letu 1979 posvetiti največjo pozornost.

1. Vsa naša prizadevanja naj bodo usmerjena v pravočasno izpolnjevanje rokovnih obveznosti, ki izhajajo iz sprejetih planov.

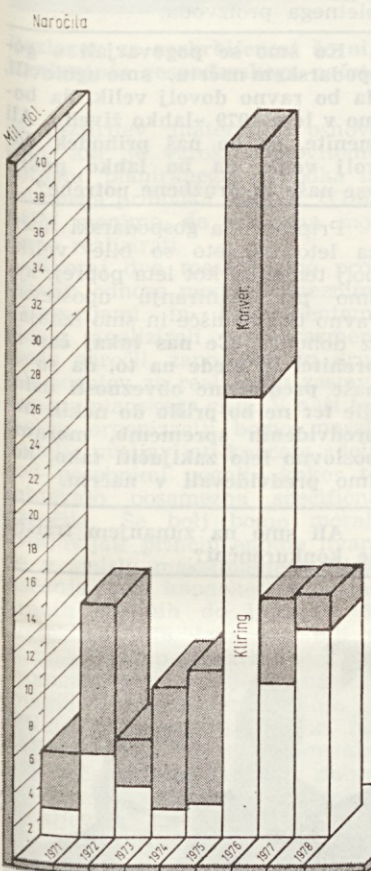
2. Posebno pozornost moramo posvetiti izdelavi in zasledovanju — kontroli mesečnih operativnih programov v TOZD.

3. Plansko analitiške službe v TOZD naj mesečne operativne programe izdelajo na podlagi rokovo opredeljene letne dinamike podpisanih naročil, v okviru razpoložljivih kapacitet in ostalih proizvodnih možnosti.

4. Preko skupne proizvodne kooperacije posvetiti vso pozornost operativnim programom TOZD MONT, TVN in PPO, ki povezujejo operativne programe ostalih proizvodnih TOZD in predstavljajo programe odprave oziroma dejansko realizacijo skupnih proizvodov za tekoči mesec.

Zeleli bi poudariti, da našeto še posebej velja za pripravljalni del proizvodnega procesa (kompletiranje podatkov iz pogodb, planiranje, dokumentacija, tehnologija, nabava in razpošiljanje).

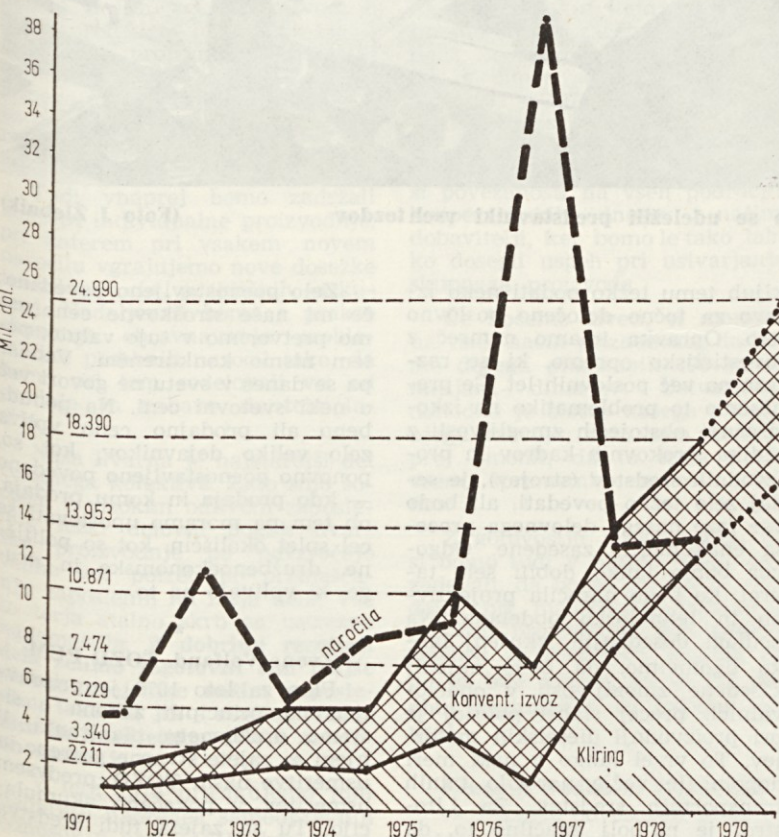
(Nadalj. na str. 7)

pa je ta menjava padla celo na dobrih 50 odst. Vse ostalo smo za silo pokrivali z neblagovnimi prilivi iz uslug, nakazili in prilivi iz turistične dejavnosti.

V primerjavi z letom 1976 je v naslednjem obdobju prišlo do velikih sprememb v naši trgovinski menjavi s tujino. Sicer je bilo

Pregled realiziranega izvoza v odnosu na pridobljena naročila v istem obdobju

KOLIČINSKA REALIZACIJA V LETU 1978 (SKUPNI PROIZVOD, v tonah)

Vrsta proizvoda	Plan 1978	Realizacija					Skup. 1978 3—6	Primerjava realiz. s pretek. leti				Index 7:2
		I.—X. 78	X. 78	XI. 78	XII. 78			1975	1976	1977	X. 75-77	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Turbine	2.000	1.532	85	114	97	1.828	1.097	1.222	2.113	1.477	91	
Črpalke	500	291	20	16	31	358	982	897	365	748	72	
Žerjavi in reduktorji	2.300	1.192	42	205	412	1.851	704	483	2.299	1.162	80	
Opr. za cem.	200	125	4	22	17	168	519	1.413	290	741	84	
Diesel mot.	100	64	39	38	39	180	599	719	705	674	180	
Stroj. deli	100	40	8	12	4	64	268	93	117	159	64	
SKUPNO												
Osn. proizv.	5.200	3.244	198	407	600	4.449	4.169	4.827	5.889	4.961	86	
TVN	2.700	1.248	399	339	716	2.702	1.321	1.700	1.079	1.367	100	
PPO	1.800	978	223	206	124	1.531	1.023	1.003	1.232	1.086	85	
SKUPNO Osn. proizv. + TVN + PPO												
	9.700	5.470	820	952	1.440	8.682	6.513	7.530	8.200	7.414	90	

OKROGLA MIZA — OKROGLA MIZA — OKROGLA MIZA — OKROGLA MIZA — OKROGLA MIZA — OKROGLA MIZA — OKF

BESEDO IMAJO TEMELJNE ORGANIZACIJE

O tem smo se pogovarjali z individualnimi poslovodnimi organi posameznih temeljnih organizacij in jim postavili naslednja vprašanja:

● Gospodarski načrt za leto 1979 pomeni doslej največje povečanje količinske proizvodnje in celotnega prihodka. Kako se v naši temeljni organizaciji pripravljate za izpolnitev tako zahtevnega načrta (organizacija proizvodnje, materialna oskrba, kadrovska zasedba, izkoriščanje prostega časa, izkoriščanje strojnih zmogljivosti, raziskave in razvoj)?

● Iz poročil TOZD Prodaja in iz gospodarskega načrta je razvidno, da imamo za leto 1979 v glavnem že dovolj naročil. Ali po vašem mnenju struktura naročil pokriva vse obstoječe proizvodne zmogljivosti?

● Planirani prihodek za leto 1979 je 170 starih milijard dinarjev, kar je za 34 odstotkov več, kot smo dosegli lani. Ali bo planirani prihodek pokril vse naše in družbene potrebe in ali bomo lahko s tem ustvarili tudi pogoje za izvajanje zahtevanih investicijskih naložb?

● Izvoz v letu 1979 obsega skoraj 50 milijard starih dinarjev, kar je skoraj za 20 odstotkov več kot lani. Kakšne ukrepe predvidevate v temeljnih organizacijah za izpolnitev obveznosti do naročil za izvoz?

● Ali se vam zdi plan za leto 1979 preveč smel ali realen glede na vaše možnosti?

Dr. Marko Kos, TOZD IRRP

— Če govorimo o planu za leto 1979, moram poudariti, da ima naš inštitut poseben položaj. Dokumentacijo za letošnje leto smo že izdelali v preteklem letu, in sicer za 12.800 ton, v preteklem letu pa smo naredili le za 8.600 ton proizvodov. To pomeni, da je TOZD IRRP za eno do dve leti fazno premaknjen naprej, podobno kot TOZD Prodaja, ki mora prav tako skrbeti za pridobivanje naročil že eno do dve leti naprej.

V tem letu bomo predvidoma izdelali dokumentacijo za 18.000 ton proizvodnje, zato se organiziramo tako, da s čim večjim številom ponudb dosežemo čim večji učinek, da izberemo tiste ponudnike, kjer imamo največ možnosti za uspeh, opustimo pa tiste, kjer je uspeh že vnaprej dvomljiv.

Želimo tudi, da bi bila obremenitev posameznih vrst proizvodnje čim bolj enakomerna, oziroma da bi bila uglasena za tisti obseg, kot ga imamo v inštitutu in naših temeljnih organizacijah.

Upamo, da se bo stanje na do-
slej deficitarnih področjih v le-
tošnjem letu izboljšalo in da bo-
mo imeli tudi tu dovolj dela. To
velja predvsem za opremo za ce-
mentarne in dieselske motorje.

Na področju turbin se bomo usmerili predvsem v prodajo za izvoz. Dobiti moramo nekaj velikih naročil za izvoz, kar pa najbrž ne bo tako težko, saj smo si v lanskem letu z dobrimi ponudbami zagotovili nekaj zelo ugodnih naročil. Na licitacijah smo se med ponudniki uvrstili na prvo ali vsaj na prva mesta. Zato bo naša glavna naloga te objekte čim bolj izkoristiti in v čim krajšem času izdelati zanje vso potrebno dokumentacijo.

V tem letu se bomo usmerili tudi v izdelavo novih hidroenergetskih objektov v domovini. Republiški plan daje velik poudarek hidroelektrarnam, ki so najcenejši vir energije. Začeli bomo dela na projektu »Pohorje« in savski verigi sedmih elektrarn. Te naj bi imele čim bolj tipizirane agregate, zato se vključujemo v ta dela že v prvi fazi, kar želimo, da bi mele vse nizvodne elektrarne le dva tipa agregatov. Tako bi lahko precej razbremenili našo projektivo.

Na žalost naša kadrovska zasedba ni ravno najboljša. Delovne naloge bi želeli zasedsti tako, da bi olajšali rutinska dela z novimi risarji, ki bodo zdaj končali našo poklicno šolo, s čimer bi lahko sprostili višje kvalificirane delavce.

V tem letu nas čakajo še velike naloge, predvsem pri razvoju novih naprav. Tu mislim pred-

vsem na žerjave za nakladanje svežega goriva v reaktorju, ki bodo ena najbolj zapletenih naprav, kar smo jih doslej izdelali pri nas. O tem se ravno sedaj pogajamo s SZ. Pogajamo se tudi o izdelavi novih črpalk, nove vrste turbin (v glavnem reverzibilne in cevne turbine), razširiti pa želimo tudi ponudbo za naše preoblikovalne stroje.

Kar zadeva prihodek za to leto, mislim da ni bojazni, da ga ne bi dosegli. Enakega mnenja sem tudi glede dohodka od proizvodov za izvoz, saj imamo precej naročil, ki jih bomo letos zaključili. Gospodarski načrt se mi zdi dovolj smelo zastavljen, a ni realen. Lahko ga bomo realizirali le, če se bomo notranje dovolj organizirali, da bomo imeli usklajeno delo vseh služb od pritoka materiala do odpravljanja vseh težav med delom. V tem primeru ne bi smelo biti nobenih ovir.

Vekoslav Urbančič, TOZD NABAVA

— Ne bi želel zanemariti pri-
ložnosti, da še enkrat osvetlim
vzroke glavnih težav, s katerimi
smo se borili lansko leto. Težave
niso izhajale iz same preskrbe
materiala, temveč iz prepoznih
informacij, kakšne vrste materia-
la rabimo. Do tega je prihajalo
delno na račun nove dokumenta-
cije, delno pa na račun poti do-
kumentacije, ki je bila tedaj še
precej nerazjasnjena. S to pro-
blematiko smo se v letu 1978 že ve-
liko ukvarjali, zato menim, da je
zdaj vsaj načelno to rešeno in da
vemo, kako bomo delali v letoš-
njem letu. To torej niso bile no-
tranje težave našega tozda, tem-
več so bile povzročene že na dru-
gih mestih. V zvezi s programom
za leto 1979 pa lahko ugotovim,
da se tudi obseg dela v TOZD
Nabava letos bistveno povečuje.
Lani smo nabavili materiala za
41,5 milijarde (starih dinarjev),
letos pa ga bomo za 63,5 milijar-
de. To pomeni, da je promet po-
večan kar za 50 odstotkov. Zato
je sedaj še veliko bolj pomemb-
no, da dobimo podloge za naro-
čanje tako domačega kot tujega
materiala pravočasno. Le tako
bomo lahko že na začetku leta
startali s polnim zamahom.

V teh 63,5 milijarde je predvideno za 11,5 milijarde uvoza. Devizne pravice, ki jih potrebujemo za uvoz materiala, so zagotovljene iz zaključkov pogodb. Na konvertibilnem področju imamo dovolj zaključenih ponudb, na osnovi katerih bomo delno krili potrebe za uvoz, manjkajočo razliko pa bomo lahko dosegli s pretvarjanjem vrednostnih obračunskih dolarjev v US dolarje.

ŽE V DECEMBRSKI ŠTEVILKI SMO VELIKO PISALI O NAŠIH NAČRTIH ZA LETO 1979, KI SO VEČJI KOT KDAJKOLI DOSLEJ. ZA LETO 1979 NAČRTUJEMO BISTVENO POVEČANJE OBSEGA PROIZVODNJE IN DOHODKA, ZATO NAS JE NA ZAČETKU LETA ZANIMALO PREDVSEM TO, KAJ MISLIJO TEMELJNE ORGANIZACIJE O TEM, TAKO SMOLE ZASTAVLJENEM CILJU, IN ALI NAM GA BO USPELO DOSEČI?

Glede pravic torej ne bo težav, verjetno pa se bodo pojavile pri kontingentih, ki se še zmeraj odo. Bravajo na zveznem nivoju. To so v prvi vrsti proizvodi črne metalurgije in vsi tisti materiali, za katere še vedno veljajo omejitve pri uvozu. Pri tem posebno opozarjam naše projektante, da se zavedajo splošne državne težnje, ki narekuje zmanjševanje uvoza in preusmerjanje na domače materiale. Na domačem trgu imamo v glavnem zagotovljene vse potrebe, tako v železarnah kot pri ostalih dobaviteljih in kooperantih.

Seveda pa povečane naloge zahtevajo tudi večje napore in delno reorganizacijo v našem tozdu. Reorganizacijo bomo lahko izpeljali že letos, ko bomo z rekonstrukcijo pridobili nekaj novih prostorov, ki nam bodo omogočili drugo razporeditev in boljšo prekrbo vseh temeljnih organizacij. Tako bomo dosegli, da bodo tudi objekti v Nabavi specializirani glede na namene končnih uporabnikov. Čeprav se bo naše delo povečalo kar za 50 odstotkov, mislim, da naš program ni neizpolnjev, vendar pa bomo morali delati zagnano že od začetka leta naprej.

Najbrž tega v tem letu še ne bomo mogli doseči, pač pa se bomo morali pripravljati na to. Kooperacija, s katero smo imeli lansko leto težave, pa ni bila tega značaja, ampak smo v Litostroju z izrazom kooperacija imenovali tista opravila, za katera v tovarni nimamo dovolj zmogljivosti oziroma nismo opremljeni zanje. To so bile na primer premajhne zmogljivosti za zvarjence ali določene delovne operacije, ki jih pri nas ne delamo. S tovrstno kooperacijo tudi letos ne bo posebnih težav, saj smo si vse manjkajoče zmogljivosti že zagotovili. Težave bodo lahko nastopile le, če se bodo pred nas postavile neke nove naloge, za katere ne bomo pravočasno dobili potrebne dokumentacije.

V letu 1979 bomo poslovali tako kot doslej — v obliki klasične koperacije. Sele v prihodnjem letu bomo oblikovali novo obliko sodelovanja tako pri ustvarjanju, kot pri delitvi rizika.

**Viktor Nolimal, TOZD PRO-
DAJA**

— Ocenjujemo, da je po predloženem gospodarskem načrtu stanje naročil dobro, vendar pa je

je naša proizvodnja individualna iz česar pogosto sledi neenakomerna izkoriščenost naših zmogljivosti. Problem neenakomerne zasedenosti lahko pri nadaljnjem delu dopolnjujemo ali opravljamo na dva načina: tako, da za kompleksno naročilo vključujemo dodatne zmogljivosti preko kooperantov, ali pa tudi preko raznih uslug, ki ne predstavljajo kompletnega proizvoda.

Ko smo se pogovarjali o gospodarskem načrtu, smo ugotovili, da bo ravno dovolj velik, da bomo v letu 1979 »lahko živeli«. Ali menite, da bo naš prihodek dovolj velik, da bo lahko pokrila vse naše in družbene potrebe?

Prpriave na gospodarski načrt za letošnje leto so bile veliko bolj temeljite kot leta poprej, ker smo pri planiranju upoštevali ravno to izhodišče in smo izhajali iz dohodka. Če nas tukaj čas ni prehitel in glede na to, da so se naše predvidene obveznosti ustalile ter ne bo prišlo do nekih nepredvidenih sprememb, moramo poslovno leto zaključiti tako, kot smo predvidevali v načrtu.

Ali smo na zunanjem tržišču še konkurenčni?

Pogovora o gospodarskem načrtu so se udeležili predstavniki vsehtozdov

(Foto J. Žlebnik)

V zvezi s kooperacijo smo imeli v letu 1978 veliko težav. Vendar pa kooperacija ne pomeni le sodelovanja med delovnimi ali temeljnimi organizacijami, temveč le-te sklepajo med seboj tudi dohodkovne odnose, kar pomeni, da kooperacija sloni predvsem na samoupravnih osnovah. Kako TOZD Nabava gleda na to in ali namerava uvesti s svojimi kooperanti dohodkovne odnose na samoupravni osnovi?

Prav gotovo bomo morali že sedaj misliti na to, da bomo čimprej prišli na takšno obliko poslovanja, kakršno se zahteva po novem. To še posebej velja za večje delovne organizacije, kot so TAM iz Maribora, kjer kupujemo dieselske motorje za vilčarje, ali Rade Končar iz Zagreba.

kljub temu težko podati neko izjavo za točno določeno poslovno leto. Opravka imamo namreč z investicijsko opremo, ki se razteza na več poslovnih let. Če prenesemo to problematiko na izkoriščanje obstoječih zmogljivosti z vidika strokovnih kadrov in proizvodnih sredstev (strojev), je sedaj zelo težko povedati, ali bodo vse faze našega delovnega procesa enakomerno zasedene. Odgovor bomo lahko dobili šele takrat, ko bodo naročila projektivno in tehnološko obdelana. Na podlagi dosedanjih izkušenj lahko ugotovimo, da bodo najbolj zasedene zmogljivosti v obdelovalnici, precej slabši položaj je pri proizvodnji dieselskih motorjev. To vrzel lahko v neki meri dopolni le večje naročilo talnih transportnih sredstev. Za Lito stroj je najbolj značilno to, da

Zelo poenostavljeno povedano: če mi naše stroškovne cene samo pretvorimo v tujo valuto, potem nismo konkurenčni. Vendar pa se danes v svetu ne govori več o neki svetovni ceni. Na ponudbeno ali prodajno ceno vpliva zelo veliko dejavnikov, kot so: ponovno poenostavljeno povedano — kdo prodaja in komu prodaja, ob tem pa moramo upoštevati še cel splet okoliščin, kot so politične, družbenoekonomske in druge, ki vplivajo na to.

Zvone Volfand, TOZD PUM

Plan za leto 1979 je pripravljen na principih zakona o sistemu družbenega planiranja. V njem so zajete stvarne potrebe in usmeritve naših TOZD, predvsem usmeritev v povečano akumulacijo. Tu so zajeta tudi sredstva

OKROGLA MIZA — OKROGLA MIZA — OKROGLA MIZA — OKROGLA MIZA — OKROGLA MIZA — OKROGLA MIZA — OK

JE NAŠ GOSPODARSKI NAČRT PREVEČ SMEL?

Razlogov za zaskrbljenost še ni, vendar pa bo potrebno pristopiti k izvrševanju gospodarskega načrta z vso resnostjo (Foto J. Žlebnik)

za razširitev materialne osnove dela, kar je vzrok skokovitemu porastu planiranega dohodka in celotnega prihodka. Zato v TOZD PUM menimo, da tak plan moramo realizirati.

Skoraj dva meseca smo proučevali odnose med posameznimi kategorijami in komponentami plana, analizirali smo razmere glede naročil, zaposlenih in drugih pogojev za realizacijo zastavljenega planskega cilja. V naši temeljni organizaciji bomo morali nadalje uveljavljati koncept »dela pod posebnimi pogoji« kakor to zahtevajo posamezna specifična naročila. Še bolj bomo morali uveljavljati princip enotne livarne v smislu maksimalnega izkoriščanja vseh kapacitet od instaliranih strojnih do ljudskih. V preteklem 1978. letu smo bili v glavnem dobro preskrbljeni z regimom, kar je za nas, ki imamo procesno proizvodnjo z velikim številom zaporednih faz proizvodnje, še posebno pomembno. Pričakujemo, da se bo dobro sodelava z »Nabavo« uspešno nadaljevala tudi v 1979. letu. Vendar nas zelo skrbijo visoka povzročanja cen surovin, posebno pa energije, tako električne kot tudi nafte. Tudi s »Prodajo« smo zelo uspešno sodelovali. To se nadaljuje in si tako uspešno zagotavljamo dobre poslovne odnose s številnimi stalnimi kupci od litkov. V tej smeri bomo v letu 1979 skušali podpisati nekaj samoupravnih sporazumov o trajnem poslovnem sodelovanju na dohodkovnih osnovah.

V letu 1979 bomo skupno s TOZD IVET skušali zagotoviti boljše vzdrževanje naših kapacitet, ker je le v pogojih stalnega obratovanja vseh kapacitet, brez pogostih in dolgotrajnih izpadov, možno doseči večjo proizvodnjo kot v preteklem letu. Vsak izpad posamezne proizvodne kapacitete pomeni v livarstvu ustavev celotnega proizvodnega procesa. Zato nam uspešno vzdrževanje pomeni neposredni prispevek k realizaciji plana.

Tudi vnaprej bomo zadržali koncept individualne proizvodnje, pri katerem pri vsakem novem naročilu vgrajujemo nove dosežke tehnologije in praktičnih izkušenj. Nadaljevali bomo s prakso skupnega obravnavanja problematike posebnih naročil tako, da bomo pri tem sodelovali vsi od prodaje in nabave do tehnologije.

Naša livarna je najstarejši del celotnega kolektiva. Zato smo soočeni z visokim odlivom zaposlenih, težki delovni pogoji livarske proizvodnje pa povzročajo vedno več potreb po premeščanju zaposlenih na lažja dela. Vse to terja stalno skrb za ustrezna nadomestila. Z dobrimi rezultati dela želimo zagotoviti čim boljše osebne prejemke našim zaposlenim, take, ki jih s svojim predanim in kvalitetnim delom resnično zaslužijo.

V letu 1979 pričakujemo tudi nadaljnji napredek samoupravnih odnosov v naši TOZD, kar je pri

nas že doslej zagotavljalo uspešno proizvodnjo.

Ivo Sabol, TOZD PZO

— Gospodarskega načrta za 1. 1979 se moramo lotiti temeljito in odgovorno. Vendar pa velja posebej poudariti, da naš plan terja predvsem spremembo zavesti litostrojskega delavca, kar pomeni, da bomo morali, če bomo želeli plan izpolniti, vložiti veliko več truda kot doslej. Posebno pozornost bomo morali posvetiti izkoriščanju delovnega časa, izkoriščanju in izboljšanju delovne in tehnološke discipline, uveljavljanju sodobnejših tehnoloških procesov v proizvodni proces, izboljšati bomo morali sedanjo strukturo zaposlenih, na osnovi dopolnil samoupravnih sporazumov pa bomo morali tudi ustrezno vrednotiti delavčeve rezultate dela. Pri tem moramo izhajati s stališča, da mora delavec za enako ali vsaj približno enako delo prejeti tudi enak dohodek, ki ga dobi na osnovi rezultatov svojega dela oziroma prispevka k skupnemu proizvodu. V bodoče moramo še bolj skrbeti za utrjevanje družbenoekonomskih odnosov med temeljnimi organizacijami, ki sodelujejo pri skupnem proizvodu, in posvetiti več pozornosti medsebojnemu sodelovanju in povezovanju, da bi dosegli zastavljene cilje.

Mnenja sem, da je potrebno posvetiti vso pozornost tudi nadaljnjemu dograjevanju planiranja, usklajevanju planskih obveznosti, ki jih v temeljnih organizacijah redno spremljamo, in dosežene rezultate nenehno utrjevati. Struktura dosedanjih naročil v proizvodnji polizdelkov zvarjenec je zelo raznolika in zahtevna, zato je pri tem važno, da imamo dobro začetno osnovo za delo. Sedaj imamo dovolj naročil, s čimer se na prehodu iz leta 1977 v 1978 nismo mogli pohvaliti. Letos bomo morali posvetiti še vso potrebno pozornost kompletiranju materiala in boljše povezanosti na vseh področjih kooperacijskih odnosov z našimi dobavitelji, ker bomo le tako lahko dosegli uspeh pri ustvarjanju skupnega proizvoda.

Če hočemo živeti, si moramo na vsak način prizadevati, da bomo dosegli planiranih 170 starih milijard dinarjev. Ustvarjanje dohodka je bistvo našega nadaljnega razvoja, zato sem tudi že prej omenil, da to terja predvsem spremembo zavesti vseh nas.

Z gotovostjo lahko trdim, da si bomo tudi v našem tozdu prizadevali, da bomo prispevali svoj delež pri maksimalni realizaciji skupnih proizvodov. Kar zadeva smelost za leto 1979, mislim, da ne bi bilo napak, ko bi bil naš plan pogumnejši že kakšno leto prej.

Leopold Nadlišek, TOZD OB

— Planske obveznosti so se po našem gospodarskem načrtu za

letošnje leto povečale za 22 odstotkov. Glavna naloga bo v letošnjem letu pridobivanje kadrov. Povečanje kadrov potrebujemo predvsem za drugo izmeno, ker bomo le tako lahko izpolnili svoje planske obveznosti. S tem namenom smo se tudi že povezali s strokovno službo, da nam je preskrbela dovolj delavcev, ki pa po kvaliteti ne ustrezajo. To velja predvsem za kadre, ki so potrebni za nadomestilo v izmeni. Kvaliteta druge izmene je še kar zadovoljiva v težki in srednji obdelavi, v ostalih obratih pa je precej slabša.

Dobro se zavedamo tudi posebne naloge, ki nas čaka pri vzgoji novih kadrov, predvsem tistih, ki bodo začeli delati v novo organiziranih temeljnih organizacijah.

V zvezi z naročili v letošnjem letu nimamo težav. Od strokovne službe dobivamo dinamično naročil in delovne programe, obenem pa tudi sami mesečno zasledujemo fazne roke in potek dela posameznih naročil. Ker se je letošnje leto začelo precej bolje kot lansko, smo lahko začeli z delom s precej večjim optimizmom.

Če omenim posamezna naročila, lahko rečem, da smo z normalnim poslovanjem sposobni naročila izgotoviti do 90 odstotkov, potem pa se na določenih mestih zatakne. Zato moramo v bodoče posvetiti več pozornosti ravno sodelovanju in zasledovanju naročil, da bi potem lahko naročila dopolnjevali po strukturi in kompletnosti. Tako bo lahko dobro opravila svoje naloge tudi montaža, ki delo prevzame za nami.

Rad bi omenil tudi dokumentacijo, o kateri smo v lanskem letu že veliko govorili. Z novim načinom dela se nam je precej povečal obseg dela že v sami tehnologiji, porabili pa smo tudi veliko več časa kot za prejšnjo dokumentacijo. Upam, da bo letošnja situacija boljša in se bo naša tehnologija lahko posvetila tudi bolj ustvarjalnemu delu in ne samo pisanju in predelavi dokumentacije.

V proizvodnji našega tozda seveda nastopajo tudi ozka grla, ki jih skušamo preko nabavne službe s kooperacijo razrešiti, vendar prihaja do težav zaradi visokih cen ali preobremenjenosti z delom naših kooperantov.

Večjo pozornost bomo morali v letošnjem letu posvetiti še znižanju stroškov, to je izmetu, stroškom popravil in dodelav, tako, da bomo v fazi obdelave čim manj premikali in s tem poškodovali težke kose. Zadal si smo obvezo, da bomo redno spremljali planske obveznosti, v ta namen smo tudi že organizirali skupino, ki skrbi za obdelavo nujnih naročil ali že omenjenih izdelkov, ki so tik pred zaključkom del. Tako bomo ta naročila hitreje obdelali in jih predali naslednji fazi dela.

Seveda pa bomo morali posvetiti več pozornosti tudi izkoriščanju delovnega časa, saj imamo še veliko neizkoriščenih rezerv.

Letošnji plan je sicer res postavljen precej visoko, vendar sem prepričan, da nam ga bo z dobro organizacijo in sodelovanjem vseh, možno doseči.

V letu 1979 bomo morali preiti na nagrajevanje po delu, kot to predvideva zakon o združenem delu. V skladu s tem bi bilo potrebno tudi naše normske ure postaviti na neke realne osnove, kar še posebej velja za obdelavo.

Kako gledate na ta proces vi — se vam zdi uresničljiv ali ne?

S tem se popolnoma strinjam. Že v preteklem letu smo posve-

tili veliko časa ravno vprašanju normskih ur in bo tudi to ena glavnih nalog v letošnjem letu.

Normski sistem bo potrebno urediti zato, ker je sedanji destimulativen in neučinkovit.

*

Slavko Mrežar, TOZD MON- TAŽA

Povečanje obveznosti v letu 1979 smo v našem tozdu sprejeli z veliko resnostjo in se s takšnim planom v celoti strinjamo. Mnenja smo, da moramo naše možnosti bolj izkoristiti in s tem izboljšati konkurenčnost na tujem tržišču. Na ta način bomo lahko mi izbirali naročila in nam ne bo treba prevzemati za nas nezanimivih naročil. Ker zahteva povečanje planskih obveznosti večje napore celotnega kolektiva, bomo morali poostri tudi disciplino, pri nas pa bomo morali še posebej poskrbeti za prostorske kapacitete. Največje povečanje proizvodnje je bilo ravno pri izdelavi žerjavov, ki potrebujejo za montažo velike površine, ki pa jih na žalost nimamo. To se pravi, da bomo morali na razpoložljivih prostorih z montažo zelo pohiteti, da bomo lahko pripravili prostor drugim proizvodom.

TOZD Montaža ima v proizvodnem procesu posebno mesto, ker je praktično na koncu izdelave skupnega proizvoda. Tako je odvisna od vseh sodelujočih, ki ji morajo zagotoviti, da bodo naredili vse, da bomo lahko pravočasno dobili vse potrebno za montažo. Na ta način v Montaži ni bojznosti, da ne bi mogli izpolniti obvez, ki izhajajo iz povečane obsega proizvodnje.

Prihodek, ki ga načrtujemo, nam je potreben. To velja tako za prodajo na domačem kot na tujem tržišču. Zato imamo tudi enak odnos do izdelkov za obe tržišči in jim posvečamo pozornost. Žal nimamo dovolj naročil za dieselsko montažno skupino, sposobno opravljati zelo zahtevna dela. Škoda bi bilo, če bi jo morali zaradi pomanjkanja naročil razpustiti, ker bi jo kasneje spet zelo težko spravili na nivo, ki ga dosega sedaj.

O planu za leto 1979 lahko rečem, da je smel, vendar potreben in sem prepričan, da smo ga sposobni izpolniti.

*

Viktor Noliml

— Rad bi omenil še nekaj stvari, ki jih prej nisem. Pravkar smo govorili o planih obdelave, polizdelkov in drugih. Vendar pa je treba gospodarski plan Litostroja razumeti še malo drugače. Ko smo govorili o vrednostnem planu, bi rad to dopolnil z mi-

Z izjavo tovariša Nolimla moramo okroglo mizo v tej številki zaključiti. Izjav udeležencev nismo hoteli krajšati, ker se nam zdijo glede na zastavljeno problematiko dovolj pomembne, da jih objavljamo v celoti. Iz doslej objavljenih odgovorov je moč razbrati, da so temeljne organizacije obravnavale gospodarski načrt temeljito in zavzeto. Več o tem, kaj menijo o gospodarskem načrtu še tozdi PPO, PTS, IVET in obe delovni skupnosti pa bomo napisali v prihodnji številki. Prepričani smo, da je ta problematika dovolj zanimiva, da bo znova pritegnila vašo pozornost.

Uredništvo

Dužanka Kogoj:

RAZMIŠLJANJE O MIRU

Mir se sklepa ob stisku rok.
Mir nastaja, ko vsak dobi svoje.
Mir se ohranja: »Ne laži, ne klevetaj, prijatelj!«
Mir ni uganka, to vedo vsi navadni in preprosti ljudje.
Razumite tudi vi!
Mir ni igrača, mir je bodočnost in sreča.
Mir med narodi ni preprosto — mir — to je grobnica slabega.

SKUPŠČINA MESTA LJUBLJANE JE ŽE SREDI LETA 1975
SPREJELA IZHODIŠČA ZA DOLGOROČNI DRUŽBENI RAZVOJ LJUBLJANE DO LETA 2000.

DRUŽBENI RAZVOJ LJUBLJANE DO LETA 2000 IN TITOVİ ZAVODI LITOSTROJ

Razmišljanja in proučevanja o posameznih in medsebojno povezanih vprašanjih srednjeročnega in dolgoročnega družbenega razvoja Ljubljane stopajo vse bolj v ospredje, kar ni le zasluga uveljavljanja novega sistema samoupravnega družbenega planiranja, temveč tudi potreb in pravic delavcev in delovnih ljudi, da sami kar najbolj neposredno odločajo ne le o svojem današnjem, temveč tudi o jutrišnjem dnevu.

Litostroj bo v svojih temeljih plana dolgoročnega razvoja predvideval čimbolj kvalitetno gospodarjenje, to pa opredeljuje predvsem produktivnost dela, učinkovitost sredstev, akumulativnost ter razvojno samostojnost. S tem bi se v tehnološkem področju

prebili v ospredje. Taka usmeritev temelji le na vse večjem znanju, kadrovski, tehnološki in razvojni sposobnosti delavcev.

Usmeritve bodočega razvoja so že v veliki meri opredeljene v samoupravnem sporazumu o združevanju sredstev za investi-

cijska vlaganja, ki zajema gradnjo in opremljanje zgradbe Instituta za raziskave, razvoj in projektiranje, skladno z dosedanjim in bodočo koncepcijo, da je treba uporabljati svoj tehnično-intelektualni potencial, proizvajati po lastni tehnologiji in tako zelo koristno prodajati poleg osnovnih proizvodov tudi to vrsto intelektualnih uslug. Razširili in modernizirali bomo proizvodnjo talnih transportnih sredstev, preoblikovali stroje, metalurške obrate, pločevinarno in težko stroje-gradnjo.

Tak razvoj pa bo nujno terjati — in hkrati omogočati več izobrazbe, več kulture, več rekreaci-

je in tudi več časa za različne družbene aktivnosti posameznika. Zato moramo tem usmeritvam prilagoditi tudi način dela in življenja.

Cilji razvoja

Ob upoštevanju sprejete razvojno strateške usmeritve se postavlja kot ključni dolgoročni cilj ustvarjanje vseh potrebnih pogojev, da se bo lahko sleherni delavec uveljavil kot vsestransko svobodna osebnost in kot osnovni nosilec razvoja.

Cilj nam ne more biti velik Litostroj za vsako ceno, temveč predvsem to, kako bodo delavci v njem živeli in delali. Pri tem se moramo zavedati, da zahteva vsak nov delavec ne le delovno mesto, temveč tudi dobrine družbenega standarda: šola, vrtec, stanovanje, kvalitetno vodo, čist zrak, zelene in rekreacijske površine.

Zato je za Litostroj sprejemljiva le usmeritev na visoko tehnično opremljenost dela, stalna tesna povezanost z raziskovalnim delom, inovacijskimi dosežki ter sodobno organizacijo dela in poslovanja, kar bo zagotovilo visok dohodek na zaposlenega.

Kadrovska politika in izobraževanje

Ustrezna kadrovska struktura je pogoj za nadaljnji napredek delovne organizacije. Lastni Izo-braževalni center skrbi za zadostno število delavcev ustrezne kvalifikacije.

Zaposlovanje novih delavcev mora biti v neposredni zvezi z večanjem proizvodnje ter dvigom produktivnosti dela.

Z večanjem znanja neposrednega proizvajalca, posodabljanjem proizvodnih sredstev in vpeljava sodobne tehnologije, bomo dosegli kvalitetnejše gospodarjenje in s tem boljše rezultate pri delu.

Izvoz

Dolgoročni razvoj predvideva večjo količino proizvodov za izvoz. To bi dosegli z intenzivnejšim vključevanjem v mednarodno delitev dela in povečanjem deleža sodelovanja z deželami v razvoju ter z zmanjšanjem odvisnosti surovin in polizdelkov od uvoza.

Prostorski vidiki

Do danes nam še ni uspelo v zadostni meri opredeliti pojma kvalitete življenja v mestih in naseljih. Prav tako nimamo dovolj jasno opredeljenih stališč, standardov in norm, ki bi nam služile za usmerjanje razvoja v prostoru.

Slabšanje kvalitete človekovega okolja ima velik vpliv na človeško življenje in obnašanje. Če hočemo zagotoviti sončno, zdravo, varno, prijetno bivanje, delo, počitek in razvedrilo, se moramo podrediti določenemu samoupravnemu dogovorjenemu redu, ter določenim izhodiščem in ciljem.

Nakazati je treba temeljne usmeritve bodočega razvoja. Nerešena je kopica dilem in vprašanj, na katere moramo najti odgovore ter na tej osnovi oblikovati konkretne planske dokumente, ki bodo obvezovali slehernega nosilca odločanja in razvoja.

Delo bo lahko uspešno opravljeno le, če bodo svoje razvojne plane in programe pripravili vsi pomembnejši subjekti razvoja v vseh panogah gospodarstva (industrije), negospodarstva ter drugih dejavnosti.

Delo pri pripravah dolgoročnih planskih dokumentov »Ljubljana 2000« bo potekalo po delovnih fazah:

I. faza: Pripravljalna dela

S sprejetjem odloka o obvezni pripravi dolgoročnih planov DPS, ki hkrati odloča, da se obseg in vsebina dela za izdelavo planskih dokumentov opredeli z delovnim programom, je že dana osnova za pripravljalna dela.

Termin: maj-december 1978

II. faza: Smernice za pripravo dolgoročnih planov in dogovorov o temeljih planov

Smernice so osnovna informacija nosilcem planiranja za pripravo dolgoročnih planskih dokumentov. V njih so opredeljeni osnovni problemi, skupni cilji in temeljne usmeritve ter družbeni okviri za nadaljnji razvoj. Pomen smernic v procesu planiranja terja poglobljeno opredelitev vsebine, analize dosedanjega razvoja,

razvojnih smeri ter ciljev in predlogov (predvidevanj) bodočega razvoja.

Termin: januar 1979 — januar 1980

III. faza: Uskladičev elementov plana

Elementi plana so programi razvoja nosilcev planiranja: TOZD, KS, SIS, DPS in drugih. Pripravijo jih nosilci planiranja na osnovi informacij in ciljev, podanih v II. fazi (»Smernice«). Kriteriji za usklajevanje so dogovorjeni skupni cilji dolgoročnega družbenega razvoja.

Termin: februar 1980

IV. faza: Dogovor o temeljih dolgoročnega plana

Dogovorjeni elementi nosilcev planiranja so osnova za dogovor o temeljih plana.

Vsebinski dogovor je razvrščen po vidikih razvoja na področju ekonomskega socialnega razvoja, infrastrukture, človekovega okolja, ljudske obrambe in družbene samozaščite itd. Sestavni del dogovora je tudi prostorski plan.

Termin: februar — avgust 1980

V. faza: Plan dolgoročnega družbenega razvoja DPS sprostorskim planom

S planom dolgoročnega družbenega razvoja DPS si zagotavljajo delavci, delovni ljudje in občani tiste optimalne materialne, družbene in prostorske odnose in vrednote, ki se lahko samoupravno in racionalno uresničujejo v vseh organizacijah združenega dela, KS, SIS in DPS.

Termin: februar — november 1980

V skladu z zgornjim terminskim planom so dobile temeljne organizacije konec decembra poziv občinske skupščine Ljubljana-Siška, da delavski sveti temeljnih organizacij in delovne skupnosti sprejmejo sklep o pripravi elementov temeljne organizacije za dogovore o temeljih dokumentov Ljubljana 2000.

S tem sklepom delavski svet temeljne organizacije sočasno in usklajeno z drugimi organizacijami in skupnostmi določa pripravo elementov temeljnih organizacij za dogovore o temeljih dokumentov Ljubljana 2000 in določa nosilca strokovnih priprav za izdelavo elementov TOZD.

V skladu z usklajevanjem, sočasnim in tekočim delom pri planiranju, nosilec strokovnih priprav opravi naslednje naloge o dogovorjenih rokkih z DPS:

1. Naredi delovni program za izdelavo elementov TOZD za dogovore o temeljih dokumentov »Ljubljana 2000« do 10. 1. 1979.

2. Izdela elemente za dogovore o temeljih dokumentov »Ljubljana 2000« do 15. 3. 1979.

Razvojno strateške usmeritve

Litostroj kot član združene slovenske strojegradnje in nosilec prioritarnih razvojnih nalog v preteklem razdobju bo tudi prihodnje nosilec razvojnih nalog na tem področju.

Zaključek

O teh in drugih vprašanjih smo v preteklosti že veliko govorili, ugotovimo lahko, da se nam dnevno v taki in drugačni obliki pojavljajo na vseh nivojih. To nam samo dokazuje, kako zapleteno in zahtevno ter dolgotrajno je njihovo reševanje, saj smo največkrat kritični prav ob ocenitvi stanja na posameznih področjih.

Zato gre tokrat za jasno, čeprav zahtevno nalogo: da skušamo poiskati odgovore na vsa vprašanja, tako konkretna, da bodo omogočila izdelavo realnih planov kot osnov za bodoči skladnejši družbeni razvoj Ljubljane, regije in Litostroja, kar naj bi prispevalo tudi k hitrejšemu razvoju Slovenije in Jugoslavije.

B. Tertnik

Janez Oprešnik

SOCIALIZEM

Socializem je kot reka,
ki ne vidiš ji globine,
ki ne vidiš ji izvira,
in ne veš, do kam prodira.
Čutiš, da je divja reka,
ki podira vse mostove,
ki so vezani na stare
in razmočene bregove.

Še enkrat: Bo delo za domače proizvajalce?

V zvezi s člankom pod gornjim naslovom, objavljenim v 10. lanskim številki LITOSTROJA, je generalni direktor LITOSTROJA prejel protestno pismo ELEKTROPROJEKTA iz Zagreba.

V ostalem pa prepuščamo bralcem razsodbo, ali je objavljeno pismo odbilo kritične osti našega članka ali se jim je umaknilo.

Pismo, ki ga v celoti objavljamo, je bilo napisano pred objavo naših popravkov tega članka v 12. številki LITOSTROJA. Ob upoštevanju le-teh bi bilo pismo prav gotovo manj ogorčeno. Zaradi neljubih napak, ki so se prikadle v članek, se lahko le ponovno opravičujemo.

Uredništvo

elektroprojekt

Osvrt na članek u listu »Litostroj« od oktobra 1978, autor L. Šolc

U posjedu smo kopije članka, čiji je autor vaš L. Šolc, a koji je objavljen u listu »Litostroj« od Okt. 1978, str. 5.

Budući da u tom članku imade informacija i tvrdnji, u pogledu izbora opreme za HE Varaždin i HE Čakovec, koje su netočne, neobjektivne i neistinite i kao takve štetne za ugled naše kuće, smatramo da je neophodno odgovoriti na njih.

U članku se između ostalog tvrdi slijedeće:

1. Elektroprojekt je za HE Varaždin umjesto dešaržera žaluzijske izvedbe po Litostrojovom patentu, odabrao segmentne zatvarače. Po mišljenju L. Šolca taj izbor nije pravilan i prednost je trebalo dati Litostrojovom patentu.

2. Projektantske kuće imaju previše »slobode« u odlučivanju što ide na štetu našeg društva.

3. Projekt HE Čakovec je »podešen« tako da bi se oprema morala uvesti iz inozemstva. To znači isključenje domaće industrije iz posla odnosno isporuke.

4. Elektroprojekt je odbacio primjenu segmentnih zatvarača za HE Čakovec iako je za HE Varaždin izabrao upravo ovaj tip za funkciju dešaržera (kanalska elektrana).

5. Litostroj je investitoru HE Čakovec ponudio isporuku opreme baziranu na »isključivo domaćem razvoju« kako bi spriječio »besmisleno ispuštanje vode kroz turbine« (dešaržerski pogon). Ovu ponudu investitor je odbio i »dodijelio Litostroju u dobavnom orkestru igranje druge violine...« tj. isporuku jedne cijevne turbine i difuzorskog zatvarača po tuđoj dokumentaciji.

6. Elektropriveda sprečava domaću industriju u stjecanju iskustva i referenci a odbija domaće ponude iz razloga sto domaći isporučioi nemaju dovoljno iskustva i reference.

Odgovaramo kako slijedi:

Ad 1. Elektroprojekt i investitor su zajednički odabrali segmentne zatvarače za HE Varaždin iz dva osnovna razloga:

a) Troškovi dobave, transporta i montaže za segmentne zatvarače bili su znatno niži od onih za dešaržere žaluzijske izvedbe. Razlika je iznosila između 30 i 40 posto. (Vidi dokumentaciju u arhivi EP-a).

b) Segmentni zatvarač je neuporedivo jednostavniji i pogonski sigurniji. O tome možete dobiti detaljnije informacije od pogonskog osoblja SDI i HE Varaždin.

O drugim razlozima nećemo govoriti jer su već ova dva dovoljna za pravilan izbor.

ad 2. Elektroprojekt je do sada dokazao da i te kako vodi računa o koristima za naše društvo u cjelini. Naša kuća je svjesna svoje društvene odgovornosti i projekti koji su kroz 25 godina izrađeni kako u zemlji tako i u inozemstvu, prošli su kroz vrlo oštre i objektivne revizije pa uopće ne dolazi u obzir da bi naša kuća predlagala rješenja koja su neekonomična i nefunkcionalna. O tome govore najbolje reference domaćih i stranih investitora, niz priznanja koje smo dobili i naša registracija kod nekoliko međunarodnih institucija (na pr. Medj. banka IBRD).

ad 3. Tvrdnja iznesena pod 3. je čista fantazija druga L. Šolca. On bi trebao znati da se primjenom

cijevnih turbina kod protočnih hidroelektrana postižu uštede na ukupnim investicijama (gradjevinski radovi + oprema) reda veličine 10—15 posto. U slučaju HE Čakovec te uštede po današnjim cijenama iznose oko 2,50 milijardi st. dinara. To je bio osnovni razlog za izbor cijevnih turbina.

To što su cijevne turbine za HE Čakovec izuzetnih parametara (konstruktivni pad 17,5 m) i što Litostroj na ovakvim strojevima nema iskustva, nije kriv Elektroprojekt. Razlog što je konstrukcija povjerena Neyrpac-u nije slučajna jer je Neyrpac platio školarinu na projektima Rhone (Francuska). Zašto da ovo društvo plaća tu školarinu ponovno?

ad 4. Primjenom cijevnih turbina pitanje dešaržiranja je riješeno bez posebnih organa (segmentnih zatvarača ili sl.) i bila bi ludost ne koristiti ove strojeve za ovu svrhu. Ovo je poznata činjenica a iskustva postoje kako na modelima tako i u eksploataciji.

ad 5. i ad 6. Na ova pitanja odgovoreno je djelomično pod toč. 4.

To što se tvrdi o »sprečavanju domaće industrije u stjecanju iskustva«, bar u slučaju Elektroprojekta nema veze sa stvarnošću.

Drugovi z Litostroja vrlo dobro znadu, da su u svim projektima koje je vodio Elektroprojekt, i Litostroj i ostali domaći proizvođači imali znatan udio u isporuci opreme ili su opremu isporučivali kompletnu. To vrijedi za projekte u zemlji i inozemstvu. Kao primjere navodimo (samo veće objekte):

a) HE Split — prva 2 agregata
suradnja Voith - Litostroj (u ono doba najveće Francis turbine u Evropi)

Za HE Split agregat 3 i 4 isporučuje Litostroj kompletno

b) HE Senj — 3 agregata
suradnja Charmilles - Litostroj (u ono doba prve Francis turbine na padu 410 m in n = 600)

c) HE Peruća — kompletna isporuka Litostroj

d) HE Orlovac — kompletna isporuka Litostroj

e) HE Rijeka — Kompletna isporuka Litostroj

f) HE Gojak — kompletna isporuka Litostroj

g) HE TisAbba (Etiopija), HE Adola (Etiopija) — Kompletna isporuka Litostroj

h) HE Mahabad (Iran) — kompletna isporuka Litostroj.

Mi smo uvijek forsirali domaću industriju ali do granice do koje smo smatrali da postoji potpuna sigurnost u suvremenoj koncepciji i izradi strojeva na najvišem evropskom odn. svjetskom nivou.

Koliko nam je poznato na slijedećim objektima, koji nisu projektirani u našoj kući, Litostroj uopće nije sudjelovao: HE Đerdap, PHE Bajina Bašta, PHE Čaplina, HE Dubrovnik, HE Bočac i HE Gorica.

Kako je Litostroj koristio licence, za koje su investitori platili stotine tisuća dolara, to je stvar odgovornih u Litostroju.

Prema tome tvrdnja L. Šolca o HE Čakovec je bez ikakvog temelja.

Način informiranja javnosti kako je proveden u spomenutom članku L. Šolca ne pridonosi suradnji konsultantskih kuća i Litostroja a prema tome ne koristi elektroprivredi a ni društvu u cjelini.

Uz drugarski pozdrav,

Generalni direktor:
Ibro Imamović, dipl. el. ing.

Za boljše obveščanje

Na zadnji seji uredniškega odbora smo ob oceni decembrske in načrtovanju januarske izdaje našega časopisa pregledali tudi temeljno vsebinsko zasnovo časopisa in vseh njegovih prilog. Uredniški odbor je ugotovil, da je sedanja temeljna vsebinska zasnova, ki je razvidna iz 7. člena »Pravilnika o izhajanju in urejanju časopisa Litostroj« iz leta 1975, nekoliko pomanjkljiva in terja ustrezne dopolnitve. Že v letu 1978 je bila napovedana sprememba in dopolnitev »Pravilnika o izhajanju in urejanju časopisa »Litostroj«, kar bi pomenilo dokončno uskladitev tega dokumenta z ustavnimi načeli, zakoni in drugimi družbenopolitičnimi dokumenti. Vendar do te uskladitve ni prišlo zato, ker smo v naši DO šele v decembru 1978 na referendumu sprejeli statut delovne organizacije, ki je osnova za dokončno oblikovanje »Pravilnika o obveščanju delavcev« ter iz njega izhajajočega »Pravilnika o izhajanju in urejanju časopisa Litostroj. Sedaj, ko je statut DO sprejet, so torej dane vse osnove za izdelavo pravilnika o časopisu in v njem prave vsebinske zasnove. Uredniški odbor je predlagal ustrezni službi naše DO, da že v prvem tromesečju tega leta izdela ustrezne predloge dokumentov za javno razpravo in sprejem.

Vam, spoštovani bralci, pa posredujemo **osnutek temeljne vsebinske zasnove časopisa in njenih prilog** v razpravo z namenom, da nam s svojimi predlogi in pripombami pomagata oblikovati osnove našega časopisa. Vse vaše predloge in pripombe bomo proučili in jih v okviru možnosti vgradili v pravilnik.

OSNUTEK TEMELJNE VSEBINSKE ZASNOVE ČASOPISA LITOSTROJ

Temeljna vsebinska zasnova časopisa »Litostroj« izhaja iz načel ustave, zakona o združenem delu, programa in dokumentov ZK, Zveze sindikatov, SZDL in ZSMS ter iz temeljnih načel zakona o javnem obveščanju. Temeljna vsebinska zasnova izhaja še iz osnovnih samoupravnih aktov TOZD in DO ZPS Titovi zavodi Litostroj ter novinarskega kodeksa. Časopis Litostroj mora s svojo vsebinsko zasnovo izpolnjevati naslednje temeljne naloge:

1. Zagotavlja oblikovanje takega javnega mnenja znotraj delovne organizacije in v širši družbeni skupnosti, ki ustreza naši socialistični samoupravni ureditvi.

2. Obvešča vse svoje delavce in širšo družbeno skupnost ter s tem vzpodbuja, da tvorno vplivajo na nemoten razvoj celotne politike v DO in s tem ustvarja ugodne pogoje za delo in samoupravljanje.

3. Zagotavlja ustrezno medsebojno obveščanje delavcev združenih v SOZD Združena podjetja strojegradnje.

4. V vsebinski zasnovi časopisa »Litostroj« in z drugimi informativnimi prilogami se delavci delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj seznanjajo z vsemi zadevami skupnega pomena, ki imajo pomemben vpliv na družbenoekonomski položaj delavcev v TOZD tako, da v časopisu »Litostroj« objavljamo sestavke z naslednjih področij:

— celotno poslovanje in odločitve o delu in poslovanju, problemih dela, proizvodnji in prometu, tekočih vprašanjih ekonomske politike, planiranja družbenega in materialnega razvoja delovne organizacije, vprašanja razširjanja in izboljšanja materialne osnove dela, materialno in finančno stanje delovne organizacije, vprašanja in oblike združevanja dela in sredstev in rezultati tega združevanja, prevzete obveznosti po samoupravnih splošnih aktih itd.

— vprašanja, ki zadevajo položaj, pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev v delovni organizaciji,

— delo in poslovanje posameznih organizacijskih enot, TOZD, delovnih skupnosti ter posameznih delavcev,

— življenje in delo ožje in širše družbenopolitične skupnosti, varnosti, ljudske obrambe in družbene samozaščite, varstva in izboljšanja človekovega okolja ter druga vprašanja splošnega družbenega pomena oziroma širšega pomena za delavce v delovni organizaciji,

— naše glasilo objavlja sklepe družbenopolitičnih in samoupravnih organov s komentarji,

— pravočasno seznanja delavce delovne organizacije z gradivom, ki ga organi in organizacije

posredujejo v javno obravnavo (v ta namen se lahko pripravijo ustrezni izvlečki gradiv),

— objavlja znanstvenotehnične prispevke in tako spodbuja k izmenjavi tehničnih mišljenj,

— obvešča delavce o inventivni dejavnosti, koristnih predlogih, izumih, tehniških izboljšavah ter jih s tem vzpodbuja k tej dejavnosti,

— objavlja pomembnejše vesti s športnega, kulturnega, prosvetnega ter športno rekreacijskega življenja,

— objavlja raznovrstne prispevke s področja dela, varnosti pri delu in socialnega položaja delavcev,

— seznanja delavce z njihovimi pravicami tudi izven delovne organizacije, da bi se lažje znašli v vsakodnevnem življenju,

— daje možnost svobodne izmenjave mnenj, — poroča o izvrševanju in družbenem standardu,

— poroča o delu samoupravne delavske kontrole,

— obvešča nas o delu delegatov in delegacij v občinskih skupščinah in samoupravnih interesnih skupnostih,

— seznanja nas z novostmi v proizvodnji, tehnologiji in organizaciji dela,

— o delovnih življenjskih pogojih delavcev,

— objavlja spomine iz naše in svetovne zgodovine s posebnim poudarkom na delavskem gibanju ter na NOB in ljudski revoluciji,

— vzdržuje in pogloblja stike s krajevnimi skupnostmi,

— objavlja poljudnoznanstvene sestavke ter zanimivosti,

— objavlja umetniške fotografije domačih avtorjev, šaljive sestavke in karikature s tematiko delovne organizacije in krajevne skupnosti ter uganke in križanke za razvedrilo,

— objavlja najrazličnejša obvestila in sestavke, ki so koristni za obveščenost in za utrjevanje socialistične samoupravne zavesti delavcev,

— vsebina glasila mora odražati skrb za lep jezik,

— delavci, delovne skupine in družbenopolitične organizacije imajo pravico in dolžnost, da v glasilu »Litostroj« kot v svoji javni tribuni objavljajo svoje prispevke in tako soočajo svoja mnenja in stališča, ki jih obravnava časopis s prilogami. Na ta način prispevajo k pravični kritiki in oblikovanju javnega mnenja.

S tem časopis »LITOSTROJ« skupno z drugimi informativnimi prilogami pomaga pri uredniševanju samoupravnih socialističnih odnosov v DO in v širši družbeni skupnosti.

UREDNIŠTVO

Viri financiranja

ČASOPISA LITOSTROJ IN NJEGOVIH INFORMATIVNIH PRILOG

Na podlagi 41. člena Zakona o javnem obveščanju (Ur. list št. 7/73) moramo v našem časopisu enkrat letno objaviti podatke o virih in načinu financiranja časopisa in njegovih prilog, ter višino dohodkov, ki bi morda nastali ob objavah oglasov, reklam ali podobnega. Financiranje časopisa Litostroj je zajeto v letnem planu obsega del delovne skupnosti služb skupnega pomena, kjer je opredeljeno financiranje celotne informativne dejavnosti. Po kontnem planu so v vrsti stroškov pod številko 290 za »reklamo, propagando in tisk« določena skupna sredstva v višini 1.758.000,00 din. Iz teh sredstev smo planirali financiranje časopisa takole:

— stroški tiska	800.000 din
— honorarji	156.000 din
— poštni stroški	36.000 din
— lektoriranje	18.000 din
— raznašanje časopisa v KS Litostroj	18.000 din
— ostali stroški	40.000 din
Skupaj	1.068.000 din

Kolikor se v letu 1979 ne bodo povišali stroški tiska, nas en izvod časopisa stane 12 dinarjev.

Po dosedanjih izkušnjah in glede na sprejeto in jasno opredeljeno vsebinsko zasnovo časopisa tudi v bodoče ne nameravamo v časopisu objavljati oglasov, reklam in drugih podobnih zadev, ki bi imele značaj pridobivanja dohodka. Tako se naš časopis financira le iz združenih sredstev temeljnih organizacij, ki jih v okviru svobodne menjave dela namenjajo za opravljanje in organiziranje skupnih poslov v DS služb skupnega pomena.

Za izdajanje ostalih informativnih sredstev in prilog, kot so: »Interne informacije«, »Posebne izdaje« pred zbori delavcev, gradiva za samoupravne organe, gradiva za DPO, komunikacije za javnost, letaki, plakati in drugo pa smo planirali za leto 1979 — 690.000 din.

Iz navedenih podatkov je razvidno, da je izdajanje časopisa in vseh ostalih informativnih oblik za leto 1979 zagotovljeno.

Honorarji

Na osnovi pravilnika o izhajanju in urejanju časopisa LITOSTROJ je uredniški odbor na svoji zadnji seji v preteklem letu dne 27. 12. 1979 razpravljal o načinu honoriranja in pregledal višino honorarjev za sodelavce časopisa. Dosedanje honorarje, ki veljajo od 13. 7. 1976 in se v tem času niso spreminjali, je potrebno povišati vsaj v okviru splošnih družbenih gibanj cen storitev te vrste.

Obenem je nujno, da z višino honorarjev stimulativneje nagradimo naše dopisnike in jih tudi s tem spodbudimo k pisanju in pripravi tudi drugih prispevkov.

Zanimali smo se za višino honorarjev v glasilih podobnih delovnih organizacij in ugotovili, da so v preteklih treh letih povečali honorarje za 50 do 75 odstotkov.

Iz navedenih razlogov se je uredniški odbor ob obravnavi finančnega načrta informativne dejavnosti odločil povečati honorarje, ki so sestavni del planiranih stroškov za izhajanje in urejanje časopisa LITOSTROJ. Navedeni planirani stroški so sestavni del finančnega plana 1979 delovne skupnosti služb skupnega pomena, katerega pa je že sprejel delavski svet DS SSP.

Po kontnem planu je pod šifro 0290 vrsta stroškov za »reklamo, propagando in tisk« v višini 1.758.000,00 din za financiranje celotne informativne dejavnosti v letu 1979.

Uredniški odbor je na podlagi sprejetega plana DS SSP določil način honoriranja in višino honorarjev za leto 1979.

Honoriramo samo članke, ki so objavljeni, in sicer objavljeno dolžino članka. Uredništvo ima pravico po potrebi članke krajšati, usklajevati ali sestavljati dva ali več člankov z isto vsebino. Članke obračunavamo po vrsticah v časopisnih stolpcih in ne po tipkanih straneh. Honoriramo jih glede na zvrst, in sicer od 1,50 do 3,50 dinarjev za vrstico.

Honoriramo tudi:

- fotografije — industrijske in druge splošne 20 do 100 din
- umetniške fotografije ali vinjete za fleš na 1. str. 100 do 200 din
- umetniške fotografije — med tekstom 40 do 100 din
- ilustracije ali izvirne risbe ali karikature 50 do 200 din
- križanka (eno polje) 1 do 1,50 din

Po vsebini in zvrsteh prispevkov pa obračunavamo takole:

- izvlečki iz zapisnikov, revij, dnevnega tiska, strokovnih revij in knjig ter podobno po 1,50 din na vrstico
- članki o dogodkih iz DO, izvirna poročila s sestankov ali o delu športnikov, poljudni članki, reportaže, prevodi iz tujega jezika 2 din na vrstico
- samostojni komentarji o delu samoupravnih organov in drugih organizacij, članki o problemih pri delu, odnosih, ocena uspešnosti posameznih ravnanj 2 do 3 din
- originalni članki — uvodniki, vodilni članki, analize poslovanja, ocene in komentarji 2,50 do 3,50 din

Veljavni honorarji našega časopisa ne presegajo honorarjev dnevnih in drugih časopisov, ki izhajajo v širši družbeni skupnosti. Prav tako so tudi v skladu s honorarji drugih tovarniških glasil v podobnih organizacijah združenega dela. Stalni in večkratni dopisniki prejema honorarje na žiro račun, nekaj honorarjev pa izplačujemo tudi v gotovini preko blagajne naše delovne organizacije. S takim načinom izplačevanja želimo vključiti čim večje število dopisnikov, ki bi tako pripomogli k pestrosti in kvaliteti našega časopisa. Po obračunani vsoti za prispevek pa se od celotne vrednosti odšteje še 1,5 odstotka kot odtegljaj za II. samoprисpevek v Ljubljani.

Naš stalni ali občasni dopisnik lahko postane vsak aktiven ali upokojen delavec naše delovne organizacije, zato vas pozivamo k čim večjemu sodelovanju!

IZŽREBANI REŠEVALCI NOVOLETNE »TURBINSKE« KRIŽANKE

Do 15. januarja smo prejeli samo 71 rešenih križank, izmed katerih smo izžrebali naslednje tri srečnice:

I. nagrada — Tone MUHA, Šarhova 18, Ljubljana

II. nagrada — Adolf PERME, TOZD IRRP/HE AR

III. nagrada — Matija TOMC, IC Litostroj

Nagrajence je izžrebala Lidija Prislan iz tozda IVET, mi pa jim iskreno čestitamo!

Knjižne nagrade lahko reševalci dobijo v uredništvu časopisa.

Skupni proizvod v letu 1978

(Nadalj. s str. 3)

PREGLED DOSEGANJA KOLIČINSKEGA NAČRTA PROIZVODNJE

Vrsta proizvoda	E	Načrt	Realiz.	L	1978											
					I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Turbine	T	2.000	1.828		8,3	16,6	25,9	33,3	41,4	50,0	58,3	66,6	75,0	83,3	91,6	100,0
Črpalke	T	500	358													
Zerjavni Reduktorji	T	2.300	1.851													
Cementar.	T	200	168													
Dizel	T	100	180													
Strojni deli	T	100	64													
Skupno MONT	T	5.200	4.449													
T V N	T	2.700	2.702													
P P O	T	1.800	1.531													
Skupno final. izd.	T	8.700	8.682													
PUM	T	7.200	7.350													
PZO	T	4.300	4.316													
Zvar.+odk.	T	1.344.630	1.137.804													
OB - meh. obdelava	T	1.344.630	1.137.804													
Legenda:					din. plan po gosp. načrtu											
					realizacija											
					0 6 1 0 :											
					0612 - plan. in sprem. pr. vel											
					Centr. plan. koordinacija											

Izvrševanje sprejetih planskih obveznosti ne zadeva samo TOZD kot nosilko realizacije, ampak tudi in predvsem posameznike, ki te obveznosti realizirajo v okviru delovnih mest, na katerih z ostalimi združujejo svoje delo in so zanj tudi odgovorni.

Ker nas v letu 1979 čakajo še večje planske zadolžitve (11.700 ton skupnih proizvodov), da bo rezultat količinskega obračuna uspešnejši, je neobhodna tudi prireditve vseh samoupravnih in družbenopolitičnih sil že na samem začetku poslovnega leta. Takšna razširjena akcija skozi vse leto bo porok za uspešno realizacijo v tekočem letu.

Dosledno izpolnjevanje sprejetih planskih obveznosti je pogoj za zadovoljitev vseh naših načrtovanih potreb, bodisi v TOZD ali na ravni DO.

I. Omahen

ODŠKODNINA ZA NESREČO PRI DELU

Vsaka nesreča pri delu ima za prizadetega delavca neprijetne posledice, včasih pa so poškodbe lahko izredno hude ali celo smrtonosne. Noben denar ne more nadomestiti izgubo roke, noge ali odpraviti bolečin ter strahu, ki ga je delavec občutil ob nesreči. Pa vendar je potrebno neko zaščeno, ki naj nesrečen položaj, v katerem se je poškodovanec znašel, vsaj nekoliko izboljša in olajša njegovo nadaljnje življenje, seveda le toliko, kolikor je to sploh mogoče. V pomanjkanju boljših rešitev je pač denar, sredstvo, s katerim se lahko dobijo druge dobrine, postal tisto nadomestilo, ki naj posledice nesreče vsaj nekoliko omili.

V tem članku želimo prikazati, kakšno odškodnino lahko delavec zahteva in kako naj ukrepa, da bo uveljavil svoje pravice.

Pri ugotavljanju, kakšna odškodnina pripada delavcu zaradi nesreče pri delu, je treba takoj opozoriti na to, da se s časom ne povečuje samo višina odškodnine, ampak se širi tudi krog zahtevkov, ki jih priznava pravna teorija in sodna praksa. V zakonu namreč to vprašanje ni in ne more biti v celoti urejeno, saj je nemogoče zajeti v zakonske člene najrazličnejše situacije iz življenja.

Republiški zakon o delovnih razmerjih zato v svojem 160. členu dokaj načelno določa le, da ... »odškodnino za škodo, ki jo delavec utrpel pri delu ali v zvezi z delom, morajo povrniti delavci temeljne organizacije, če se ne dokaže, da jo je povzročil delavec sam«. Pravna teorija in sodna praksa pa naj postavi merila, kdaj se šteje, da je delavec povzročil škodo sam in kakšna naj bo višina odškodnine.

ODGOVORNOST ZA NESREČO PRI DELU

Prvo vprašanje predstavlja tako imenovani pravni temelj odškodninskega zahtevka: Ali je temeljna organizacija sploh odgovorna za nesrečo pri delu? Posebej je ureditvi se predpostavlja, da je temeljna organizacija odgovorna, če je nesreča nastala pri delu ali v zvezi z delom (v zvezi z delom bi bila npr. nesreča na službenem potovanju). Če pa bi ugotovili, da je delavec škodo povzročil namenoma, bi temeljna organizacija ne odgovarjala za škodo. Tudi ko bi botrovala nesreči pri delu huda malomarnost delavca, bi sodišče lahko ugotovilo njegovo sokrivdo, npr. do ene četrtine (1/4) in bi se za toliko tudi zmanjšala odškodnina. Sicer pa v sodni praksi, še bolj pa v pravni teoriji vse bolj prodira t.i. objektivno načelo — ko se sokrivda delavca ne ugotavlja, kar je za njega seveda bolj ugodno. Mimogrede naj omenimo, da se nesreča, ki se delavcu pripeti pri prihodu na delo ali odhodu z njega (na poti), šteje za nesrečo pri delu le po predpisih socialnega zavarovanja (večje nadomestilo v času bolniške), odškodninskih zahtevkov proti temeljni organizaciji pa delavec nima.

Potem ko je rešeno prvo vprašanje, je treba določiti višino odškodnine. Odškodnina zaradi nesreče pri delu se deli na dva dela:

1. odškodnina za premoženjsko oziroma gmotno škodo
2. odškodnina za nepremoženjsko oziroma nematerialno škodo.

ODŠKODNINA ZA PREMOŽENJSKO ŠKODO

Določitev odškodnine za premoženjsko škodo ne predstavlja velikega problema, saj se je ta škoda že od nekdaj priznavala in je njena ugotovitev tudi dokaj enostavna. Za delavca, ki se je ponesrečil pri delu, se lahko ugotovi premoženjska odškodnina npr. po naslednjih postavkah:

1. odškodnina za strgano obleko (če je njegova lastna),
2. odškodnina za strto zappestno uro,
3. zmanjšani osebni dohodek v času zdravljenja,
4. zmanjšanje osebnega dohodka zaradi razporeditve na drugo delovno mesto (zmanjšana delovna sposobnost),
5. odškodnina zaradi nezmožnosti manjših zaslužkov v prostem času.

Namen te odškodnine je restitucija — vzpostavitev v prejšnje stanje. Poškodovanec naj bi vsaj v premoženjskem oziru imel enak položaj kot pred nesrečo. Seveda so tudi tu še sporne stvari — npr. vprašanje, ali naj se tu prizna tudi zaslužek od nadur (ki jih sedaj več ne opravlja), ali pa zaslužek od popoldanskega opravljanja kmetijskih dejavnosti. Delavec, ki je v prostem času vodil še kmetijo in po nesreči ohromi, je vsekakor premoženjsko prikrajšan, vendar je vprašanje, ali naj se mu poleg invalidnine ter razlike do prejšnjega osebnega dohodka prizna še nadomestilo za izgubo zaslužka na kmetiji. Sodna praksa tu še išče najboljše rešitve in zaenkrat še ni moč dati točnega odgovora na to vprašanje.

Če ima delavec po nesreči trajno manjši osebni dohodek kot prej in je to v zvezi z nesrečo, potem se mu lahko odškodnina določi v obliki mesečne rente. Iz raznih razlogov lahko poškodovanec zahteva, da se mu namesto rente izplača enkratna vsota.

ODŠKODNINA ZA NEPREMOŽENJSKO ŠKODO

Odškodnina za nepremoženjsko škodo pa je za razliko od zgoraj obravnavane odškodnine novejši pojem v našem pravnem sistemu in njen obseg praksa še vedno širi.

Danes se priznava odškodnina za posamezne oblike nepremoženjske škode v naslednjih primerih:

1. za fizične bolečine (sem štejejo tudi vse druge neugodnosti med zdravljenjem),
2. za strah ob nesreči in bojazen med zdravljenjem,
3. za zmanjšanje življenjskih sposobnosti,
4. za iznakaženost,
5. za izgubo ali zmanjšanje izgledov za uspeh.

Poškodovanec postavi zahtevek posebej po gornjih postavkah, sodišče pa v sporu odloča za vsako zahtevo posebej. Seveda pridejo vse oblike te odškodnine v poštev le pri hujših nesrečah. Teorija je na tem področju razvila celo vrsto metod in pomagal za odločanje. Obstajajo sistemi razvrstitve telesnih poškodb v skupine (npr. šest skupin od zelo lahkih do zelo hudih primerov). Po potrebi sodni izvedenci v svojih izvedenskih mnenjih opišejo vse telesne poškodbe, trajanje fizičnih bolečin različne moči, vpliv več poškodb na trpljenje poškodovanca, druge spremljajoče nevarnosti in podobno.

V primeru, da delavec ob nesreči pri delu izgubi življenje, lahko njegovi bližnji svojci uveljavljajo odškodninski zahtevek, in sicer poleg premoženjske škode še za nepremoženjsko v naslednjih oblikah:

1. za duševno trpljenje ob smrti bližnjega svojca,
2. za izgubo roditelja,
3. za duševno trpljenje zaradi telesnih poškodb svojca.

Praksa sicer pozna nekakšne normative za višino odškodnine po opisanih oblikah, vendar te lestvice niso nikjer objavljene, saj človek nehoti dobi občutek, da gre za vrednotenje delov telesa, kar pa je seveda povsem nesprejemljivo. Poleg tega pa je oblika poškodb, trajanje bolečin, način zdravljenja, osebna prizadetost, iznakaženost itd. v vsa-

kem primeru drugačna in je vsako posploševanje skoro nemogoče. Sodišče pač v konkretnem primeru, na podlagi navedb obeh strank, dokumentov, izvedenskih mnenj, zakonov in lastne presoje določi vrsto in višino odškodnine, drugostopenjsko sodišče pa skrbi, da je praksa izenačena in da je stopnja pravičnosti čim večja.

UVELJAVLJANJE ODŠKODNINSKIH ZAHTEVKOV

Naj na kratko opišemo še način uveljavljanja odškodninskih zahtevkov, posebej še v naši delovni organizaciji. Načeloma se lahko in naj bi se tudi dejansko vsak zahtevek poškodovanega delavca reševal in dokončno rešil v sami temeljni organizaciji s pomočjo strokovnih služb delovne organizacije (pravna služba). V praksi pa se skoro neizogibno večji odškodninski zahtevki nadaljujejo in končajo na sodišču. Za to je več vzrokov.

Poglaviti vzrok za reševanje na sodišču je v tem, da imajo vse naše temeljne organizacije in

Težja dela zahtevajo dosledno upoštevanje varnostnih ukrepov, ker se prav pri teh delih pripeti največ hudih nesreč

obe delovni skupnosti svojo odškodninsko odgovornost zavarovano pri zavarovalni skupnosti Triglav. S tem, da plačujemo redne premije, je zavarovalnica dolžna plačati vse zavarovalne zahtevke proti nam do višine zavarovane vsote. Seveda pa zaradi tega mi nimamo poudarka pri priznavanju zahtevkov. Vsak odškodninski zahtevek delavca je potrebno najprej podati zavaroval-

nici, ki presodi, če je zahtevek upravičen in v normalnih mejah. Ponavadi zavarovalnica ponudi poškodovancu poravnavo, tako da takoj dobi denarno odškodnino, v zameno pa se odpo-ve nadaljnjim zahtevkom oziroma sprožitvi postopka pred sodiščem. Če do poravnave ne pride, mora seveda delavec vložiti predlog za določitev odškodnine (Nadalj. na str. 9)

VARSTVO PRI DELU NI SAMO ZAKONSKA OBVEZA

Varstvo pri delu štejemo danes za sestavni element vsakega dela. To področje naša socialistična samoupravna družba ureja s celo vrsto pozitivnih zakonskih predpisov in tehničnih standardov.

Zakon o združenem delu v svojem 43. členu zahteva od delavcev v organizacijah združenega dela in njihovih organov, zlasti pa od samoupravnih in poslovnih organov, da organizirajo opravljanje dejavnosti organizacij tako, da je zagotovljena delavcem varnost pri delu z izvajanjem potrebnih ukrepov za varstvo pri delu in varstvo delovnega okolja. Ta zahteva je popolnoma razumljiva, saj do poškodb in zdravstvenih okvar prihaja pri konkretnem delu na delovnem mestu.

Omenjeno zahtevo zakona združenem delu širše razlaga določilo zakona o varstvu pri delu, ki pravi, da se varno delovno okolje in varne delovne razmere ustvarjajo s tehničnimi, zdravstvenimi, socialnimi, vzgojnimi, pravnimi in drugimi ukrepi, s katerim se preprečujejo in odpravljajo vzroki, zaradi katerih lahko pride pri delu do poškodb in zdravstvenih okvar.

Šteje se, da so varno delovno okolje in varne delovne razmere zagotovljene, če delavec ob normalni pazljivosti ter strokovni in delovni sposobnosti lahko opravlja svoje delo, ne da bi pri tem prišlo do telesnih poškodb ali zdravstvenih okvar.

To pravi zakon. Kaj pa praksa?

Marsikdo se bo namreč, potem ko bo prebral uvodno razlago, vprašal, kako je potem sploh mogoče, da imamo letno toliko bolniških dni zaradi poškodb in zdravstvenih okvar. Zakonski predpisi vendar jasno določajo, kako se zagotovi varnost delavcem na delu.

Strokovnjaki s tega področja so že zdavnaj trdili, da je možno preprečiti vsako nezgodo. Isto seveda velja tudi za zdravstvene okvare, ki nastanejo zaradi neugodnih delovnih razmer oziroma delovnega okolja.

Ta cilj pa lahko dosežemo le ob velikem in stalnem angažiranju vseh subjektivnih sil, vključno s tistimi delavci, ki so najpogostejše izpostavljeni nevarnostim pri opravljanju svojega dela.

Zakonski predpisi namreč priznajo, da obstajajo organizacije združenega dela, v katerih so nevarnosti za poškodbe in obolenja v zvezi z delom večje, in organizacije, v katerih ni toliko nevarnosti.

Večina naših temeljnih organizacij opravlja dejavnost proizvodnega značaja in kot take jih moramo šteti med tiste, v katerih so nevarnosti za poškodbe in zdravstvene okvare v zvezi z delom

o večje. To se pravi, da se v njih opravljajo zahtevnejša in težavnejša dela, pri katerih obstaja večja možnost poškodb in obolenj delavcev.

Vendar se taka možnost pojavi le pri opustitvi določenih varstvenih ukrepov in normativov. Kot razlog za opuščanje takih ukrepov najpogostejše navajamo subjektivni oziroma človeški faktor, ki je pri poškodbah zastopan nad 70 odst. Za obolenja v zvezi z delom, ki za razliko od poškodb nastajajo dlje časa, nimamo točnih podatkov. Tako na primer niti pri poklicnih boleznih, ki so točno opredeljene, običajno ne navajamo, zakaj so nastale. Seveda je najlažje pokazati na delavca, ki je obolel za poklicno boleznijo, vendar je to običajno daleč od resnice.

Morda še nekaj o poškodbah.

Kot sem že omenil, nastane poškodba zaradi opustitve določenih varstvenih ukrepov in normativov. Vendar to ne pomeni, da se delavec poškoduje vsakokrat, kadar je bil opuščen ali slabo izveden varstveni ukrep. Ameriški strokovnjak za varstvo pri delu R. W. Heinrich pravi, da je oseba, ki se je poškodovala, že 300-krat za las ušla poškodbi in da se je 29-krat že lažje poškodovala. Morda to razmerje popolnoma ne drži za naše razmere, vendar opozarja na stalno analiziranje vseh poškodb, prav tako pa tudi vseh najmanjših poškodb, čeprav te ne zahtevajo drugega, kot strokovno prvo pomoč. Analize nas nujno pripeljejo do vzrokov poškodb, pa naj bo to človek z vsemi svojimi slabostmi (nepoznavanje nevarnosti, kršenje predpisov, nedisciplinarnost, bolezen, slaba telesna pripravljenost ipd.) ali materialno delovno okolje (stroji, zgradba, ekološki pogoji dela).

V zadnjih letih ugotavljamo stalno upadanje bolniških dni, ki so jih zahtevale poškodbe, v lanskem letu se nadaljuje tudi upadanje števila nezgod. Vendar so

to le statistični podatki, ki ne morejo prikazati dejanskega stanja varnosti v naši delovni organizaciji. V nekaj primerih nas je poškodbe s smrtnim izidom rešila le izredno velika sreča. Bralci, ki redno prebirajo naš časopis, se bodo verjetno spomnili kaskaderskega padca z višine 14 m v zaboj, poln mehkega materiala.

V tem letu se bomo morali vsi močno zavzeti, če želimo obdržati upadanje števila poškodb in števila bolniških dni, ki jih zahtevajo poškodbe.

Morda bi bil sedaj čas, da se posvetimo preprečevanju zdravstvenih okvar, ki so močno povezane z delovnimi pogoji (ekološki pogoji dela in fizične obremenitve pri delu).

Z meritvami, katere so opravili strokovnjaki Inštituta za varstvo pri delu Maribor, smo se ponovno prepričali, da je še vedno mnogo delavcev izpostavljenih škodljivostim, ki presegajo predpisane meje. Tu naj omenim ropot, ki ogroža zdravje delavcev v številnih obratih že dolgo vrsto let. Tudi ventilacija prostorov, kjer nastajajo škodljivi plini in prah, je zelo pomanjkljiva, kar je posebej občutno v zimskem času. Tudi pomanjkljivo ogrevanje in prepričljivo marsikatero nepotrebno odsotnost z dela. Opravljanje težkih fizičnih del pušča na mnogih delavcih nepopravljive okvare. Posebno je temu podvržena hrbtnica, če se težkemu delu doda še neugodna drža med delom. Našel sem le nekaj stvari, katerim bi morali na sedanji stopnji razvoja posvetiti več skrbi. Pri tej skrbi pa se žal še prevečkrat zatika, kajti za vsako izboljšavo so potrebna velika finančna sredstva, za katera pa vemo, da jih ni tako lahko ustvariti. Novi obrati gotovo pomenijo veliko pridobitev, naj bodo urejeni v skladu z vsemi predpisi in normativi, vendar pri tem ne smemo pozabiti na posodabljanje obstoječih obratov.

Za zaključek bi navedel misel, ki jo je pred leti slikovito podal naš priznani vodilni delavec: »Ne smemo dovoliti, da skupaj s kilogramom proizvoda skozi tovarniška vrata odpeljemo tudi kilogram zdravja naših delavcev!«

Komentar k tej misli skoraj ni potreben, saj izraža vse tisto, za kar se zavzema naša družba in o čemer govorijo kongresni dokumenti naših družbenopolitičnih organizacij. Skratka — ustvariti moramo pogoje, v katerih bo lahko vsak delavec nemoteno razvijal svoje ustvarjalne sposobnosti.

M. Jurjavčič

BODOČI REKREACIJSKI CENTER LITOSTROJ

V eni izmed zadnjih števil Informatorja je bila v poročilih TOZD IC objavljena novica, da smo pristopili k pripravam za izgradnjo prve etape športno-rekreacijskega centra Litostroja. Izgradnja takega objekta se kot povest o jari kači vleče že od ustanovitve industrijske kovinarske šole. Bilo je nekaj zamisli in poskusov, da se zadeva premakne, a doslej brez uspeha.

Najprej so bile ovire skoraj izključno finančne narave. Za izgradnjo šolske telovadnice ni bilo dovolj denarja. Prednost je imel dom učencev, saj so učenci prebivali v barakah. Potem pa so s spremenjenimi predpisi prenehala dotekati sredstva za investicije v srednje šolstvo na dotecanju okrajni sklad. V republiškem okviru so bila kasneje razmeroma pičila sredstva v te namene porazdeljena na številna nujna vlaganja v celotno področje srednjega, višjega in visokega šolstva v SR Sloveniji. Litostroj takrat tudi ni ustvarjal tako velike akumulacije, da bi lahko financiral gradnjo.

Dosedanja prizadevanja

Kljub temu so bili storjeni nekateri koraki, da bi se zadeva premaknila. Leta 1959 je bil izdelan idejni projekt za postavitev šolske telovadnice po vzorcu ene izmed sorodnih vzgojnoizobraževalnih ustanov. Ta naj bi se uresničil, ko bi bila zagotovljena finančna sredstva. Ker do uresnitve ni prišlo, so bila kasneje urejena asfaltirana igrišča, da bi lahko imeli ob lepem vremenu učenci več možnosti za pouk telesne vzgoje in za športno dejavnost v prostem času. V izobraževalnem centru smo ob zaključnih računih vsako leto namenjali del ostanka dohodka v poslovni sklad namensko za izgradnjo telovadnice. Ker ta ostanek glede na naravo našega vzgojnoizobraževalnega dela ni mogel biti velik, se šele v daljšem obdobju nabralo nekaj več denarja.

Gradnjo športno-rekreacijskega objekta pri izobraževalnem centru smo stalno postavljali v ospredje in smo jo uspeli po delegatski poti vključiti v srednjeročni načrt Litostroja in občine.

Ko smo z ZP Iskra sklenili pogodbo o izobraževanju učencev za potrebe Iskrinih delovnih organizacij v naši poklicni šoli, se Iskra obvezala, da bo sofinancirala tudi gradnjo telovadnice.

ODŠKODNINA ZA NESREČO PRI DELU

(Nadalj. z 8. strani)

pri sodišču združenega dela, in to bodisi proti temeljni organizaciji bodisi proti zavarovalni skupnosti.

Pri tem je treba seveda imeti pred očmi dejstvo, da potek pred sodiščem združenega dela nima več tistih lastnosti, ki jih je imel v stari »pravdi« pred rednimi sodišči. To vidimo že iz terminologije, saj ni več »nasprotnih strank«, ampak, »udeleženci v postopku«, ne vložiti se »tožba« ampak »predlog za rešitev sporne razmerja«, razlike pa se seveda tudi predvsem v sami obliki in vsebini dela teh sodišč,

Seveda pa ves čas od tedaj, ko poškodovanec prvič zahteva odškodnino, do dneva izplačila tečajno zamudne obresti. Povejmo naj še, da je rok za uveljavljanje odškodnine tri leta, od dne ko je poškodovanec zvedel za škodo, v vsakem primeru pa pet let, odkar je škoda nastala. Steje se, da je poškodovanec zvedel za obseg škode takrat, ko je končano zdravljenje.

V pravni službi naše delovne organizacije delavci, ki so imeli nesrečo pri delu, lahko vedno dobijo pravni nasvet in napotila, kako naj uveljavljajo svoje zahteve. Poleg tega obstaja tudi pravna pomoč pri sodišču združenega dela in pri Zvezi sindikatov Slovenije, kjer delavcu lahko tudi sestavijo predlog za uvedbo

Leta 1974 je bil ustanovljen prvi iniciativni odbor za izgradnjo športno-rekreacijskega centra, a ni mogel storiti ničesar konkretnega. Zadeva se je namreč v zadnjem obdobju še dodatno zapletla s čisto drugega vidika: zaradi nerešenega urbanističnega vprašanja. Generalni urbanistični načrt Ljubljane je obravnaval med drugim v več variantah tudi potek cestnih obvoznic in priključke nanje. V neposredni bližini izobraževalnega centra je bila že po prvi različici predvidena trasa obvoznice in veliko križišče, zaradi česar je bil onemogočen vsak pristop k pripravam, kaj šele h gradnji športno-rekreacijskega objekta, dokler ni bila sprejeta končna urbanistična odločitev. Več let je ostajalo urbanistično vprašanje odprto, načrti o obvoznicah so se spreminjali. Zato nam tudi Ljubljanski urbanistični zavod na naše intervencije ni dal dokončnega dogovora (1976).

Ustanovljen je bil iniciativni odbor

Šele letos poleti in v zgodnji jeseni je razprava o generalnem urbanističnem načrtu oz. poteku ljubljanskih cestnih obvoznic prišla v zadnjo fazo, ko je bila zaključena javna razprava. In čeprav zadeva še ni formalno popolnoma zaključena, je vendar že določeno, da bo potekala obvoznica s servisno cesto v neposredni bližini izobraževalnega centra. Temu primerno je načrtovana tudi modernizacija Celovške ceste, kjer bodo zgradili veliko križišče z bodečo obvozno cesto.

Takoj, ko se je stvar razjasnila, se je odprla pot za konkretne priprave in pristop k izgradnji športno-rekreacijskega centra. Zato je bil na pobudo izobraževalnega centra takoj v oktobru letos ustanovljen iniciativni odbor, v katerem so predsedniki vseh družbenopolitičnih organizacij in centralnih samoupravnih organov Litostroja, individualna poslovodna organa TOZD

postopka pred sodiščem. V primeru, da gre za hujše ali zelo hude poškodbe pa je vsekakor koristno poiskati pomoč pri odvnetiku, saj je možnost postavitev raznih zahtevkov zelo široka in pravna podlaga dokaj zapletena. Če se dokaže, da je bil zahtevek upravičen, dobi seveda predlagatelj v celoti povrnjene tudi stroške, ki jih je imel z odvnetikom.

V pravni službi delovne organizacije žal ne moremo delavcem poškodovancem sestavljati predlogov ali jih celo zastopati, in to ne samo zaradi preobilice drugega dela, ampak predvsem zato, ker moramo hkrati zastopati interese temeljnih organizacij in sta obe funkciji nezdružljivi. V letošnjem letu smo skušali pripraviti poseben pravilnik o določanju in priznavanju odškodnine za nesreče pri delu in z njegovo pomočjo nato še več primerov rešiti sami v sporazumu z delavcem.

Seveda pa bi morala biti naša glavna želja čim manj zahtev za odškodnino, seveda pa si moramo prizadevati, da se bo zmanjšalo število nesreč pri delu. Nenehno se namreč zavedamo, da niti najmanjšega izgubljenega dela človeškega telesa ne more poplačati ali nadomestiti nobena, niti največja vsota denarja.

Anton Tomažič,
dipl. pravnik

IVET in ZSE, direktor DS PFSR, predsednik konference SZDL krajevne skupnosti Litostroj ter predstavniki izobraževalnega centra. Na prvi seji so člani iniciativnega odbora izvolili ožjo operativno delovno skupino, ki dela med sejami iniciativnega odbora in pripravlja predloge za obravnavo. Iniciativni odbor bomo dopolnili še s predstavniki Iskre.

Najprej se je bilo treba opredeliti za to, kaj bomo lahko zgradili na sedaj urbanistično močno omejenem območju, s sredstvi, ki jih imamo na razpolago. Kljub razčističenemu vprašanju poteka ljubljanskih obvoznic bo treba namreč šele dobiti posebno dovoljenje, da smemo na preostali površini objekt sploh zgraditi.

Namembnost in opredelitev novega objekta

Na prvi seji iniciativnega odbora smo ugotovili, da lahko zgradimo neposredno pri izobraževalnem centru večjo športno dvorano, ki bi služila telesni vzgoji in izvenšolskim dejavnostim učencev poklicne šole, športno-rekreacijskega centra Litostroja za širše potrebe. Druge objekte naj bi zgradili kasneje na zazidalnem območju ŠP 3/2, kjer danes stojijo stanovanjske barake.

Ko je iniciativni odbor ugotovil namembnost objekta, je ožja delovna skupina začela pripravljati konkretnejše predloge. V ta namen se je povezala s strokovnjaki, ki so se že doslej zanimali za gradnjo in imajo izkušnje na tem področju. Po ogledu tovrstnih objektov drugod (npr. v Krškem) je bil izdelan predlog, ki ga je obravnaval iniciativni odbor na seji 26. oktobra 1978. Zavzel se je, da bi zgradili dvorano 45 x 30 m z nekaterimi podkletenimi prostori za strelišče in druge dejavnosti v skupni celotni uporabni površini dvorane. Izdelali bi tudi sestavljen oder.

Dvorano bi zgradili kot prizidek k dosednji šolski stavbi med njo in domom učencev, pomaknjeno proti dvorišču tako, kot kaže idejna skica. To je edini večji možni prostor, saj zaradi cestne obvoznice druge možnosti odpadejo. Ob veznem hodniku bi bili še sanitarni prostori.

Seveda so to še vedno načrti, za katere je treba ugotoviti, kako se bodo dali uresničiti. Zato sedaj tečejo na podlagi navedene opredelitve objekta prizadevanja v več smeri: za uresničitev osnovne dokumentacije, za pridobitev najprej načelnega soglasja in nato lokacijskega dovoljenja za izdelavo idejnega načrta oziroma investicijskega elaborata in za izdelavo zazidalnega načrta. To so šele pogoji, da lahko pristopimo k izdelavi gradbenega načrta oziroma, da si pridobimo lokacijsko odločbo in gradbeno dovoljenje. Tu je mnogo dela in se lahko marsikje kaj zatakne.

Finančna osnova

Seveda bi gradili načrte v oblikah, če ne bi imeli za gradnjo finančne osnove. Kot je bilo že navedeno, je izobraževalni center zbral v svojem poslovnem skladu namenska sredstva za gradnjo objekta, in sicer 1.860.000 din. Del teh sredstev pa smo že porabili za priključek na ogrevanje prek Ljubljanske toplarne, tako da je sedaj na razpolago 1.300.000 din. S priključkom izobraževalnega centra na Ljubljansko toplarno smo hkrati že rešili vprašanje ogrevanja načrtovanih športno-rekreacijskih prostorov, kar ne bi bilo urejeno, če bi bili še priključeni na litostrojski vir ogrevanja.

Delovne organizacije ZP Iskra, za katere izobražujemo učence, so se obvezale, da bodo za izgradnjo objekta prispevale 3 milijone din, s tem, da zagotovi enak delež tudi Litostroj. Iskra je denar že zbrala.

Navedena finančna sredstva predstavljajo takšno finančno osnovo, da bi jo lahko dograjevali še s sofinanciranjem s strani

Učenci Izobraževalnega centra so tudi v času šolanja tesno povezani z delovno organizacijo, kjer se skupaj z delavci udeležujejo raznih plov

posebnih izobraževalnih skupnosti, SIS za telesno kulturo oz. krajevne skupnosti ter morebitnih drugih virov in s krediti banke ter izvajalcev. Skratka: pripraviti je treba finančno konstrukcijo za gradnjo objekta in nabavo opreme, kar naj bi veljalo po prvi grobi oceni glede na sedanje cene okoli 15.500.000,00 dinarjev.

Nujnost izgradnje športno-rekreacijskega centra

Ob koncu ne bi posebej utemeljevali nujnosti izgradnje športno-rekreacijskega centra, zato naj strnem le najosnovnejše podatke, ki dovolj zgovorno kažejo, da gradnja ne sme biti vprašljiva:

1. Učenci poklicne šole nimajo telovadnice že 30 let, danes jih

je že čez 600, ob slabem vremenu in pozimi nimajo možnosti za načrtno telesno vzgojo.

2. V istem času se je razvil Litostroj v velik kolektiv in 3560 zaposlenih nima ustreznega objekta za rekreacijo delavcev.

3. Podobne ugotovitve veljajo tudi za krajane v krajevni skupnosti Litostroj.

4. Litostroj je nosilec številnih športnih tekmovanj tudi v okviru ZPS, nima prostora za kulturne in druge prireditve.

Prva etapa izgradnje športno-rekreacijskega centra še ne bo zadostila vsem navedenim potrebam, a vendar že v precejšnji meri. Zato bo potrebno že sedaj zagotoviti prostor za nadaljnje dograjevanje takega centra.

H. Premelč

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

Fran Milčinski: ZBRANI SPISI v 4 knjigah

(Doslej najpopolnejša predstavitev opusa Frana Milčinskega)

V osebnosti Frana Milčinskega (1867—1932), sodobniku slovenske moderne, sta se dobrodušnost in ljubeznivost prepletali s čutom za socialna vprašanja, veselje do pripovedovanja z nagnjenjem do poučevanja, prosvetljevanja in igrive šaljivosti. Začel je pisati kot študent, a njegovo pravo pisateljevanje se začne šele po letu 1900, ko je postal najvidnejši slovenski humorist, pa tudi mladinski pisatelj in dramatik.

Prva knjiga ZBRANIH SPISOV FRANA MILČINSKEGA prinaša na začetku pisateljevo avtobiografijo z naslovom Življenjepis mojega peresa. Lahkotno kramljanje s poglavitnimi podatki o njegovem življenju in delu nam razkriva tudi nekaj njegovih pogledov na književnost in literarno ustvarjanje. Skozi več kot trideset let je Milčinski v svojih podlistkih spremljal in glasiral naše politično, družbeno in kulturno življenje. Te feljtone in zgodbe je objavjal v dnevnem in revijalnem tisku. Zbral jih je v knjigah Igračke, Muhoborci, Drobiz, Gospod Fridolin Žolna in njegova družina, Dvanajst kratkočasnih zgodb, Tokraj in onkraj Sotle ter tam preko. V pričujoči knjigi so zbrane še povest Gašper, Mihec in Baltazar ter skupina trinajstih podlistkov Skavt Peter.

Druga knjiga prinaša izbor feljtonov med leti 1922 in 1932, ko je figura Fridolina Žolne v avtorjevi zavesti docela dozorela.

Tretja knjiga Zbranih spisov obsega tri dela, ki so tesno povezana s pisateljevim poklicem varstvenega in mladinskega sodnika, povesti Zločinci, Gospodična Mici in Ptiki brez gnezda.

Četrta knjiga izide prihodnje leto in bo zaključila zbirko njegovih Zbranih spisov.

Zbrane spise Frana Milčinskega je uredila, napisala spremne besede in opombe Breda Slodnjak, opremila pa Nadja Furlan.

Komplet 4 knjig pl.: 960 din (prednaročniška cena).

MALA SPLOŠNA ENCIKLOPEDIJA v 3 knjigah

Mala splošna enciklopedija v 3 knjigah, je posebej prirejena za slovenske razmere po Mali enciklopediji beograjske Prosvete. Avtorji so pri izbiri gesel upoštevali splošno enciklopedijsko znanje z vseh področij, obdelali so splošni jugoslovanski prostor in čas, poudarek pa je tudi na Sloveniji in Slovencih.

V vseh treh knjigah so upoštevani najnovejši svetovni podatki, ki so bili skrbno preverjeni in dopolnjeni. Obdelave in dopolnitve naših strokovnih sodelavcev, ki presegajo okvir enostavne adaptacije, uvrščajo Malo splošno enciklopedijo na viden začetek izvirne slovenske enciklopedijske literature.

Mala splošna enciklopedija vsebuje nad 32000 gesel (brez podgesel), 3184 črno-belih fotografij, risb in portretov, 163 barvnih fotografij, umetniških in drugih strokovnih prilog, 51 zemljevidov in 194 tabel, shem in razpredelnic — vsega skupaj 2200 strani velikega formata (19 x 27 cm) v treh knjigah.

Komplet vseh treh knjig pl. 1600 din.

Posamezne knjige:

Mala splošna enciklopedija I. 608 str., 450 din

Mala splošna enciklopedija II. 812 str., 550 din

Mala splošna enciklopedija III. 766 str., 600 din

Knjige lahko kupite v vseh knjigarnah, na obroke pa jih lahko naročite pri Državni založbi Slovenije, Mestni trg 26, Ljubljana.

NOVO VODSTVO KK SZDL LITOSTROJ

Izvoljeni delegati po hišnih blokih in ulicah ter ostali krajanje naše krajevne skupnosti Litostroj so se 14. decembra 1978 zbrali v svečano okrašeni telovadnici osnovne šole Hinko Smrekar, kjer so poslušali poročilo o delu krajevne konference SZDL in izvolili organe.

Predsednik krajevne konference tovariš Jože Kušar je v svojem poročilu med drugim dejal:

»Ker je krajevna konferenca SZDL frontna organizacija, bi moralo priti v njej do obojestranskega vpliva delovnih ljudi in občanov na politiko svojih družbenopolitičnih organizacij, obenem pa do organiziranega vpliva vseh organizacij na akcijo, usmeritev in miselnost delovnih ljudi. To je možno najbolj celovito uveljavljati prav v SZDL, fronti organiziranih socialističnih sil, v kateri naj bi pri oblikovanju in izvajanju stališč vse bolj organizirano sodelovalo vse članstvo. Središče teh aktivnosti naj vse bolj postaja krajevna organizacija SZDL, kar bi moralo priti v ospredje predvsem pri množičnem političnem delu v neposrednih organizacijskih oblikah dela krajevne organizacije, kot so sestanki po hišnih blokih, ulicah, sestanki sekcij in podobno.

Vpliv bi moral biti obojestranski — na eni strani naj bi delovni ljudje vplivali na politiko, na drugi strani pa naj bi vplivale družbenopolitične organizacije na oblikovanje pobud, predlogov itd., ki jih delovni ljudje sprejmejo za usklajevanje interesov. Pri tem morajo prav osnovne organizacije sindikata v združenem delu in krajevni organizaciji SZDL prevzeti organizacijo in usmerjanje vseh neposrednih oblik človekovega in samoupravnega delovanja (zbori delovnih ljudi v združenem delu, sestanki sekcij pri krajevni organizaciji SZDL itd.). Prav zaradi tega moramo neprestano iskati nove oblike razvoja organiziranosti SZDL v krajevni skupnosti, krepiti vpliv osnovnih organizacij sindikata za povečano aktivnost socialističnih sil pri krepitvi političnega sistema in pospešiti družbenoekonomsko preobrazbo.

V vsebini dela krajevne konference SZDL je zlasti pomembna ugotovitev, da mora krajevna organizacija SZDL s svojo dejavnostjo prispevati, da delegacije in s tem delegati ne moteno in odgovorno opravljajo svoje delo. Delo delegacij je potrebno spremljati ter sprotno ocenjevati, morebitne probleme in težave pa čim uspešneje družbenopolitično razreševati. S stalno obliko zasedanja predsedstva krajevne konference SZDL, ki povezuje in usklajuje vse družbenopolitične organizacije, samoupravne organe, organe delegacij ter vse ostale člane predsedstva v krajevni konferenci se usklajujejo smernice in stališča za nadaljnje, vsebinsko poglobljeno delo, s katerim se izraža enotna politična organizacija, tako v delovanju delegacij družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organizacij in vseh članov predsedstva krajevne organizacije SZDL, kot krajevne skupnosti v celoti.

Tudi vnaprej moramo krepiti vlogo družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti in združenem delu, povezanih v SZDL kot najširši demokratični zvezi vseh delovnih ljudi in občanov. Prav tu moramo najrealneje in najbolj ustrezno oceniti delovanje in politično moč ter vpliv vseh družbenopolitičnih organizacij v krajevni skupnosti in temeljnih organizacijah, obenem pa tudi moč delovnega človeka in občana. Pri tem ima zelo pomembno vlogo Zveza komunistov, ki mora uveljavljati oblike svojega delovanja v združenem delu in krajevni skupnosti, če naj bo v središču boja delavcev in občanov za pospešitev družbenoekonomske preobrazbe v skladu z zakonom o združenem delu. K tej preobrazbi pa naj zlasti pripomorejo osnovne organizacije ZK, sveti ter konference ZK v združenem delu in krajevni skupnosti.

Najbolj pomembno vlogo v nadaljnjem razvoju družbenoekonomskih odnosov v krajevni skupnosti pa mora odigrati zveza sindikatov s temeljno samoupravno povezanostjo med temeljnimi organizacijami združenega dela in krajevno skupnostjo, z delovanjem sindikata v krajevni konferenci SZDL kot enotni fronti organiziranih socialističnih sil, v kateri naj v nadalje gradimo razredno povezanost delavskega razreda in njegove avantgarde ZK z vsemi drugimi delovnimi ljudmi in občani.

Tako ustava kot zakon o združenem delu opredeljujeta družbenoekonomski odnos v združenem delu in delovni ljudje v skupnem družbenem interesu odločajo o rezultatih svojega dela. Celovito zasnovano družbenoekonomskih odnosov uresničujejo delavci v sistemu samoupravnega združevanja dela, na podlagi delegatskega povezovanja med temeljnimi organizacijami in krajevno skupnostjo, na podlagi svobodne menjave dela, družbenega planiranja, samoupravnega in družbenega dogovarjanja. Zato je vloga sindikata tako pomembna, oziroma le-ta zagotavlja odločilen vpliv v aktivnosti krajevne konference SZDL. Na ta način se sprejete sklepe prenaša na samoupravno in politično okolje TOZD, da se delavci neposredno in preko delegatskih povezav, v krajevni konferenci SZDL dogovarjajo z drugimi delovnimi ljudmi in občani o zadovoljevanju svojih in skupnih potreb. Da bi pospešili novo samoupravno preobrazbo na družbenoekonomskih odnosih in s tem povežali delegatsko bazo z združenim delom in krajevno skupnostjo, je v nadaljnjem razvoju samoupravnih odnosov treba pričeti povezovati osnovne organizacije sindikata in krajevno konferenco SZDL v novo obliko.

Vse bolj se kaže potreba, da krajevna skupnost prerašča v družbenoekonomski odnos, čimprej moramo priti do novih vsebinskih družbenih dogovorov, ki ne bodo več vezani na razne ključne zbiranje kreditov v temeljnih organizacijah združenega dela za razne potrebe krajevni skupnosti, saj imamo vendar dovolj jasno opredeljene kriterije in usklajene programe in načrte. Pri tem mora vloga sindikata temeljne organizacije z njihovo aktivnostjo in pobudami v socialistični zvezi v krajevni skupnosti odigrati pomembno vlogo pri uveljavljanju družbenoekonomskih odnosov. Zaradi tega bo potrebno v vsaki organizaciji sindikata analizirati dosedanje stanje delegatskih odnosov in tudi povezovanje med tozdi in krajevno skupnostjo oziroma organizacijo sindikata in krajevno konferenco socialistične zveze ter o tem sprejeti nove pobude in stališča za učinkovito povezovanje in perspektivno samoupravno delovanje.

Da bi vzpodbudili mladinske organizacije v krajevni organizaciji SZDL, je potrebno oblikovati krajevni svet ZSMS. To naj bi bila konferenca delegatov z vseh področij organizacij Zveze mladine, ki področno spadajo v krajevno skupnost. Ta svet mladinske organizacije naj bo sestavljen iz delegatov osnovnih organizacij ZSM iz združenega dela, osnovne šole, VVZ in osnovne organizacije mladine v krajevni skupnosti. Taka organizacijska zamisel naj bi v bodoče širše usklajevala vse naloge in akcije na področju krajevne skupnosti, obenem pa predstavljala delegatsko bazo za krajevno konferenco SZDL in izvor novih kadrov za njene organe.

Razvoj krajevne konference SZDL se mora prenesti iz ozkega okvirja razprav predsedstva same krajevne konference SZDL na

sekcije socialistične zveze, v katerih naj bi v bodoče delovali vsi družbenopolitični dejavniki, ki so mnogo bolj usposobljeni za razpravljanje o tekočih problemih in jih ta vprašanja bolj zadevajo. Na ta način bi dosegli v delovanju sekcij pod okriljem krajevne konference SZDL nove kvalitete. Oblikujejo se lahko sekcije za družbeno planiranje, preskrbo in servisno dejavnost, urbanizem, komunalo, varstvo okolja, stanovanjsko politiko in samoupravo hiš, zdravstvo, socialno politiko, vzgojo, izobraževanje, otroško varstvo itd.

Vse večji samoupravni položaj delovnega človeka in občana v krajevni skupnosti terja krepitev družbenoekonomskih odnosov in samouprave v krajevni skupnosti. Pri tem pa je potrebno krajevno skupnost vedno bolj povezovati z razvojem samouprave v združenem delu in celotni družbi, krajevna skupnost mora enakopravno in odgovorno razvijati samoupravljanje, predvsem pa krepiti vzajemnost, solidarnost in medčloveške odnose.

Krajevna skupnost mora v nadaljnjem razvoju skupaj z združenim delom in drugimi samoupravnimi organizacijami postati temeljna oblika samouprave družbene integracije. Da bomo dosegli take cilje, pa je potrebno dosledno in pospešeno uresničevati naslednje:

1. Prostorsko moramo izoblikovati krajevno skupnost v naravno in odprto življenjsko skupnost, kar bo omogočilo polno uveljavljanje samoupravnih odnosov. Za prehod na popolno prostorsko zaokroženost pa moramo opraviti temeljito analizo samoupravnih družbenoekonomskih razmerij glede na število krajanov in velikost krajevne skupnosti. Pri tem pa naj bi vsi delovni ljudje in občani tvorno posegli v to preoblikovanje.

2. Organizirati moramo samoupravo v krajevni skupnosti in le-to uskladiti z dejanskimi razmerami in nalogami, ustvariti take odnose, ki bodo omogočili delovnim ljudem in občanom vpliv na ključne točke odločanja.

3. Zbor delovnih ljudi in občanov naj postane mesto, kjer občani z osebnim izjavljanjem odločajo o skupnih zadevah. Enako je potrebno razvijati vlogo delegatov in delegacij v krajevni skupnosti in samoupravnih interesnih skupnostih ter družbenopolitični skupnosti.

4. Razvijati je treba obliko delovanja na zborskih stanovalcev (hišni sveti), ki naj ne bo le temeljno izjavljanje, temveč tudi osnovno jedro za obveščanje občanov.

5. Pospešiti je treba vsebinsko in samoupravno organiziranje potrošnikov ter urediti njihovo samoupravno povezovanje ter sporazumevanje z združenim delom.

6. Krepiti moramo delegatske odnose v krajevni skupnosti ter skladno s skupščinskimi stališči in sklepi uresničevati ustavne vloge SIS v družbenih dejavnostih ter razvijati družbenoekonomske in druge samoupravne odnose.

7. Povezovati moramo samoupravne družbenoekonomske odnose z delavci v združenem delu in drugih organizacijah združenega dela, z delovnimi ljudmi in občani krajevne skupnosti, le tako bomo lahko uresničevali programe in plane razvoja krajevne skupnosti.

8. Vloga krajevne skupnosti se mora v prihodnje vse bolj razvijati in poglobljati zlasti glede planiranja in programiranja.

9. Skladno z zakonom o združenem delu pričakujemo nove temeljne rešitve načel financiranja skupnih potreb v krajevni skupnosti, kar bi jim znatno okrepilo materialno osnovo.

10. Pospešeno moramo razvijati komunalno-stanovanjsko interesno skupnost za potrebe po teh storitvah in se vključevati v samoupravne organe teh interesnih skupnosti.

1. Krajevno skupnost je potrebno povezovati s sosednjimi

krajevnimi skupnostmi v okviru občine ter z drugimi samostojnimi organizacijami in skupnostmi.

12. Zagotoviti moramo obveščenost o družbenoekonomskem in družbenopolitičnem položaju delovnih ljudi in občanov o odločitvah in stališčih krajevne skupnosti, pa tudi družbenopolitične skupnosti.

13. Družbenopolitične organizacije se morajo še naprej zavestno vključevati v proces samoupravne preobrazbe in si še bolj dosledno prizadevati za politično in akcijsko enotnost v krajevni organizaciji SZDL kot frontni socialistični sil za uresničevanje socialističnih samoupravnih odnosov. Povezovati je treba osnovne organizacije sindikata in združeno delo, da bi dosegli čim boljši družbenoekonomski položaj delavcev v združenem delu in občana v krajevni skupnosti.

Upoštevalo ustavna določila o vlogi in mestu SZDL, pravila krajevne konference, občinske konference SZDL ter vseh kongresnih dokumentov, sprejema krajevna konferenca SZDL v krajevni skupnosti LITOSTROJ naslednje programske cilje za obdobje 1979-82:

1. Socialistična zveza mora še naprej enotno utrjevati in vključevati vse ustvarjalne sile za cilje samouprave socialistične družbe. Življenjsko in dinamično delovanje družbenopolitičnih organizacij bo še naprej vodilo odnosov v naši socialistični preobrazbi, v družbenopolitičnem in družbenoekonomskem razvoju.

2. Uresničevanje ustavnih načel nalaga socialistični zvezi kot frontni organizaciji neposredno vključevanje delovnih ljudi in občanov v življenje in delo v krajevni skupnosti, v organizacijah združenega dela, kar razvija in utrjuje delegatski sistem v vseh oblikah:

- a) V krajevni skupnosti kot osnovni celici družbenopolitične skupnosti se še naprej dograjuje samouprava na novih družbenoekonomskih izhodiščih, uresničuje družbeno dolgoročno, srednjeročno in letno planiranje, izpolnjuje organiziranost družbenopolitične dejavnosti do osnovnih celic t.j. hišnih svetov.

(Nadalj. na str. 12)

RAZVITJE PRAPORA ZRVS

V začetku lanskega leta se je rodila misel, da bi krajevna organizacija ZRVS Litostroj razvila svoj prapor. Odbor, ki ga je vodil tovariš Babič, je takoj začel organizirati zbirati finančna sredstva, potrebna za nakup prapora.

Zbrali smo precej sredstev v delovnih organizacijah (med njimi se je najbolj izkazal Litostroj), v krajevnih organizacijah ZRVS v naši občini, med rezervnimi vojaškimi starešinami pa tudi socialistična zveza v naši krajevni skupnosti je primaknila kar lep delež.

Zataknilo pa se je pri naročilu prapora, saj je bila izdelovalnica zastav prekomerno zasedena z naročili. Vendar so se nekateri člani odbora zavzeli in dosegli, da je bilo delo izvršeno do 22. decembra, praznika Jugoslovanske ljudske armade. V počastitev tega dne smo izvedli proslavo, na kateri so sodelovali: litostrojski pihalni orkester in mešani pevski zbor, mladinski pevski zbor in

recitatorji osnovne šole Hinka Smrekarja ter recitator našega izobraževalnega centra.

Slavnostni govor je imel tovariš Zagorc, ki je v kratkih črtah orisal pomen praznika armade.

Med kulturnim sporedom, ki so ga vsi nastopajoči izvedli zares kvalitetno in bili zato nagrajeni z navdušenimi aplavzi, je predsednik SZDL naše krajevne skupnosti inž. Kušar predal pra-

por tovarišu Rabiču, predstavniku naše organizacije ZRVS.

Po sprejemu prapora se je naš predstavnik zahvalil vsem darovalcem, ki so omogočili nakup, predvsem delovni organizaciji Litostroj in SZDL naše krajevne skupnosti, ki sta prispevali največ sredstev.

Predsednik delavskega sveta Litostroja in predsednik SZDL naše krajevne skupnosti sta pripela trakova, ostali darovalci pa so na prapor simbolično zakovali žebličke.

Po predaji prapora je zastopnik občinskega odbora ZRVS predal odlikovanje naši organizaciji ZRVS, več tovarišev in tovarišev pa je bilo odlikovano ali nagrajeno za požrtvovalno delo oziroma za zelo uspešno izveden obrambni dan na osnovni šoli Hinka Smrekarja.

Kulturnemu sporedu je sledilo tovariško srečanje rezervnih vojaških starešin in povabljenih gostov, zastopnikov družbenopolitičnih organizacij. Ob kulturnem sporedu je sledilo tovariško srečanje rezervnih vojaških starešin in povabljenih gostov, zastopnikov družbenopolitičnih organizacij. Ob okrepčilu in poskočnih vižah je kmalu stekla beseda in marsikdo je sklenil nova poznanstva ali poglubil medsebojne tovariške vezi. Prav takih srečanj bi moralo biti v prihodnje več, saj se tako bolj spoznavamo med seboj in kujemo nove tovariške odnose. Na koncu se še enkrat zahvaljujemo vsem darovalcem sredstev in izvajalcem programa za lep večer.

H. Bratkovič, inž.

Predsednik Krajevne konference SZDL Litostroj tovariš Jože Kušar pritrjuje trak pokrovitelja na prapor (Foto J. Zlebnik)

HO-RUK, BRIGADIRJI!

Za nami je leto delovnih akcij in uspehov mladih graditeljev naše domovine, ki so se izkazali na akcijah od Gevgelije do Triglava in od vojvodinskih nižin do plavega Jadrana. Z uspehi v minulemu letu pa se ne smemo uspavati, temveč moramo že danes misliti na akcije, ki so pred nami.

Po štirih letih boja so puške zamenjali krampi in lopate, potoke krvi so zamenjali potoki znoja, a cilj je ostal enak — nadaljevati revolucijo, graditi socialistično družbo, družbo pobratenih narodov in narodnosti z vseh strani naše domovine, ki se je tudi s tem in prav s tem kalila v enega največjih borcev za neuvrščenost in neodvisnost v svetu.

Prevalje, Vojvodina, Drvar, Glamočko polje, Čačak, Užice, Po- unje, Srem, Saniška dolina, Kor- dun, Lika, Slavonija, Vis, Jaseno- vac, Korčula, Zadar, Kavadarci, Leskovec, Rudnik, Ključ, Rore, Medjuvode in Črni vrh, to je le nekaj imen, ki so povezana z za- metki mladinskih delovnih akcij v boju proti fašističnim zavoj- valcem. Začeli smo v prvih dneh oborožene vstaje.

Obiranje kornice, žetev žita, sečnja gozdov, nabiranje zdravil- nih zelišč, setev žitaric, obdelova- nje polj, spravilo lesa, rušenje mostov, izgradnja sanitarnih ob- jektov in partizanskih bolnišnic, prenašanje ranjencev, živeža in orožja, čiščenje ruševin, vpisova- nje narodnega posojila.

Mladi so tako vsak po svojih močeh in zmožnostih pomagali in opravljali veliko delo. Vse za fronto — vse za narod — vse za zmago! Koliko truda je bilo vlo- ženega v delovnih brigadah med narodnoosvobodilno borbo, pove- do tudi številke. Od jeseni leta 1941 do osvoboditve so mladi pri- spevali petintrideset milijonov de- lovnihi dni in to le na večjih de- lovnihi akcijah, saj za mnoge manjše ni podatkov.

Narodnoosvobodilna borba ni imela pravega zaledja — ni bilo tovarn, niti proizvodnje, ne stal- nih skladišč, ne železnic, niti ka- mionov, pa se je vendar stalno krepila.

Prostovoljnost, udarništvo brat- stvo in enotnost, usposabljanje, kulturno in športno udejstvova- nje in tekmovalni duh med bri- gadami, vse to so značilnosti tudi danšnjih brigad, čeprav se je mnogo vendarle spremenilo. Tako so današnje brigade skoraj enako organizirane kot tiste, ki so iz Užica krenile na kornica polja. Danes so brigade šola samoupravl- janja, o čemer v prvih brigadah gotovo niso slutili. Akcije še ved- no preveča tekmovalni duh bri- gadirjev in brigad v želji, da bo- do skupni uspehi večji. To so ve- deli naši očete, matere in dedje, tega se zavedamo tudi mi, ki smo rojeni v svobodi.

Brigada, mladinska brigada ji rečemo, je temeljna delovna, or- ganizacijska in samoupravna ce- lica. V brigadi so brigadirji, čete, komandirji čet, štab brigade, ak- tiv Zveze komunistov, referenti za posamezna interesna področja, komandant, traser, predsednik brigadne konference, vsi prav ta- ko brigadirji.

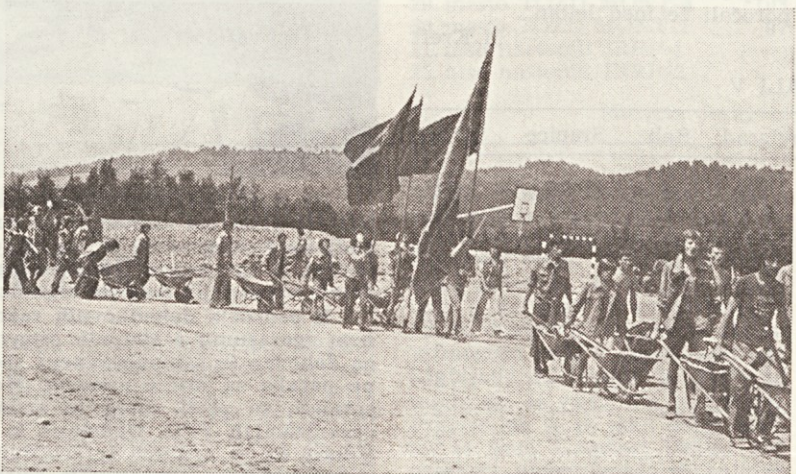
Stiki z drugimi brigadami in na delovišču, nepregledno število mladih, prijateljev, graditeljev, delavcev, študentov, dijakov, ak- tivistov, učencev in gospodarstvu, veteranov in večkratnih udarni- kov, prava pisana paleta mladih brigadirjev in brigad, pravo bogastvo, združil jih je en isti cilj na eni in na vseh delovnih akcijah po vsej naši domovini.

Porušena domovina je hlepela po delovnih in žuljavih rokah, mladi so zavijali rokave in pri- skočili na pomoč pri zgradnji. Rasla so nova naselja v Banovi- čih, Novem Travniku, rasli so za- družni domovi, mesti Novi Beo- grad in Nova Gorica, študentska naselja v Zagrebu in Ljubljani, Beogradu, športni objekti, kul- turno-prosvetni domovi, družbeni domovi, po potresih smo zgradili obnovljeno Skopje, Banja Luko, Slavonski Brod, Posočje in Koz- jansko, rastle je novo Goričko,

razvoj in utrdile družbenoeko- nomski položaj nove Titove Ju- goslavije. Iz tal so zrasle tovarne v Železniku, Zagrebu, Kamniku, Zenici, Sumadiji, Kraljevu, Se- vojnu, Magliču, Vitkovičih, Foči, Nikšiću, Novem Pazarju, Sveto- zarevu, Prespi in Skopju. Lahko smo ponosni, da je tudi naša to-

Brigadirji so s svojim delom marsikdaj pomagali tudi pri spravilu pridelkov in krme

Brigadirjem v lanskem letu ni uspel le velik podvig pri gradnji proge Samac-Sarajevo, temveč so dosegli še veliko drugih delovnih uspe- hov po vsej Jugoslaviji (Arhiv OK ZSMS Moste-Polje)

Kobanski kot in Kožbana, iz tal se je dvigovala nova Suha kra- jina, Brkini in Slovenske gorice, gradli smo Sarajevo in luki Ko- per in Bar.

Prvi in sedaj dve izmed naj- večjih delovnih akcij po osvobo- diti sta prav gotovo izgradnji železniških prog Brčko-Banoviči in Samac-Sarajevo, obenem predhodnici izgradnje celega niza prog v naši domovini. Naj ome- nimo še nekatere večje akcije: gradnja proge Nikšić-Titograd, Preserje-Borovnica, pionirske proge v Zagrebu, Ljubljani in Beogradu, proga Sežana-Dutov- lje, pionirski progi v Sarajevu in Skopju, izgradnja prog Banja Lu- ka-Doboj, Beograd-Bar in lan- skoletna največja delovna akcija gradnja drugega tira na progi Sa- mac-Sarajevo. Parola te akcije je bila: »Prekosili bomo svoje očete, želimo jim biti enaki!« Parola tisočev mladih brigadirjev se je uresničila, prvi vlak je za- peljal po drugem tiru že pred ob- ljubljenim rokom, to je pred praznikom republike.

Ne le železniške proge, tudi cestno omrežje je pogojevalo go- spodarski napredek in blaginjo naših narodov in narodnosti. Pri- četek del izgradnje avtoceste Bratstvo in enotnost od Ljublja- ne do Gevgelije se je pričel z odsekom Zagreb-Beograd ter se je nadaljeval z odseki Ljublja- na-Novo mesto, Paračin-Niš, Demir kapija-Negotin na Var- darju, Grdelica-Skopje, Prelji- na-Čačak ter Titovo Užice. Dol- ga leta so rodila uspeh, cesta je bila dograjena. Ne le ta avtoce- sta, marveč tudi magistralna ce- sta vzdolj plavega Jadrana in niz drugih cest so nam omogočile, da so se kraji približali drug druge- mu, obenem so se tudi utrdile ve- zi med bratskimi narodi Sociali- stične federativne republike Ju- goslavije.

Ko govorimo o izgradnji do- movine, nikakor ne smemo pre- zreti novih tovarn in hidroelek- trarn, ki so pospešile gospodarski

varna nastala v tistem povojnem obdobju, ponosni smo zato, ker raste še danes in nosi ime Titovi zavodi Litostroj.

Tisočem in tisočem žarnic in velikemu številu tovarn so mladi zagotovili tok, stekli so prvi kilo- vati električne energije iz hidro- elektrarn Jablanica, mavrovskih elektrarn, Zvornika, Vinodola, vlasinskih elektrarn in Djerdapa.

Zvezna delovna akcija Sava se je začela v juniju leta 1960. Na- loga, ki si jo je zadala takratna mestna organizacija Ljudske mla- dine je bila tako obsežna, da ta akcija poteka še danes: regulaci- ja reke Save, obvozne ceste, av- tocesta Bratstvo in enotnost, le- tališče, komunalna dela in še bi lahko naštevati.

Ne le v Zagrebu, tudi drugod so potekala dela pri regulaciji rek in izgradnji nasipov. V oko- lici Siska, Beograda, na Strumič- kem polju, Bečeju, Popovem po- lju, Negotinski nižini, Skadru, Kumanovu, Pelagoniji, zelenem pasu Djerdapa, Moravi, Paliču in Ibar-Lepencu.

Jugoslovanska mladina je od osvoboditve do danes dala pri- bližno petinosemdeset milijonov delovnih dni. Ocene govore, da je kar petkratno pospešila gradnjo objektov. Na akcijah v letu 1978 je sodelovalo kar dva milijona in petsto tisoč mladih, to pomeni, da je v veliki armadi graditeljev sode- loval praktično vsak deseti Ju- goslovan.

V naprednem gibanju sloven- ske in jugoslovanske mladine so mladinske delovne akcije vedno bile in ostanejo značilna ter po- membna oblika njenega delova- nja. Tak način delovanja mladi- ne že od začetka predstavlja ne- dvomno in resnično manifestacijo privrženosti revoluciji. Stotisoči mladih so v več kot treh deset- letjih gradnje nove družbe prav na delovnih akcijah po vsej Ju- goslaviji le-to obogatili z največ- jimi vrednotami: s tovarištvom, bratstvom, enotnostjo in z lju- beznijo do domovine.

Morda se kdo vprašuje, do kdaj bodo akcije trajale, koliko časa bodo še zanimive in privla- čne mladim in še posebej naši družbi. Zgodovina govori, da so si akcije v vsakem razdobju zna- le pridobiti svoje mesto, da so mladi postavili njihovo obliko, način organiziranja in predmet dela v družbeni stvarnosti, pa naj so bile to železniške proge, ceste, nasipi, nova mesta in nase- lja ali majhni, a vendar za kra- jevno skupnost, občino ali širšo družbeno skupnost pomembni ob- jekti.

Naj v upanju, da bo število udeležencev na letošnjih delovnih akcijah še večje, kot je bilo v prejšnjih letih, in da bodo mladi, ki izražajo željo, da se bodo ude- ležili katerekoli akcije, naleteli na večje razumevanje in odziv vod- stvenih struktur in samoupravnih organov in temeljnih organizaci- jah in delovnih skupnostih naše delovne organizacije, zaključim in citiram še govor tovariša Tita, ki ga je imel ob tridesetletnici mla- dinskih delovnih akcij 1. aprila 1976 v Beogradu.

»Želim, da bi Zveza sociali- stične mladine in druge družbe- nopolitične organizacije ustvarile možnosti, da bi v prihodnje de- lovne akcije zajele čim večje šte- vilo mladih. Očitno je, da je za- nimanje mladih ljudi za delovne akcije ogromno in velika škoda bi bila, ko ne bi omogočili sode- lovanje vsem, ki to želijo. Mla- dinskih delovnih akcij ne smemo gledati s stališča materialnih učinkov, marveč je treba imeti vselej pred očmi njihov vsestran- ski in neprecenljiv pomen za mlado generacijo in našo družbo v celoti.«

Janez Zadnikar

V DRŽAVI, KJER VE- LIKO LJUDI LENARI, NE MOREJO NASTATI PO- MEMBNA DELA (Kitajski pregovor)

por- tret

Kdor se hoče pogovarjati s Stanetom Kastelicem iz TOZD PZO, mora pogledati v no- tranjost enega od dveh spiral- nih ohišij za HE Hemren Dam. Pogovor se je zato začel prav o teh dveh zvarjenicah in o do- brih in slabih straneh poklica konstrukcijskega ključavničarja, ki da se vse premalo upošteva v okviru Litostroja.

Stane, bolj majhen kot velik, toda žilav kot dren (o tem vam povedo njegovi tovariši) trdi, da ga delo na teh objektih ne ve- seli. Nima se več kaj naučiti, zato je postalo nezanimivo. Delo pa bo kljub temu dokončal do- bro, ker na terenu, kjer se ve- čina delov zvari v celoto, ne bo toliko možnosti, kot v delavnici.

O sebi Stane nerad govori. Pravi, da je 18-letno delo v plo- čevinarni dovolj velika osebnostna izkaznica. Kljub temu je odgo- voril na nekaj vprašanj:

Koliko pomeni posameznik v proizvodnem procesu?

Veliko, če stoji za njim mno- žica, ki vodi njegove ideje v živ- ljenje. Sicer pa malo. Danes čas ni naklonjen posamezniku. Važ- ni smo ljudje kot celota.

V čem vidiš uspeh in napre- dek?

V dobrem kadru in pravilnem nagrajevanju.

Si s svojim delom zadovoljen? V glavnem sem.

Kaj misliš o nagrajevanju?

Nagrajevanje je sedaj odvisno od nekaj členov, napisanih v pravilniku in od prisotnosti na de- lovnom mestu. Ostali dejavniki se skoraj ne upoštevajo.

Se veliko dela ali malo?

Prej malo kot veliko.

Kakšna je razlika med časom pred petnajstimi leti in danes?

Pred leti je bilo več delov- nega poleta in več volje pri delu.

Kaj misliš o mladem kadru, o sodelavcih?

Nekateri se radi izogibajo umazanega dela, nasprotno pa so drugi zelo požrtvovalni. Z mladim kadrom nimamo težav.

Si dobro obveščen o dogaja- nju v Litostroju?

Dane so vse možnosti, da je človek obveščen o vsem.

Če bi bil direktor TOZD, kaj bi najprej poizkusil rešiti? Zaprosil bi vse zaposlene.

Se čuti delo družbenopolitič- nih organizacij?

Čuti se. Sindikat bi moral biti bolj samostojen.

Imaš družino, stanovanje?

Ravnal sem se po pravilu: Najprej štalica, potem kravica. Sedaj smo že štirje.

Kako izrabiš prosti čas ali do- pust?

Prosti čas je namenjen družini in sprehodom. Na dopustu sem bil v toplicah.

Kakšne so tvoje želje ob no- vem letu?

Uveljavitev nagrajevanja po delu, sicer pa zdravje in zado- voljstvo vsem sodelavcem!

Janez Virag

ODMEV PRIZADETIH (na humoresko)

Dva intervjuja — Navadni in- tervju

Pojasnilo k »Navadnemu in- tervjuju«, ki ga je napisal(a) tov. M. Kovač v decembrski številki glasila Litostroj.

Evidenca odsotnosti delav- , ki imajo prost izhod (imajo tovarniško izkaznico rdeče ali zelene barve), je ure- jena v organizacijske predpi- su 51-04 »Tovarniška izkazni- ca«, ki je bil izdan 15. 11. 1977 in velja od 1. 1. 1978. V točki 2, kjer piše o evidenci odsot- nosti delavcev, ki majo prost izhod, je med drugim navede- no, da so v tajništvih tozdov, delovnih skupnosti in sektor- jev knjige »Evidenca odsotno- sti« (obr. TZL 0/38), kamor se sproti beležijo vsi podatki v zvezi z odsotnostjo.

Obžalujemo, da taka dezin- formacija lahko zaide v naš časopis, hkrati pa obžalujemo, da tov. M. Kovač zaradi nepo- znovanja predpisov ne more izkoristiti svojih samoupravnih pravic in dolžnosti, da bi preveril, kako se omenjeni or- ganizacijski predpis dejansko izvaja v praksi!

Organizacijski biro

POAE

Jože Vavpotič, dipl.inž.

NEKAJ O DELU KOMISIJE ZA SOCIALNA VPRAŠANJA

Člani komisije za socialna vprašanja in družbeni standard pri konferenci sindikata Litostroj so se v letu 1978 zbrali na osmih sejah, na katerih so obravnavali različne zadeve, kot na primer: ureditev tople malice med delom, obiski bolnih sodelavcev, krvodajalske akcije, srečanje udeležencev NOB, usklajevanje pravilnika komisije, pripombe k pravilniku o delovnih razmerjih in podobno. Uspešnost dela komisije je v pretežni meri odvisna od prizadevnosti njenih članov.

Na predlog strokovne službe in po potrditvi konference sindikata Litostroj je komisija za socialna vprašanja in družbeni standard v letu 1973 sprejela pravilnik o dodeljevanju solidarnostnih pomoči, preventivnem letovanju in zdravljenju v zdraviliščih. Vse zneske, navedene v tem pravilniku, konferenca sindikata Litostroj na predlog komisije enkrat letno uskladi z dvigom življenjskih stroškov v preteklem letu. V skladu z določili tega pradi v preteklem letu.

Ker smo že med letom večvilnika je komisija poslovala tukrat poročali o posameznih področjih dela te komisije, smo se tokrat odločili, da bralce seznanimo predvsem s problematiko dodeljevanja denarnih pomoči in s problematiko preventivnih letovanj in zdraviliških zdravljenj.

• Komisija je obravnavala 27 vlog za dodelitev denarne pomoči in jo odobrila v 24 primerih, v treh primerih pa ob upoštevanju določil pravilnika vloge niso bile ugodno rešene. Najvišji znesek odobrene denarne pomoči je bil 3.000 din, najnižji pa 500 din. Komisija je pri svojem delu dosledno upoštevala določila pravilnika. V drugi polovici leta 1978 je komisija odstopila 10 vlog v reševanje tudi občinskemu sindikalnemu svetu, ki je ugodno rešil osem vlog, kar nam potrjuje, da so kriteriji, po katerih posluje naša komisija, primerni in da komisija primere temeljito in kritično obravnava.

• V letu 1978 smo preventivno letovanje omogočili 82 delavcem. Delavci so letovali v počitniških domovih naše delovne organizacije, oziroma domovih, s katerimi je delovna organizacija sklenila ustrezne pogodbe. Delavci, ki jim je bilo omogočeno preventivno letovanje v skladu z določili pravilnika, so bili oproščeni plačila stroškov letovanja v počitniških domovih. Ker je bila v preteklem letu uvedena sprememba pri izplačilu regresa za letni dopust, so bili ti delavci neprostovoljno prikrajšani za 300 di-

narjev. V računih, ki jih je komisija poravnala, je bil upoštevan regres v ceni penziona in bi kasnejše prerazporejanje znatno vplivalo na sredstva komisije, ki v začetku leta ni vedela za spremembe regresa za dopust. Kljub temu, da je bil v cenah oskrbnih dni upoštevan tudi regres, je bilo v ta namen izplačano kar 73.971,15 din. Predloge za preventivna letovanja so pripravile osnovne organizacije sindikata po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, usklajeni pa so bili na seji komisije. Iz spodnjega pregleda je razvidno, da se je preventivnega letovanja udeležilo največ delavcev iz tozdov, kjer so tudi delovni pogoji težki in škodljivi zdravju.

LETOVALI V

TOZD IDS	Fiesa	S. planina	Novigrad	Rab	Stupice	Skupaj
PUM	7	2	13	1	—	23
OB	2	1	9	1	1	14
MONT	4	2	2	—	—	8
IVET	2	1	4	1	—	8
PZO	—	1	5	—	1	7
IRRP	6	—	—	1	—	7
NAB	—	—	3	—	—	3
ZSE	2	—	—	1	—	3
PPO	1	1	—	—	—	2
PROD	—	—	2	—	—	2
KSS POAE	—	2	—	—	—	2
ICL	—	1	1	—	—	2
TVN	1	—	—	—	—	1
SERVIS	—	—	—	—	—	—
PFSR	—	—	—	—	—	—

Komisija si bo prizadevala, da bo tudi v letu 1979 preventivnega letovanja deležno vsaj toliko delavcev, kot v letu 1978, čeprav se bo povečala cena oskrbnega dne.

Tudi v letu 1978 so delavci imeli možnost zdraviliškega zdravljenja, vendar se jih je žal zdravilo le 14, kar je glede na število kroničnih bolnikov izredno malo.

Komisija se bo še kasneje povezala z zdravniki naše ambulantne z namenom, da priporoči tako zdravljenje čim večjemu številu delavcev. Možnosti zdraviliškega zdravljenja so velike, saj je možno izbirati zdravljenje v različnih zdraviliščih (Radenci, Rogaška Slatina, Moravci, Dobrna, Laško, Šmarješke Toplice itd.). Delavec nosi del stroškov zdraviliškega zdravljenja sam, del pa ta komisija in sklad Skupnosti zdravstvenega zavarovanja. Višina delavčevega prispevka se določi na osnovi določil pravilnika in je odvisna od povprečnega mesečnega dohodka na družinskega člana.

Za zdraviliško zdravljenje delavec lahko koristi tudi 7 dni izrednega plačanega dopusta. V letu 1978 je bilo iz sredstev komisije izplačano 45.141,80 din za zdraviliško zdravljenje.

Člani komisije za socialna vprašanja in družbeni standard se bodo še nadalje trudili za izboljšanje položaja naših delavcev in prepričani smo, da bomo o njihovem uspešnem delu lahko poročali že med letom.

M. Kreft

Delovni gasilci

22. decembra 1978 je gasilska služba organizirala tovariško srečanje naših gasilskih veteranov-upokoencev. Vabilu so se odzvali funkcionarji našega industrijskega gasilskega društva, predstavniki samoupravljanja, družbenopolitičnih organizacij in vodstva DS SSP.

Prisotne je pozdravil vodja gasilske službe Štefan Vogrinčič, upokoencem pa je podelil majhna darila: stenski koledar in značko naše delovne organizacije ter značko gasilske službe, vsem pa zaželel srečno novo leto 1979. Nekaterim sedanjim gasilem, ki opravljajo še razna obrtniška dela v korist gasilske službe, pa je podelil gasilske plakete. Prejeli so jih ti poklicni gasilci: Franc Sterle, Avgust Burger, Jože Pintarič in Ante Zanela.

V imenu nekdanjih delavcev se je zahvalil za povabilo nekdanji vodja zavarovanja in tajnik IGD Ciril Venika.

Srečanje se je nadaljevalo ob zakuski in v živahnem prijateljskem razgovoru ter obujanju spominov.

Istega dne so si vsi novi gasilci ogledali pot v naših energetskih kanalih, ki jo morajo dobro poznati v primeru nesreče ali požara v kanalih, posebno na električnih kablilih.

22. decembra smo bili vabljeni na proslavo dneva JLA v naši delavski restavraciji. Naša služba je prejela priznanje krajevnega odbora ZRVS — diplomu za sodelovanje pri obrambnem dnevu osnovne šole Hinka Smrekarja, priznanje pa je prejel tudi vodja naše gasilske službe Šte-

OD SKOJ DO ZSMS —

TEKMOVANJE V POZNAVANJU ZGODOVINE NOB

ZSMJ je razpisala tekmovanje v poznavanju zgodovine našega narodnoosvobodilnega boja pod naslovom »Od SKOJ do ZSMJ«. V naši delovni organizaciji bomo izvedli izborni tekmovanje med OO ZSMS na naš kulturni praznik — 8. februar. Sodelovalo bo 14 ekip OO ZSMS, vsaka pa je sestavljena iz petih članov. Sledil bo kulturni program, v katerem bodo sodelovali člani ZSMS naše delovne organizacije, V. P. 1267 iz vojašnice »Boris Kidrič« iz Šentvida s svojim instrumentalnim ansamblom in mešani pevski zbor Litostroj.

Prvovrščena ekipa se bo nato udeležila občinskega izbirnega tekmovanja.

C. Rozman

REFERENDUM

Na zadnjem referendumu v letu 1978 — 26. decembra, smo sprejeli dva temeljna samoupravna splošna akta — statut SOZD Združena podjetja strojegradske in statut delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj. S sprejetjem teh dveh splošnih aktov smo se odločali o statusnih vprašanjih delovne organizacije.

S področja dohodkovnih razmerij pa smo odločali o samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in samoupravnega sporazuma o koriščenju sredstev skupne porabe za druge namene. Medtem ko so bili ostali splošni akti sprejeti, so proti sprejetju zadnjega glasovali delavci v temeljnih organizacijah PPO, Obdelava in Montaža. Zakon o združenem delu določa, da se neuspeli referendum lahko ponovi v roku, ki ga določa statut temeljne organizacije oziroma samoupravni sporazum o združitvi. V našem primeru bomo lahko referendum ponovno izvedli že 27. marca, vendar upamo, da bo tedaj besedilo tega samoupravnega uporazuma tako usklajeno, da se bodo z njim strinjali vsi delavci in zanj tudi glasovali.

fan Vogrinčič. Obe priznanji je sprejel in se udeležil proslave v imenu gasilske službe skupinovodja izmene Ignac Zajc.

Ta dan je bil za nas res poln obveznosti, saj se je moral naš delegat Štefan Vogrinčič udeležiti letne skupščine SIS za varstvo pred požarom naše občine, poleg

tega pa je bil tudi zbor delavcev DS SSP, katerega se je naša služba udeležila v polnem številu (odsotni so bili le tisti, ki so bili v bolniškem staležu, v gasilski poklicni šoli ali dežurni v prostorih gasilske službe).

Gasilska služba

V prazničnih dneh pred novim letom so gasilci povabili medse tudi svoje upokoence (Foto J. Zlebnik)

Novo vodstvo...

(Nadalj. s str. 10)

b) Razvijajo se samoupravni odnosi in povezujejo z združenim delom, s čimer se krepi solidarnost in vzajemnost za kakovosten prehod na oblikovanje novih družbenoekonomskih odnosov.

c) Omogočajo se vsi pogoji za dobro delo delegatov — delegacij v družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnostih.

3. Opredeliti moramo delovna in organiziranost krajevnih konference socialistične zveze in njenih organov, ki naj zagotovijo večjo udeležbo krajanov pri neposrednem delovanju in nadaljnjem razvoju medsebojnih odnosov v krajevni skupnosti.

4. Še naprej moramo razvijati kadrovske politiko pri krajevni konferenci socialistične zveze na podlagi delegatskih odnosov, stalnega evidentiranja kadrovskega profila, zagotavljanja kadrovske koordinacije in sprememb ter ustrezne zastopnosti vseh stanovskih občanov.

5. V večjem obsegu je potrebno zagotoviti vzgojno varstvo naših najmlajših, enako pa uresničevati tudi projekt celodnevne šole.

6. Zagotoviti moramo večjo in pomembnejšo družbenoekonomsko ter politično vlogo in položaj žene.

7. Varčevati moramo z družbenimi sredstvi na vseh področjih; le tako bomo dosegli večjo gospodarsko trdnost.

8. Še naprej moramo uresničevati naloge pri obrambnih pripravah prebivalstva za varnost, ljudsko obrambo in družbeno samozaščito.

Na volilni konferenci SZDL v krajevni skupnosti Litostroj smo za naslednje mandatno obdobje izvolili tudi novo vodstvo.

Za predsednika krajevnih konference SZDL je bil ponovno izvoljen tov. Jože Kušar, za podpredsednika tov. Alojz Gruđen, za tajnika tov. Jože Popovič, za predsednika kadrovskega volilnega odbora tov. Mara Robežnik, za blagajnika tov. Vida Grom in za predsednika nadzornega odbora tov. Viktorija Miklavčič.

Novoizvoljenemu vodstvu krajevnih konference SZDL v krajevni skupnosti LITOSTROJ čestitamo, obenem pa želimo, da bi delo potekalo po načrtanih poteh. Le tako bomo lahko dosegli nove zmage pri družbenopolitični in družbenoekonomski preobrazbi delovnega človeka in občana.

ing. Jože Kušar

USPELI PRIREDITVI OB DNEVU JLA

Člani pihalnega orkestra in pevskega zbora Litostroj so po uspešnih nastopih ob dnevu republike prispevali svoj delež tudi k počititvi dneva JLA.

21. decembra 1978 je zveza kulturnih organizacij občine Ljubljana-Siška pripravila kulturni program za pripadnike JLA v vojašnici Boris Kidrič. Izvedbo programa je zaupala našemu orkestru in pevske-mu zboru ter folklorni skupini EMONA. Dva zaporedna koncerta so pripadniki JLA navdušeno sprejeli in izrazili željo po vsakoletnih tovrstnih srečanjih.

Naslednjega dne (22. decembra 1978) pa je bila svečanost v delavski restavraciji Litostroj, ki jo je priredila ZRVS krajevnih skupnosti Litostroj. Razvili so prapor in podelili priznanja zaslužnim rezervnim vojaškim starešinam za dolgoletno delo. Bogat kulturni spored pa so prispevali: mladinski pevski zbor in recitatorji osnovne šole Hinka Smrekarja, pevski zbor Litostroj, pihalni orkester in recitatorji IC Litostroj.

B. Ilič

Tekmovali smo dva dni

V decembru so prehodni pokal dobili kegljači TOZD IVET. Na ponovnem sindikalnem prvenstvu v kegljanju je nastopilo 30 ekip, med seboj so se pomerili kegljači temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, prvič pa so tekmovali tudi ženske.

Tekmovanje je trajalo dva dni. Množica kegljačev in navijačev je vzklikala in nestrpno spremljala potek tekme.

Drugi dan tekmovalja je bil še posebno zanimiv. Na kegljišču

je za hip nastala tišina. Prišlo je dvanajst kegljačev. Dve ženski ekipi sta ogrožali kegljače. Prva ženska ekipa je premagala kar osem moških ekip!

Predsednik kegljaške sekcije nas je presenetil. Tovarišicam je pripravil šopke. S tem je bilo tekmovalje še bolj svečano.

Po tej tekmi so kegljišča bolj napolnjena kot prej. Kegljjači smo veseli, da dobivamo nove moči in nove navdušence.

Pridite še drugi, prijetno je!

Posamezne ekipe so dosegle rezultate:

		kegljev
1. mesto	TOZD IVET 1	241
2. mesto	TOZD PPO	233
3. mesto	TOZD PUM-siva-1	233
4. mesto	TOZD PZO	227
5. mesto	TOZD IVET-2-elek.	222
6. mesto	TOZD-OB-2	214
7. mesto	TOZD PTS-2	212
8. mesto	TOZD OB-1	210
9. mesto	TOZD PUM-mod.-1	208
10. mesto	TOZD ZSE	199
11. mesto	TOZD PUM-jeklo-1	199
12. mesto	TOZD PUM-siva-2	197
13. mesto	TOZD NAB	195
14. mesto	TOZD MONT-1	182
15. mesto	TOZD OB-3	173
16. mesto	TOZD MONT-3	172
17. mesto	TOZD ICL	172
18. mesto	TOZD PUM-jeklo-1	171
19. mesto	DS SSP- gasilci	168
20. mesto	DS-PFSR-2	168
21. mesto	TOZD PROD	163
22. mesto	DO ŽENSK-1	160
23. mesto	TOZD PUM-mod-2	159
24. mesto	TOZD PTS-1	154
25. mesto	DS SSP-2	147
26. mesto	TOZD TVN	140
27. mesto	DS-PFSR-1	121
28. mesto	DO ŽENSK-2	118
29. mesto	TOZD MONT-4	103
30. mesto	TOZD MONT-2	97
31. niso nastopili	IRRP-1	
32. niso nastopili	IRRP-2	

Pet pušk — pet zadetkov?

IZENAČENOST EKIP

V decembru prejšnjega leta se je pričel zimski del občinske lige v streljanju z zračno puško. V občini Ljubljana-Šiška deluje devet strelskih družen. Ekipo Litostroja sestavljajo v glavnem učenci Izobraževalnega centra. V ligaškem tekmovalstvu strelja vsaka ekipa vedno na svojem strelišču. Tekmovanja se udeležijo le predstavniki nasprotnih družen, ki je obenem tudi sodnik oziroma ocenjevalec zadetkov. Na ta način se izognemo izdatkom za vožnjo desetčlanske ekipe k nasprotniku in nazaj.

Ze v prvih kolih se je izkazalo, da so vse ekipe dobro pripravljene, vendar ni možno nikoli z gotovostjo napovedati izidov

večine dvobojev. Skratka, presečenj ne manjka.

To dokazuje izid dvoboja SD Litostroj : SD Agroštroj 3166 — 3155 od 4000 možnih krogov. Zasluzna zmaga Litostroja je rezultat načrtnega in rednega treninga. Treninki so ob ponedeljkih in petkih od 14. ure dalje. Na vaje vabimo ljubitelje strelstva iz vseh tozdov, posebno pa tiste naše delavce, ki so trenutno včlanjeni v druge strelske družine v Ljubljani, saj pogoji dela pri nas se počasi izboljšujejo. Vsi po svojih močeh prispevajo za dvig kvalitete strelstva, saj s tem krepimo obrambno moč naše skupnosti!

J. Grom

Te so prekosile osem moških ekip

(Foto M. Jeraj)

Marjeta Jeraj

OB USTANOVITVI KOLESARSKE SEKCIJE

Kdor ljubi veter

Prav gotovo ni malo Litostrojanov, ki imajo kolesa in se radi vozijo z njimi. Mnogi jih imajo pretežno v rekreativne namene, veliko pa je tudi takih, ki jim pomeni kolo prevozno sredstvo za na delo in nazaj domov.

Vendar je tokrat beseda namenjena prvim — tistim, ki jim pomeni kolo sprostitve in razvedrila v prostem času. Vse več nas je takih, ki želimo uiti hrupu mest, slabemu zraku in gneči na

cestah in sicer na dveh kolesih. Za to prevozno sredstvo ne potrebujemo voznškega dovoljenja (vsaj za sedaj še ne) niti vedno dražjega bencina. Dovolj je, da imaš vsaj kolikor toliko zdrava

pljuča, dovolj dolge noge, malo kondicije in veliko dobre volje za premagovanje strmin. In rad morajo imeti veter. Ali morda veste, kako daleč se je mogoče pripeljati s kolesom v enem dnevu? »Stari mački« so mi zatrjevali, da je mogoče priti v enem dnevu iz Ljubljane do Poreča. In glede na to, da oni že vedo, jim verjamem. Praviijo, da še ni tako dolgo tega, ko je imel Litostroj veliko več prostora, namenjenega shranjevanju koles, kot parkirnega prostora za avtomobile. Ker pa k sreči avtomobili še vedno niso izpodrinili koles in kot kaže jih tudi ne bodo, se je v Litostroju zbrala skupina privržencev kolesarjenja in izdelala predlog za ustanovitev kolesarske sekcije. Ze pred ustanovitvijo je naletel ta predlog na velik odziv. V prvih dneh se je prijaviilo kar 31 kolesarjev, ki želijo postati člani te sekcije. To sploh ni tako nenavadno, saj kolesariti ni nič kaj prijetno, če si sam, obenem pa je v večji skupini tudi varneje, saj te avtomobilisti z lahkoto opazijo že od daleč.

Težko bi trdili, da je ta šport drag. Največja investicija je seveda nakup dobrega kolesa, vendar te vsi člani že imajo. Zato ustanovitev te sekcije ne bi terjala posebnih sredstev. Vendar če želimo imeti organizirano obliko te dejavnosti, bi bilo prav, ko bi člani že na začetku dobili potrebno opremo, se pravi enotne drese, s katerimi bi se pojavljali na cestah kot organizirana skupina, in predstavljali našo delovno organizacijo. Sekcija pravzaprav še ni

MLADINCI SO TEKMOVALI

Komisija za šport in rekreacijo pri KS ZSMS TZ Litostroj je decembra organizirala rekreacijsko tekmovalje v kegljanju (posamezno in ekipno) med OO ZSMS naše delovne organizacije. Zaradi dobre obveščenosti ter uspešne propagande se je kegljanju udeležilo 42 mladincev iz desetih TOZD (PZO, Nabava, ICL, PPO, IRRP, IVET, PTS, MONTAŽA, PUM, OBD).

Tekmovanje je bilo na kegljišču ŠTERN-JEŽICA po pravilih kegljaškega tekmovalja — 50 metov (25 polno, 25 čiščenje). Za ekipo pa smo upoštevali po tri najboljše posameznike iz vsake OO ZSMS

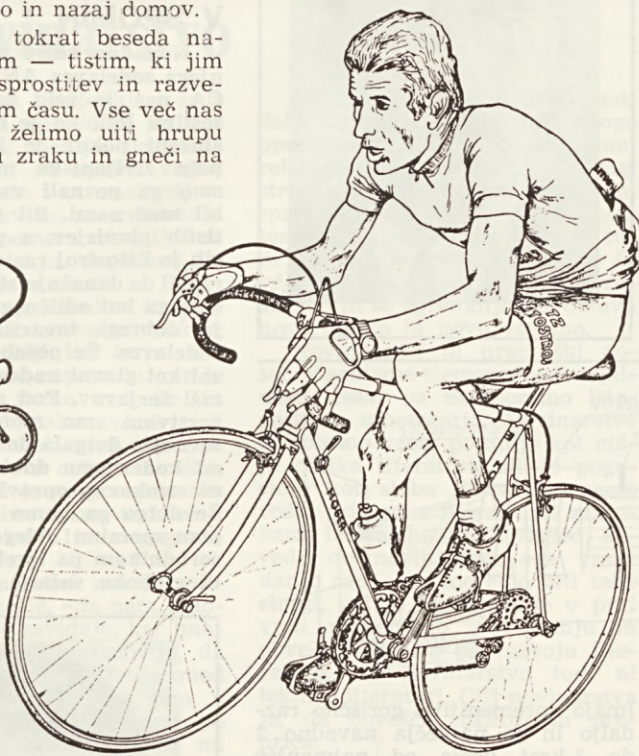
VRSTNI RED: POSAMEZNO:

1. Nenad Radoš	214 podrtih kegljev
2. Milan Mihelčič	206 podrtih kegljev
3. Ciril Dečman	204 podrtih kegljev
4. Stole Despot	203 podrtih kegljev
5. Mijo Jurič	201 podrtih kegljev

EKIPNO:

1. IVET	597 p. k. (Mihelčič, Jurič Dolenc)
2. PTS	572 p. k. (Dečman, Grdušič, Mundič)
3. MONTAŽA	570 p. k. (Dadoš, Modričič, Blandžič)
4. PUM	564 p. k. (Despot, Barišič, Bursać)
5. OBD	554 p. k. (Čato, Adamovič, Pavič)

Prve tri posameznike in prve tri ekipe smo nagradili z diplomami. Toni Skušek

SP...OTIK... LJAA...JJJ...!

Samski dom na Djakovičevi 47 je bil zgrajen pred dobrima dvema letoma. Čeprav je najlepši med litostrojskimi samskimi domovi, pa to še ne pomeni, da je tudi najkvalitetnejši. Ob občasnem pomanjkanju tople vode, slabšem ogrevanju ali zaniknem

OPOMORILO!

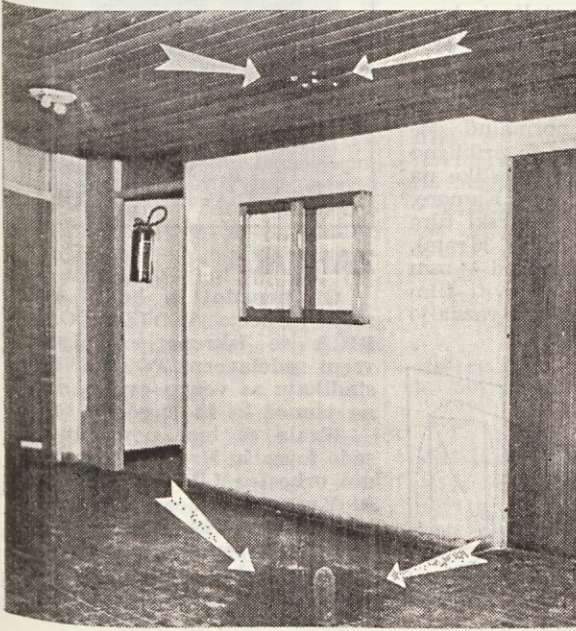
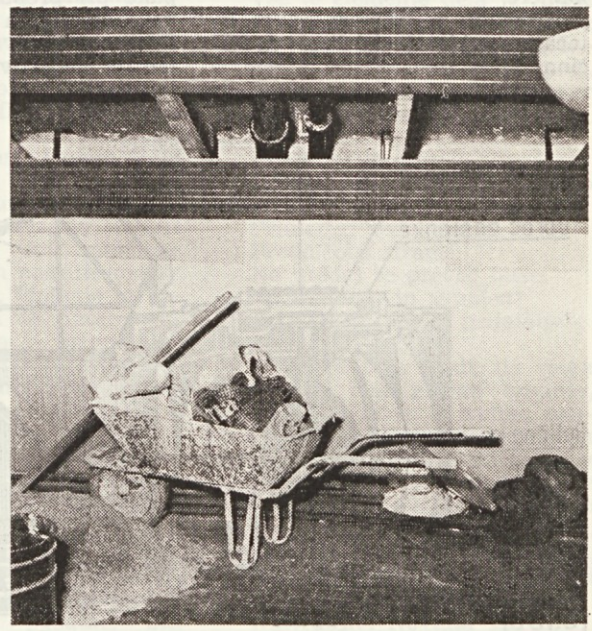
PONOVNO OPOZARJAMO STANOVALCE, DA JE LEP LJENJE SLIK PO POHIŠTVU IN STENAH

STROGO PREPOVEDANO!

čiščenju, je vsaj mrzle vode dovolj — tako vsaj kažeta dve luži na hodnikih ob recepciji. Čeprav voda iz zgornjih kopalnic teče skozi strop že več kot eno leto, so še šele pred dvema mesecema pojavili prvi obrtniki, ki so začeli z delom. Ostalo pa je samo pri tem, da so vse razkopali, prinesli potreben material in spet odšli. Sedaj stanovanke ne prinašajo v svoje sobe le vode na čevljih, temveč čedno mešanico vode in peska. K sreči je na moškem vodu doslej samo voda! V tozdu ZSE pravijo, da sploh ni mogoče dobiti obrtnikov za tovrstna popravila in kaže, da jih čakajo že kar celo leto! Mogoče bo bolje sedaj, ko se je povišala stanarina.

Verjetno pa ta škoda ni tako velika kot tista, na katero vodstvo tozda ZSE vztrajno opozarja na listku o prepovedi lepljenja slik po stenah!

M. H.

Enota teritorialne obrambe pred začetkom izpolnjevanja svoje naloge (Foto J. Žlebnik)

Mobilizacija enot CZN

Štab civilne zaštite naše delovne organizacije je 13. januarja izvedel napovedano mobilizacijsko vajo vseh enot civilne zaštite. S to mobilizacijsko vajo smo predvsem preizkusili pozivno-mobilizacijski sistem, istočasno pa preverjali tudi nekaj drugih pomembnih zadev, kot so: vprašanje osebne formacije enot, ustrezna razporeditev kadrov in še nekatera druga vprašanja.

Mobilizacijsko vajo smo izvedli s predhodnim obvestilom in vnaprej napovedanim namenom, zaradi česar je bila udeležba polnoštevila. Istočasno pa je bil to eden od priprav za izvedbo praktične vaje, ki jo bomo po planu izvedli v drugi polovici tega leta.

Š. Trop

Odšla je v pokoj

31. decembra je šla v pokoj ANTONIJA ŠKOFLEK, ki je bila zaposlena v Litostroju že od leta

1949. Najprej je delala na polavtomatskih strojih v obdelovalnici, nato pa na univerzalni služni, saj je naredila tudi tečaj in izpit za polkvalificirano strugarko. Z leti je napredovala na delovno mesto evidenčarke pri tedanjih finalistih. V novo ustanovljeni TOZD PA je delala kot blagajnik, po ustanovitvi TOZD PTS pa je zasedla mesto knjigovodje, kjer je vestno in marljivo opravljala svoje delo vse do upokojitve.

Ves čas je delovala tudi na družbenopolitičnem področju, bila je večkrat član DS, blagajnik sindikata ter v dveh mandatnih obdobjih sekretar OO ZK v TOZD PT Servis.

V njenem zasluženem pokoju ji vsi sodelavci želimo še veliko lepega, predvsem pa zdravja.

Sodelavci TOZD PT Servisa

**FOTO-FILMSKO DRUŠTVO
LITOSTROJ**

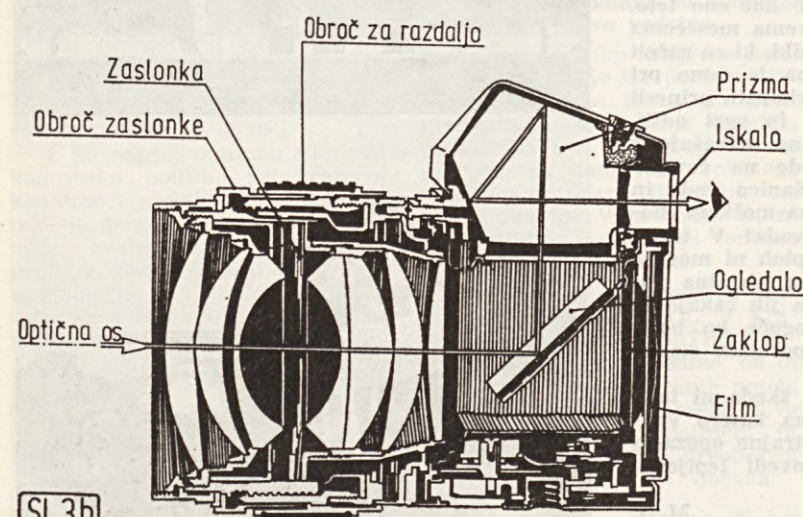
Piše Peter Poženel

3

Ohišje kamere preprečuje nezazelenim svetlobnim žarkom dostop do filma, razen skozi objektiv. Zadnjo steno kamere lahko odpremo, da vstavimo film ali, da ga vzamemo ven, ko je posnet. Istočasno služi ohišje tudi za to, da so nanj pritrjeni vsi ostali optični in mehanski deli kamere.

Objektiv je najvažnejši in istočasno najdražji del kamere. Večina objektivov je sestavljena iz

večjega števila leč, ki so med seboj prosto stoječe, ali pa so zlepljene (slika 3b). Z brušenjem ter z uporabo raznih vrst stekla za leče se odstranijo napake posameznih leč, tak objektiv je korigiran. Cenejše kamere imajo majhno število leč ali celo samo eno, zaradi česar nastajajo napake pri prepuščanju in lomljenju svetlobnih žarkov. Ker je kvaliteta slike v glavnem odvisna od objektivov, je zelo važno,

Zahvale

Pionirji in učitelji podružnične šole Gubčeve brigade Trebelno se iskreno zahvaljujemo za novoletno darilo 2.000 dinarjev. Za ta denar smo kupili sanke za naše pionirje.

Zelimo vsem edlovnim ljudem v Litostroju srečno novo leto 1979 in veliko delovnih uspehov!

Vodstvu TOZD Montaža in sodelavcem se zahvaljujem za obisk in darila v času moje bolezni.

Dolfe Mihelič,
TOZD Montaža

Vsi upokojeni gasilci se prav lepo zahvaljujemo vodstvu gasilske službe za povabilo in pogostitev na novoletnem tovariškem srečanju, ki so ga organizirali gasilci v predprazničnih dneh v Litostroju. Zahvaljujemo se tudi vodji gasilske službe za tople besede in prijazen sprejem.

Gasilci — upokojenci

Konferenci osnovnih organizacij sindikata in osnovni organizaciji sindikata TOZD PUM se zahvaljujem za finančno pomoč, ki mi je bila dodeljena ob moji dolgotrajni bolezni.

Filip Novak, starejši

Delavci poklicne gasilske službe naše delovne organizacije, ki smo že dalj časa v bolniškem staležu in smo bili pred tem nekaj časa tudi v bolnišnici, se najiskrenejše zahvaljujemo OOS SSP za denarno pomoč ob naši bolezni.

Zahvaljujemo se tudi upravnemu odboru in industrijskemu gasilskemu društvu, posebno pa vodji poklicne gasilske službe Štefanu Vogrinčiču, vsem delavcem gasilske službe, pomočniku poveljniku IGD Vinku Klemenčiču in ostalim članom IGD, ki so nas med našo boleznijo obiskovali v bolnišnici in doma.

Vladimir Bišof, Ivan Cafuta
in Ivan Jager

ČESTITKA

10. januarja 1979 je praznoval srečanje z Abrahamom Janez Meglen, ročni čistilec iz čistilnice livarne jeklene litine. Iskreno mu čestitamo njegovi sodelavci!

Ob prerani smrti mojega očeta VINCENCIJA TURKA se iskreno zahvaljujem oddelku DS PFSR za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in denarno pomoč.

Tončka Turk

Se vedno pretresena nad udarcem, ko nama je umrl sin RADIVOJ KRAMAR, čutiva dolžnost, da se sindikalni organizaciji Litostroj iskreno zahvaliva za vso pomoč. Ob tragičnem sporočilu sva ostala tako nemočna, da te nesebične pomoči ne bova nikoli pozabila.

Starša Danica in Metod Kramar

V SLOVO

Med novoletnimi prazniki je umrl naš dolgoletni sodelavec in prijatelj JOŽE GLAVAN. Bil je eden prvih Litostrojčanov, saj se je pri nas zaposlil že 14. oktobra 1. 1947. Do upokojitve, 1. aprila 1966 je delal pri vzdrževanju žerjavov in ostalih naprav v tovarni, vseskozi pa je bil vesten in sposoben delavec.

Na žalost ga na zadnji poti ni pospremlilo veliko sodelavcev, ker je bil pogreb med prazniki, ko mnogi nismo niti vedeli, da je umrl. Vendar pa ga bomo vsi, ki smo ga poznali, ohranili v trajnem spominu, njegovi ženi Mariji in otrokom pa izrekamo iskreno sožalje.

Sodelavci v TOZD IVET

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi dragega moža in očeta KARLA DRČA se iskreno zahvaljujemo vsem članom DO Litostroj, ki so ga spremili na njegovi mnogo prezgodnji poti in nama izrekli besede sožalja.

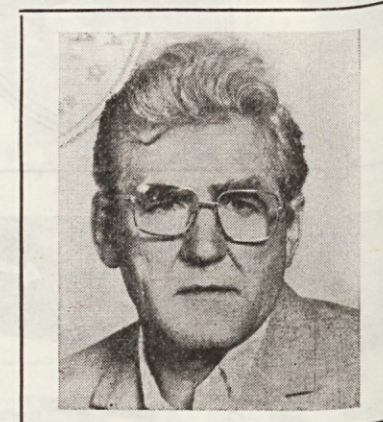
Posebno se zahvaljujemo sindikatu Litostroj in njegovim sodelavcem iz TOZD PUM za venco in denarno pomoč, litostroj-skemu pihalnemu orkestru, tovarišu Fincu za poslovilne besede, tovarišema Florjanu in Terlepu za nesebično pomoč v težkih trenutkih in vsem ostalim, ki ste sočustvovali z nama.

Zalujoča žena Marija in sin Miran

V SPOMIN

Nenadna smrt našega nekdanjega sodelavca ANTONA SIMČIČA nas je zelo pretresla. Pred šestimi leti, ko je šel v svoj zasluženi pokoj, je bil krepak in poln življenjske moči, tak, kot smo ga poznali vsa leta, ko je bil med nami. Bil je eden izmed tistih pionirjev, s pomočjo katerih je Litostroj rastel, se gradil in razvil do današnje stopnje. Poznali smo ga kot odličnega organizatorja, dobrega tovariša in vestnega sodelavca. Se posebno se je izkazal kot glavni nadzornik pri montaži žerjavov. Pod njegovim nadzorstvom smo montirali najzahtevnejša dvigala doma in v tujini, od koder smo dobivali priznanja za strokovno opravljeno montažo. Še dolgo ga bomo ohranili v lepem spominu! Njegovim najožjim sorodnikom pa izrekamo ob izgubi globoko sožalje.

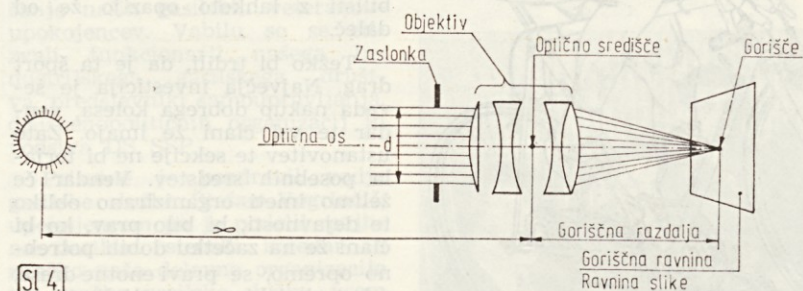

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi moža in očeta ALOJZA COLNARIČA se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem TOZD IVET in sindikatu za venco, cvetje, denarno pomoč in za izrečeno sožalje.

Hvala za lepe poslovilne besede tovarišu Hrovatu in pihalnemu orkestru Litostroj ter tovarišu Kuzmanoviču za solistični del slovesa »TISINA«.

Hvala vsem, ki ste ga spremili na zadnji poti. Zalujoča žena Marija, sin Slavčič in ostali sorodniki

kako z objektivom delamo in kako ga čuvamo.

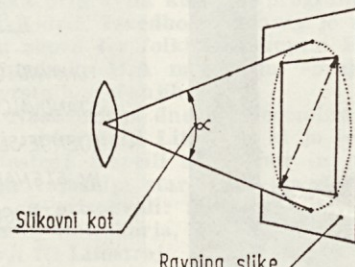
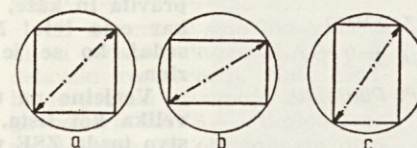
Na vsakem objektivu je napisano poleg imena objektivu še ime proizvajalca ter osnovna podatka objektivu t.j. goriščna razdalja in svetlobna jakost.

Goriščna razdalja (f) je oddaljenost optičnega središča objektivu od njegovega gorišča pri nastavitvi razdalje objektivu na neskončno. V ravnini gorišča se nahaja film (slika 4). Goriščno razdaljo izražamo v milimetrih in je označena na obodu vsakega objektivu (npr. f = 35 mm, f = 50 mm, f = 75 mm, f = 135 mm itd.).

Goriščne razdalje na objektivu ni možno spreminjati, izjeme so le »zoom« objektivu, kateri

imajo spremenljivo goriščno razdaljo in je največja navadno 2 do 3-krat večja od najmanjše (npr. f = 43 do 86 mm ali f = 85 do 250 mm). Glede na objektiv s stalno goriščno razdaljo je kvaliteta slike z »zoom« objektivom nekoliko slabša.

Vse kamere so opremljene s standardnimi (normalnimi) objektivu, ki imajo normalno goriščno razdaljo, ta pa je približno enaka diagonalni formati slike na filmu (slika 5a, b, c). Kamere, ki upravljajo 35 milimetrski film velikost slike 24 mm x 36 mm, imajo goriščno razdaljo od 44 mm do 58 mm, kamere na zviti film 120 pa imajo goriščno razdaljo f = 75 mm ali 80 mm.

OD TURJAKA DO KUREŠČKA

V soboto, 11. novembra je PD Litostroj organizirala zadnji izlet v letu 1978. Tudi ta, kot večina prejšnjih, žal ni dosegel svojega cilja — množičnosti. Letošnji program je bil namreč prirejen za množice (planince in neplanince).

Ob 7. uri smo se zbrali na avtobusni postaji od šestih prijaviteljnih le Janko in Janez, Rudi kot neprijavljen ter jaz kot vodnik. Z avtobusom smo se odpeljali proti Turjaku in v pol ure prispeli v še gostejšo meglo, kot je bila v Ljubljani. Še predno smo prišli do turjaškega gradu, smo se domenili (bili smo sami stari planinci v najboljših letih od 23 do 60), da gremo kar do Iškega Vintgarja. Turjaški grad obnavljajo, tako da razen obzidja in stare lipe pred gradom niti smo videli ničesar. Od gradu smo se po šelestečem listju spustili skozi gozd v dolino Ižice, od koder smo se povzpeli na planoto, obdano z mnogimi griči. Na vrhu skoraj vsakega stoji cerkvena ali pa vsaj razvaline, najzanimivejša je na Visokem s freskami Janeza Ljubljanskega. S planote se odpirajo tudi čudovit razgled nazaj na turjaški grad, od koder smo prišli, pa vse do Kamniških Alp in Karavank. Seveda pa vsega tega nismo videli, saj je bila taka megla, da bi jo lahko z nožem rezali. Po dobri uri hoje smo stali pri razvalinah cerkve na Kureščku, od koder je v lepem vremenu čudovit razgled. Nas pa je — z ozirom, da je bila Martino-

va sobota, zanimal samo še dom (gostilna), ki stoji malo pod vrhom. Ko smo vstopili v reslepo opremljeno sobo za goste, so nas kar malo postrani pogledali. Mi smo se pa, ne meneč za poglede kuharic in natakarev lotili naših dobrot, ki smo jih prinesli s seboj v nahrbtnikih. Seveda jim je bilo takoj jasno, da kakšnega posebnega zasluga ne bo. Kurešček spada med tiste domove, kjer planinec ni preveč zaželen gost. Imeli smo še dobršen del poti pred seboj, zato smo se poslovlili od ne preveč prijaznih gostiteljev, in se podali v gosto meglo. Pot s Kureščka vodi pod Mokrcem (1058 m); ta del poti do Krvave peči je zelo slabo markiran in v pogojih, kakršne smo imeli mi, orientacijsko zelo zahteven. Vendar smo se malo po poti, malo po bližnjicah, ki so se izkazale za precej daljše, kot smo mislili, srečno prikazali v Krvavo peč, znano iz NOB.

Tu smo srečali Litostrojčana Janeza, ki ima nad Krvavo pečjo vikend in nas je povabil na pijačo. Ker pa je njegov vikend precej oddaljen od naše poti, se povabilu na žalost vseh nas nismo mogli odzvati, temveč smo jo mahnili proti Iškemu Vintgarju. Pot je dobro markirana, zlasti bodejo v oči rumeno-rdeče markacije evropske pešpoti (E-6). Sprva hodimo po gozdu, nato po grapah, v katerih je do pol metra suhega listja, kar predstavlja poseben užitek. Po slabi uri hoje se

pred nami razgrne kanjon Iške. Jaz sem prvič hodil po tej poti in skoraj nisem mogel verjeti, da imamo na Dolenjskem tako slikovito dolino z alpsko floro in celo gamsi, ki jih sicer nismo videli, srečali pa smo lovca, ki je šel nanje. Mi pa smo nadaljevali pot in kmalu občudovali znamenite brzice in prav neverjetne prehode, ki si jih je voda izdolbla v tisočletjih. Večini je znano, da v Iškem Vintgarju stoji platininski dom, ki pa je žal zaprt, kar je vsekakor obsojanja vredno!

Od tu smo po polurni hoji po asfaltirani cesti prispeli v Iško vas, kjer smo počakali na avtobus za Ljubljano.

Obujali smo doživetja z izleta in delali načrte za zimsko sezono, ki se začenja, vsi pa smo si bili edini, da je bilo vredno hoditi skoraj 8 ur, saj smo spoznali nov košček naše prelepe domovine.

J. Gregorič

Novinarstvo je lep, razburljiv poklic, vendar ga je treba pravočasno zapustiti!

Winston Churchill

menjajo svojo zaposlitev. Dogaja pa se tudi nasprotno — imamo zelo dobre novinarje, ki nimajo ustrezne kvalifikacije. Običajna merila talentiranosti so moč opazovanja, občutek mere, možnost trenutnega ločevanja bistvenega od nebitnega, smisel za lepo jezikovno oblikovanje misli in podobno.

2. Poznavanje poklica — Veliko ljudi zna pisati. Manj je takih, ki dobro pišejo, še manj pa je takih, ki znajo napisati na primer poročilo z nekega sestanka ali z neke nogometne tekme. Tu se lahko vidi, kdo zna pisati novinarsko. Novinar mora obvladati v svojem poklicu specifične oblike izražanja, obenem pa tudi cel niz drugih novinarskih veščin, ki mu olajšujejo delo. Kar pa je najvažnejše — novinar mora vedno iskati nov izraz, novo obliko in mora neprestano bogatiti svoje sestavke. Pripravljen mora biti na obrazložitve, tolmačenja, zaključek, bistvo (poanto), sporočilo ali poduk in uporabljati mora znati vse novinarske zvrsti — pač odvisno od teme, o kateri piše.

3. Splošna kultura. Pri vsakodnevem delu se novinar srečuje z najrazličnejšimi manifestacijami življenja in človeške dejavnosti. To dejstvo ga sili, da vsaj površno obvlada kar največ vsega. Zato je Moša Pijade ob neki priložnosti v šali dejal: »Novinar je univerzalni nevednež!« Zato pa mora imeti novinar izredno široko obzorje znanja iz vseh področij političnega, gospodarskega, kulturnega in športnega življenja, dobro mora obvladati materin jezik, in biti mora »pismen«. Splošno kulturo lahko doseže že v šoli in na fakulteti, še bolj pa se je nauči sam ob delu in za svojo pisalno mizo.

S tem pa, ko je postalo naše življenje tako dinamično in pestro, je že skoraj nemogoče spremljati vsa področja družbenega dogajanja. Zato se je pojavila potreba po specializaciji novinarjev. Dosežemo jo lahko na dva načina:

JEZIKOVNE NAPAKE

Slovenci živimo v državi, kjer velika večina prebivalstva pripada srbohrvatski jezikovni skupnosti, na njenem ozemlju je tudi upravno politično središče. Slovenščina se torej vplivu srbohrvaščine ne more izmakniti. Besede, ki so prišle k nam iz srbohrvaščine, imenujemo srbohrvatske izposojenke. V katerih plasteh jezika se največ pojavljajo?

Kakšen je naš odnos do njih?

Največ srbohrvatskih izposojenk je v publicističnem (časopisnem) jeziku, v političnem, uradničnem in v poslovnem jeziku, manj v strokovni literaturi, najmanj v umetniških literarnih delih. Nekatere izposojenke uporabljamo samo v govoru (veza, raznovaren), druge tudi v knjižnem jeziku, čeprav so odsvetovane (koristnik, zatajiti), za nekatere pa niti ne vemo več, da niso slo-

venske besede (proslaviti, prezirati).

Pretirano čiščenje slovenščine teh srbohrvatskih izposojenk je nesmisel. Pri tem moramo vedno imeti pred očmi funkcijski vidik. Tujo besedo sprejmemo, če je s tem obogatena izrazna moč slovenskega jezika, in odklonimo, če ugotovimo, da z njo slovenščina ne bi ničesar pridobila.

Oglejmo si še nekaj primerov srbohrvatskih izposojenk, rabljenih v napačni zvezi. Zanimivo je, da se take napake pogostokrat pojavljajo in da se teh napak marsikdo sploh ne zaveda:

Letne počitnice — poletne počitnice

viški blaga — presežki blaga
treba se je zalagati — truditi pomiriti se z usodo — sprijazniti se

menjati program — spremenjati

pridrževati se strogih mer — držati se strogih ukrepov

v slučaju — v primeru

slično — podobno

sledeče — naslednje

odnosno — oziroma

velika prilika — priložnost

zavis — je odvisen

takozvan — tako imenovan

In še nekaj napačnih stavčnih zvez, nastalih prav tako pod vplivom srbohrvaščine:

Odbor je bil postavljen s strani SIS.

= SIS je določila odbor.

V odnosu do leta 1978

= V primerjavi z letom 1978

Nadalje je izdelati... = Moramo izdelati...

Razčleniti je sporazum... = Razčleniti moramo...

Vesna Tomc-Lamut

OD ZAMISLI DO NOVINARSKEGA PRISPEVKA

Piše Marjana Habicht

Novinar in novinarstvo

Mnogi mladi ljudje, ki se že v šolskih klopeh opredelijo za poklic novinarja, menijo, da je ta poklic sinonim za spalni vagon in drage hotele, za razburljiva potovanja po svetu, za srečevanja z znanimi in pomembnimi ljudmi ter za opisovanja dogodkov, o katerih svet še ne ve.

Vendar pa je resnica drugačna. To je čisto navaden poklic, mogoče malo težji, ker terja stalne intelektualne napore in ker je ne intelektualne napore in ker je potrebno na razne rubrike in članke misliti tako rekoč tudi med sončenjem ali med kosilom. Ta poklic zahteva celega človeka, saj se razne ideje ne porajajo obvezno za pisalno mizo, temveč v vsakdanjem okolju in v pogovorih z ljudmi.

»Vemo,« je rekel znani novinar Tihomir Ležič, »da nam mnogi mladi ljudje zavidajo, ker imamo velike plače, ker mislijo, da preživljamo svoje življenje med Krimom in Havaji, da smo v družbi lepih žensk, da smo po cele dneve v kavarnah, ali na raznih banketih, premierah, kongresih ter dremuckamo po avionih in podobno. Seveda tudi to obstaja, vendar je v tem tudi cel kup iluzij. Vemo pa, da je precej novinarjev, ki v življenju niso prebrali več kot dve knjigi (in še ti kot obvezno čtivo), vemo tudi to, da je dosti novinarjev, ki dobivajo veliko denarja, ker so povetili vse svoje življenje in svoj talent, pisanje o samo enem nogometnem moštvu ali pa gradijo svojo kariero na osebnem znanstvu s pomembnimi ljudmi. Vendar pa je tudi veliko takih, ki proti koncu kariere sanjajo o tem, da bi dobili samo en dober novinarski kiosk, kjer bi lahko prodajali časopise.«

Kljub temu pa ima novinarstvo svoje čare, ki lahko človeka tako navdušijo, da se jim kasneje ne more več odtegniti. V novinarskem žargonu obstaja pregovor, da tisti, ki enkrat »povoha« tiskarsko barvo, ne bo nikoli več zapustil uredništva, in življenja, ki se vrti okrog njega. Vendar k sreči ni vedno tako.

Novinarstvo je v prvi vrsti delo, katerega načela niso strogo opredeljena. To je po eni strani relativno mlad poklic, po drugi strani pa se nenehno razvija in spreminja, kar narekuje sam tempo življenja. Odtod izvira tudi to, da je tisto, kar smo še včeraj imeli za pravilo, danes zastarelo in se spreminja ter dobiva novo obliko in novo vsebino.

Novinarstvo ni uradniški posel. V sebi ima elemente ustvarjalnosti, česar pa ne moremo istočasno z umetnostjo. Novinarstvo se splošno vzeto pojmuje kot nižja oblika literature ali še pogostejše kot slaba literatura, samo redki primeri z literarnimi zahtevami lahko služijo za vzgled. Seveda do novinarstva »za vsakdanjo rabo« ne moremo biti tako strogi, saj je navsezadnje v prvi vrsti namenjeno obveščanju in obveščenosti, ne pa razvoju literature. In novinarstvo tudi ni tekmecc literaturi. Cilj novinarstva je, da obvešča, razloži in prepriča.

Kako postati novinar?

Vsak, ki želi postati novinar, mora imeti veliko lastnosti, ki mu bodo omogočile opravljati svoje delo tako, kot od njega zahteva delo v uredništvu. Te zahteve so iz leta v leto večje. Naše novinarstvo se razvija z nenavadno naglico, zato je tudi obstanek v tem poklicu vedno težji. Novinar mora stalno spremljati življenje, posebno politično, gospodarsko in kulturno — da ga ne bi naš buren in dinamičen čas prešel in vrgel iz svojega toka.

Katere lastnosti mora imeti tisti, ki želi postati novinar?

Za to so potrebne naslednje štiri lastnosti:

1. Smisel ali talent. Obstaja teorija, da novinar ne more postati, temveč se kot novinar rodiš, saj se pogosto dogaja, da ljudje s končano novinarsko fakulteto že po nekaj mesecih pokusnega dela v uredništvu za-

ZGODOVINA NOVINARSTVA

Novinarstvo se je kot poklic oblikovalo šele v industrijskem obdobju tiska, torej mnogo pozneje kot začetki obveščanja med ljudmi, ki je imelo v različnih obdobjih različne oblike in načine, v glavnem pa preko besede — ustne in pisane.

Poznamo štiri faze razvoja informiranja:

PRVA FAZA, to je predzgodovina tiska. Risbe v skalnih votlinah, hieroglifi v starem Egiptu, vrezane in z roko pisane črke v kamen in na pergament v Grčiji in Rimu so odigrale vlogo prvih javnih obvestil.

DRUGA FAZA predstavlja začetek današnjega tiska. Od 13. stoletja naprej se v Angliji in Italiji pojavljajo na roko pisane in prepisovane informacije, imenovane avizo ali gazeta, imenovane po kovancu, s katerim so plačevali prvotno časopise.

TRETJA — OBRATNIŠKA FAZA traja od 16. do 19. stoletja. Njen začetnik je Johan Gutenberg, ki je izumil prvi tiskarski stroj (tiskanje Gutembergove Biblije je bilo končano 1455. leta). Najprej so se pojavili tedenski časopisi, potem pa tudi že dnevni listi — prvi tisk je začel izhajati 1597. leta v Firencah.

ČETRTA FAZA označuje opustitev obratniškega ročnega pisanja, a širi se industrijski tisk, kar je posledica spremembe tehnične osnove, izpopolnjevanja tiskarske veščine, političnih svoboščin in prosvetljenstva, urbanizacije naselij in razvoja prometa in komunikacij. Vse to je omogočilo večje tiskanje oziroma večje naklade in hitrejšo širjenje časopisov po znatno nižjih cenah.

a) po področjih (gospodarstvo, kultura, šport)

b) po novinarski obliki izražanja (reportaže, črtice, resni analitični članki in komentarji).

4. Politična izraženost. Novinar mora spremljati vse politične dogodke, da lahko ocenjuje te ali one ukrepe državne oblasti ali pa te in one spremembe v ravnanju družbenopolitičnih organizacij in jih pravilno interpretira v svojih člankih. Zelo važno je, da se novinar pri svojem delu vedno in povsod drži pravil in načel etičnega kodeksa jugoslovanskega novinarstva, ki utrjuje moralno-politične in poklicne norme. V splošnih načelih kodeksa opredeljuje vlogo, funkcijo in položaj novinarstva in načela obnašanja novinarja v sistemu informiranja. Tem sledijo moralno-politične in poklicne obveznosti novinarja, ki zajemajo poklicno nedotakljivost in spoštovanje človekove osebnosti in dostojanstva, kodeks pa se konča s poglavjem o odnosih med novinarji in s končnimi določbami.

Da pa bi novinar lahko opravljal svoje delo zares uspešno, mora imeti še naslednje: zveze, preverjati mora podatke, biti

mora korekten, samoiniciativen in domisel, pred začetkom dela se mora dobro pripraviti, biti mora vedno in povsod, mora biti hiter in ne nazadnje mora biti pripravljen na podvige.

Vse te elemente dela je Karel Worren kot praktični Amerikanec strnil v osem pravil zbiranja informacij, opozarjajoč že vnaprej, da formula za vse ne obstaja, ker je vsaka informacija, kot kaže, primer zase:

Prepričaj se sam!

Poišči osebo, ki za določeno stvar ve!

Primerjaj vse verzije!

Prouči obe strani!

Ne predaj se preveč hitro.

Bodi takten in vljuden!

Dobi in ohrani si prijatelje!

Predaj v tisk!

Iz vsega tega sledi, da mora človek, ki želi postati novinar, veliko znati in se še veliko naučiti. To je poklic, za katerega nihče ne more trditi, da ga je v celoti obvladal, ker se mora v vsej novinarski karieri nenehno učiti in spoznavati nove stvari. Ob tem pa mora novinar vedno, dokler dela, nenehno potrjevati svoje znanje in kvalitete.

Naslednjič: Novinar na delu

vesti iz obratov

TOZD PUM

Poslovno leto 1978 je za nami. Vsakega dobrega gospodarja zanima, kako je potekalo poslovanje in kakšen uspeh smo dosegli. Periodični četrtletni obračuni so nakazovali, da je bil finančni uspeh pa tudi količinska proizvodnja nekoliko nad planom. Prav to nam še pred izdelavo letnega obračuna zagotavlja, da bo uspeh popoln.

Količinsko proizvodnjo smo realizirali s 102,5 odstotka plana, proizvodnja pa se je v primerjavi s prejšnjim letom povečala kar za 8 odstotkov. Prav tako se je povečal količinski plan za leto 1979. Zavedamo se, da bomo morali z istimi sredstvi in istim številom delavcev narediti več. Pri tem bomo morali izkoristiti vse možnosti, kakor tudi občutno povečati produktivnost. Vsekakor pa bomo morali odstraniti vse pomanjkljivosti, ki ovirajo izdelavo ulitkov v proizvodnih obratih (pomanjkanje livarskih surovin, okvare strojev in naprav, hitrejša izdelava modelov itd).

Modelna mizarna ima veliko dela, izdelati mora večje število modelov za rotacijski mlin, ki ga bomo izdelovali za RTB Bor-Kri-

velj. Posebno hitro moramo izdelati modele za čelne stene in pogonski zobati venec, ki bo sestavljen iz šestih delov. Izdelati je potrebno tudi večje število modelov za črpalke (za črpalno postajo Čitagong, Rudnik Plevlja, črpalno postajo Dvor, črpalno postajo Obrenovac in Ino Reka).

Ulittke sive litine izdelujemo predvsem za viličarsko in črpal-karsko proizvodnjo. Izdelujemo tudi nekaj večjih ohišij za dieselske motorje in reduktorje. Ulittke iz specialnih litin bomo v januarju izdelovali pretežno za cementarno industrijo, in sicer za cementarni Umag in Solin, za drobilne mline, ki jih izdeluje Slovenija ceste in STT iz Trbovelj. Že nekaj časa izdelujemo večje število rotorjev za črpalke, ki so potrebne za posebne namene. Izdelava teh ulitkov zahteva zelo veliko vložnega dela, posebno ker morajo biti zelo točno dimenzijsko uliti in brez kakršnihkoli napak.

Proizvodnja jeklenih ulitkov je namenjena predvsem za HE Čakovec, HE Nabriža in HE Jablanica prav za to naročilo je v izdelavi zelo velik ulitek gonilnika, ki je bil ulit konec decembra

v bruto teži 14.500 kg. Izdelujemo tudi večje število ulitkov za Mil-nel Beograd.

Konec decembra minulega leta smo ulili disk, kar je pomenilo glede načina in postopka litja poseben dogodek. V čistilnici izdelujemo večje število ulitkov za ITAS Kočevje, za našo veličarsko proizvodnjo ter STT Trbovlje.

V čistilnici je zaradi okvare zelo kritičen izpad karusel struž-nice, ker ne moremo hitro gro-bo obdelovati ulitke do 1200 mm premera. Ta stroj moramo čim-prej popraviti oziroma ga nadomestiti z novim — enakim strojem.

A. Gruden

TOZD PPO

V decembru smo dosegli 125 ton proizvodne realizacije, kar je 62 odst. planirane. Kumulativna proizvodna realizacija znaša 1.530 ton ali 85 odst. planirane realizacije za leto 1978. V primerjavi s proizvodno realizacijo v letu 1977 je realizacija višja za 24 odst.

V zadnjem mesecu lanskega leta smo demontirali in odpremili še zadnje stroje za krivljenje HKOC-1-315-6000 za Stankoim-port iz ZSSR, hidravlična preoblikovalnika HPCH-1-16 in HPCH-1-6,3 za Crveno zastavo iz Kragujevca, linijo za narez pločevine za Ikarus iz Zemuna in hidravlično opremo za Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij iz Ljubljane.

— Pripravljena naj bo tako, da v prihodnjih letih lahko sprejme pripravljanje NC programov s pomočjo višjenivojskih programskih sistemov.

Znano je da NC stroji zahtevajo poleg programirane detaljne tehnologije tudi sezname sestavljenega in točno določenega orodja. Pravkar končujemo izdelavo ustreznih namenskih kartotek orodja. Le-te so poleg nekaterih drugih dokumentov nosilci informacij med tehnologijo — nastavljalnico in delavnico.

Vsi nosilci informacij so prirejani za računalniško obdelavo, saj predvidevamo, da bomo tudi na tem področju postopoma prehajali na takšno obdelavo. V nastavljalnici bodo po tehnologovih navodilih sete orodij za posamezne obdelovance sestavljali in dimenzijsko nastavljali na posebnih napravah. Upravitelj stroja bo torej poleg surovcov, navodil za nastavitev, vpenjalnih naprav, namenskega merilnega orodja in luknjane traku dobil tudi komplet potrebnega orodja.

Zavedamo se, da bodo pri tem nastopale začetne težave, vendar jih bomo morali s primerno zavzetostjo ustreznih služb primer-no reševati.

O programiranju strojev ter o opremi za programiranje bomo spregovorili v naslednji številki.

Stevo Glumpak

Ulitek za HE Jablanico — težak 14.500 kg, ki smo ga izdelali konec decembra 1978 (Foto J. Zlebnik)

V montaži pripravljamo ogrodja in posamezne sestavne dele za končno montažo strojev HVO-3-400 in HVO-2-400 za Ikarus iz Zemuna, pričeli smo montažo prvega stroja iz skupine petih hidravličnih vlečnih strojev HVO-2-160 za Tiki iz Ljubljane, montiramo skupino petih hidravličnih vlečnih

strojev HVC-2-40, skupino petih hidravličnih preoblikovalnih strojev HPC-1-63, hidravlični vlečni stroj HVC-2-160 za VTI iz Beograda in hidravlični vlečni stroj HVO-3-250 za tovarno sit in ležajev iz Arilija.

L. Gorjanc

POŠKODBE V DECEMBRU 1978

TOZD/DS	število poškodb	štev. izgubljenih delovnih dni
TOZD PUM — livarna sive litine	4	55
livarna jeklene litine	12	123
TOZD PZO	10	114
TOZD OB	9	109
TOZD MONT	5	93
TOZD PPO	2	50
TOZD TVN	—	30
TOZD IVET	2	39
TOZD PTS	1	5
TOZD IRRP	—	14
TOZD NAB	3	28
TOZD ZSE	3	18

Iz razpredelnice je razvidno, da smo v naši delovni organizaciji imeli v decembru 51 poškodb, od tega se jih je kar 8 pripetilo na poti na delo oziroma z dela.

Zaradi poškodb smo izgubili 678 delovnih dni, ali povprečno 13,2 delovnega dne na eno poškodbo.

V TOZD TVN in IRRP v mesecu decembru niso imeli nobene poškodbe, pač pa so zaradi poškodb v prejšnjem mesecu izgubili 30 oziroma 14 delovnih dni.

Glavo so si poškodovali 4 delavci, oči 10, telo 1, prste rok 15, ostali del roke 3, noge pa si je poškodovalo 18 delavcev.

Največ poškodb se je pripetilo v sredo — 12, nato v ponedeljek in petek 11, v torek 8, v soboto 5 in v četrtek 4 poškodbe.

V decembru smo imeli kar 12 poškodb več kot v istem mesecu lani. Lani smo zaradi poškodb izgubili 332 delovnih dni, ali povprečno 8,5 delovnega dne na eno poškodbo, kar je skoraj 5 delovnih dni manj kot v letošnjem letu.

Služba varstva pri delu

NOVI STROJI — BOLJŠA TEHNOLOGIJA

NC TEHNOLOGIJA

Dolgoletna prizadevanja za uvedbo sodobne tehnologije v Litostroju dobivajo svojo končno podobo. Tik pred koncem lanskega leta smo prevzeli štiri nove CNC stroje: dva radialna vrtna stroja KOLB KBNE 32 ter strožnici Georg Fischer NDM-7 in NDM-17. Stroj so sicer namenjeni za proizvodnjo v novi hali TOZD TVN, vendar smo jih začasno postavili v obdelovalnici. V kratkem pričakujemo še tri stroje.

Predvidevamo, da bomo v novi hali začeli postopoma montirati opremo v sredini letošnjega leta. V želji, da bi nove stroje čimprej spoznali in se seznanili z uvajanjem NC tehnologije, bomo v čim krajšem času začasno postavili:

- obdelovalni center Cincinnati 20 H,
- strožnici INDEX GPG 65/350 in GU 1500,
- vrtni stroj KOLB.

Ti stroji bo predvidoma obratovali do jeseni v sedanji obdelovalnici. Poskušali bomo sproti reševati vsa organizacijska in tehnična vprašanja, ki se bodo pojavljala. Tako bo zagon osta-

lih podobnih strojev lažji, jasnejša bo pa tudi slika kadrovske zasedbe v tehnologiji.

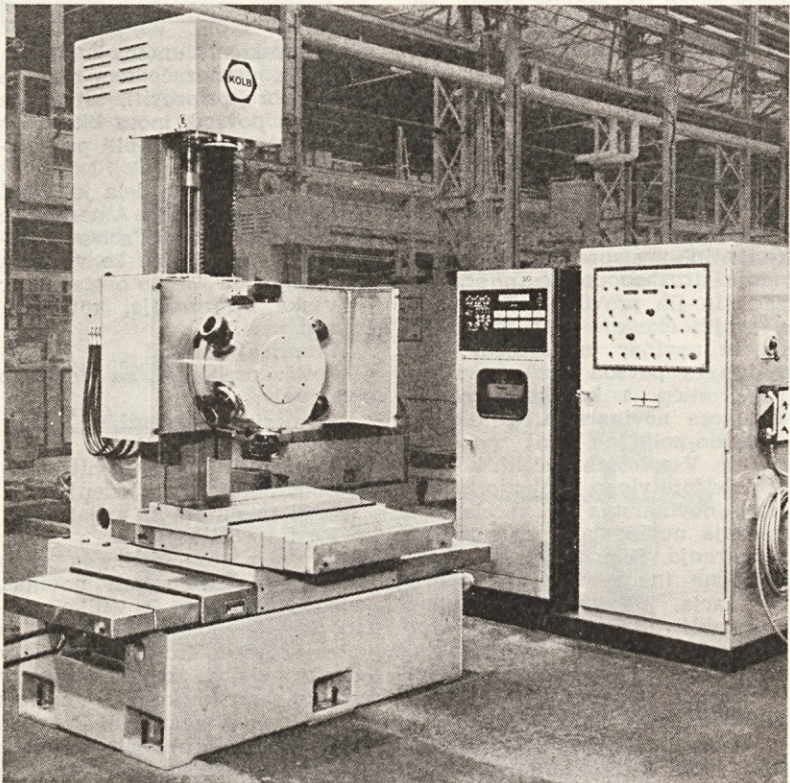
Poleg strojev smo naročili tudi določeno količino sodobnih orodij, seveda pa smo prej temeljito analizirali potrebe ter tehnološke zahteve.

Ena izmed pomembnih organizacijsko-tehničnih novosti bo orodna služba. Orodna služba mora zadostiti naslednjim pogojem:

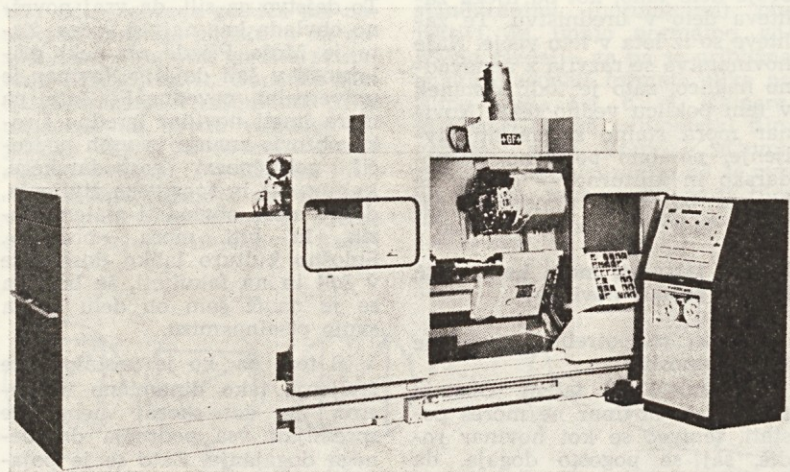
— S svojo učinkovitostjo naj omogoči kar najbolj racionalno uporabo strojev.

— Zmanjša naj pripravno za-ključne čase na najmanjšo mero.

— Služba naj bo dovolj prožna, da sama v določenih primerih ne bi zavirala procesa.

CNC radialni vrtni stroj KOLBL KBNE 32 RS

CNC strožnica Georg Fischer Gn 1500. Naša ima krmilno napravo Bosch system 5

ZPS, Titovi zavodi Litostroj,
TOZD Izobraževalni center
Oddelek za dopolnilno izobraževanje

RAZPISUJE

v pomladanskem semestru 1979 organiziramo v sodelovanju z zavodom za intenzivne tečaje tujih jezikov štirimesečne POPOLDANSKE tečaje

NEMŠKEGA in ANGLEŠKEGA jezika

1. stopnja s poukom 2 x 4 ure tedensko,
2. stopnja s poukom 2 x 3 ure tedensko
3. stopnja s poukom 2 x 3 ure tedensko.

Začetek tečajev bo 19. 2. 1979.

Prijave sprejemamo do 8. 2. 1979, sam tečaj pa je za približno 400 din cenejši kot drugje.

Vse informacije o tečajih tujih jezikov lahko dobite v Izobraževalnem centru Litostroj, Djakovičeva 53, ali po telefonu 474.

Glasilo delovne organizacije
Titovi zavodi Litostroj izhajajo mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 5.800 izvodov. — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Stanislav Brađesko, dipl. inž., Milan Vidmar, Janez Oprešnik, Vukoslav Živković, Leopold Solc, dipl. inž., Hrabroslav Premelč, Janez Stražičar, dipl. inž., Milan Jurjavčič, inž. in uredniki.
Odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marjana Habicht, tehnični urednik Estera Lampič, lektorira prof. Vesna Tome-Lamut
Telefon uredništva 556-021 (n. c.) interna 202, 246 — Poštna plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska Tiskarna Ljubljana.

Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.